

สุนทราภรณ์ กับ
อ.วศิน อินทสระ

กับ
อาจารย์วศิน อินทสระ

จากคอลัมน์
สนทนาธรรมกับอาจารย์วศิน
ในเว็บไซต์เรือนธรรม
(www.ruendham.com)

www.kanlayanatam.com

สุนทรียธรรม กับ

อาจารย์วศิน อินทสระ

จากเว็บไซต์เรื่อนธรรม

(www.ruendham.com)

หนังสือดีอันดับที่ ๑๔๖

จัดพิมพ์เพื่อแจกเป็นธรรมทาน

จำนวน ๘,๔๐๐ เล่ม (เมษายน ๒๕๕๔)

โดย ขมรมกัลยาณธรรม

๑๐๐ ถ.ประโคนชัย ต.ปากน้ำ อ.เมือง

จ.สมุทรปราการ ๑๐๒๗๐

โทร. ๐๒-๗๐๒๙๖๒๔ , ๐๒-๗๐๒๗๓๕๓

www.kanlayanatam.com

ภาพปกและภาพประกอบโดย คุณ เคอ ชิว เซียง และผู้มีจิตศรัทธา

ดำเนินการผลิตโดย ก้อนเมฆแอนด์กันยักรูป โทร. ๐๘๙ ๗๘๕-๓๖๕๐

คำนำของชมรมกัลยาณธรรม

ข้าพเจ้ามีโอกาสได้อ่านคำถามคำตอบ ในห้องสนทนาธรรมกับอาจารย์วศิน อินทสระ ในเว็บไซต์เรือนธรรม จึงนึกถึงคำกล่าวว่า “ในโลกนี้ ไม่มีใครเลยที่นำอริยา” แต่ละคนล้วนมีทุกข์มีปัญหแตกต่างกันไปตามเหตุตามปัจจัย สิ่งที่น่าอนุโมทนาคือคำตอบของท่านผู้รู้ คือท่านอาจารย์วศิน อินทสระที่เมตตาตอบทุกคำถามอย่างถูกต้องตรงแจ่มแจ้งและเปี่ยมด้วยเมตตา ทั้งให้กำลังใจและเตือนสติได้แต่ละสถานการณ์อย่างเหมาะสม เหมือนหมอดูที่รู้จักเลือกสรรยาคุณภาพดีให้ถูกชนิดและด้วยปริมาณพอเหมาะที่จะบรรเทาอาการเจ็บป่วยของคนไข้

หลายคำตอบที่ข้าพเจ้ารู้สึกศรัทธาในภูมิปัญญาแห่งปราชญ์ของแผ่นดิน ครูผู้เปี่ยมเมตตา และอีกหลายคำตอบเมื่ออ่านแล้วข้าพเจ้านั่งอมยิ้มคนเดียว เพราะท่านตอบได้น่ารักและมีอารมณ์ขันเป็นอารมณ์ขันที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นเช่นนั้น แสดงถึงปฏิภาณอันยอดเยี่ยมของยอดพหูสูตรผู้เป็นธรรมเจดีย์ ข้าพเจ้าทราบว่าคุณคณิศร สนทนาธรรมกับอาจารย์วศิน ในเว็บไซต์เรือนธรรมนี้ ยังไม่มีการจัดพิมพ์รวมเล่มเป็นหนังสือ ทั้งที่ท่านอาจารย์ได้ตอบคำถามมาเกินหนึ่งพันข้อแล้ว ชมรมกัลยาณธรรมจึงขอโอกาสที่จะเผยแพร่สังขารมอันเปี่ยมด้วยอรรถรสนี้เป็นธรรมทาน ซึ่งในเล่มแรกนี้ได้คัดมาจากข้อที่ ๗๙๗ ถึงข้อ ๑๐๘๑ ทั้งท่านอาจารย์ยังมีเมตตาตรวจทานต้นฉบับให้อีกครั้ง ขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

จริงอยู่ว่าการศึกษาและปฏิบัติธรรมนั้นเราต้องพึ่งตน แต่การมีกัลยาณมิตร ปราชญ์ผู้รู้จริงสองแสงธรรม แนะนำชี้ทางสว่างให้ นับว่าเป็นการประหยัดเวลาในชีวิตได้มากเหลือเกิน ยิ่งได้มีโอกาสอ่านข้อธรรมในห้องสนทนาก็ยิ่งรู้สึกเกินคุ้ม เพราะบางคำถามก็ตรึงใจเราโดยไม่ต้องเอ่ยปากถามเองก็พลอยได้ความกระจ่างไปด้วย ขออนุโมทนาทุกท่านที่เป็นครูช่วยถามปัญหา ขอขอบคุณคุณคุณขวัญ เพียงหยั ดันบุญแห่งเว็บไซต์เรือนธรรมนี้ และเหนืออื่นใดขอน้อมกราบบูชาอาจารย์คุณแต่ท่านอาจารย์วศิน อินทสระ ที่เมตตาสละเวลาและอุทิศตนเพื่อความ เป็นครูตลอดชีวิตของท่าน แม้วัยวันจะผันผ่านแปรเปลี่ยนไปเช่นไร แต่จิตวิญญาณแห่งความเป็นครูก็ยังพร้อมที่จะเป็นผู้ให้และประกาศธรรม อันถูกต้องด้วยความกรุณาอยู่ทุกลมหายใจของท่าน ขอปรารถนาที่จะจัดพิมพ์หนังสือสนทนาธรรมกับอาจารย์วศิน อินทสระในเล่มต่อไปให้ครบถ้วน แม้จะถึงข้อที่หนึ่งทีแสน ก็จะติดตามนำมาเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ แก่พหุชนต่อไป หากท่านอาจารย์ยังเมตตาดำรงขันธเพื่อชี้ทางสว่างแก่เพื่อนร่วมทุกข์อยู่เช่นนี้

คุณประโยชน์ที่หนังสือเล่มนี้จะเป็นแสงสว่างส่องทางปัญญาแก่ปวงสรรพสัตว์ ชมรมกัลยาณธรรมขอนอบน้อมบูชากุศลปัญญาท่านนี้ แทนเครื่องแสดงมุทิตาสักการะพระคุณของท่านอาจารย์ ขอผลานิสงส์นี้จงอภิบาลปกป้องคุ้มครองปิยาจารย์ผู้ทรงคุณธรรมได้ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคล ผ่านพ้นทุกข์ ภัย มีคตินวันอันสงบเย็น ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ดำริใดก็สัมฤทธิ์ผลดังปรารถนาจงทุกประการ จนถึงนิพพาน อันเป็นบรมสุข เทอญ.

ทพญ.อัฉฉา กลิ่นสุวรรณ
ประธานชมรมกัลยาณธรรม

คำอนุโมทนา

เรื่อง “สนทนารธรรมกับอาจารย์วคิน” นี้ เดิมทีเดียวเป็นการตอบคำถามในห้องสนทนารธรรม ของเว็บไซต์เรือนธรรม (www.ruendham.com) ของขวัญ เพียงหทัยผู้เป็นศิษย์คนหนึ่ง ซึ่งเป็นเจ้าของห้องสมุดและสำนักพิมพ์เรือนธรรม ข้าพเจ้าได้ตอบคำถามในห้องสนทนารธรรมนี้มาเป็นเวลาหลายปี ได้ตอบคำถามไปแล้วประมาณพันกว่าข้อ

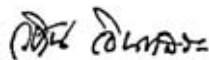
ต่อมา ชมรมกัลยาณธรรม เกิดศรัทธาเห็นว่าเป็นประโยชน์ อยากทำเป็นหนังสือเพื่อเผยแผ่ให้แพร่หลาย จึงได้คัดลอกออกมาทำต้นฉบับ ขอให้ข้าพเจ้าตรวจดูอีกครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าได้ตรวจดูแล้วเห็นว่าถ้าพิมพ์เป็นหนังสือก็จะเป็นประโยชน์ในวงกว้าง จึงอนุญาตให้ชมรมกัลยาณธรรมจัดพิมพ์เป็นหนังสือตามที่ปรากฏนี้

หนังสือเรื่องนี้มีหลายรสตามคำถามที่หลากหลาย มีปัญหาชีวิตบ้าง ปัญหารัศมีบ้าง ปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจเรื่องศาสนาทั่วไปบ้าง ข้าพเจ้าตอบเท่าที่พอตอบได้ ตามกำลังสติปัญญาของข้าพเจ้า หวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านบ้างตามสมควร ขอขอบคุณผู้ถามปัญหาทุกท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

ขออนุโมทนาต่อกุศลเจตนาและความพากเพียรในการประกอบกรรมดี ด้วยการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ของชมรมกัลยาณธรรมไว้ ณ ที่นี้ และขออวยพรให้ทุกท่านมีความสุขความเจริญยิ่งขึ้นไป

พร้อมกันนี้ ขอขอบคุณท่านผู้อ่านที่ได้ติดตามผลงานของข้าพเจ้าตลอดมา ขอให้ท่านมีความสุขและเจริญในธรรมยิ่งขึ้นไป

ด้วยความปรารถนาดีอย่างยิ่ง

มีนาคม ๒๕๕๔

... เปิดห้องสนทนา
... ขอเชิญเจริญในธรรม

คำถามที่ ๗๙๗

การกล่าวว่า **ผู้เป็นมุณี** เป็นเหมือนบุคคลประคองตาชั่ง นั้น
หมายความว่าอะไรคะ

ตอบ

หมายความว่า ให้อดทนต่อความยินดีและความไม่ยินดี ไม่
เอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง

คำถามที่ ๗๙๘

โลภะ ราคะ และ ตัณหา มีความหมายแตกต่างกันอย่างไรคะ
ใช้แทนกันได้ในความหมายใดบ้างไหมคะ

ตอบ

โดยพยัญชนะต่างกัน แต่เป็นไวยากรณ์กันได้ คือใช้แทนกันได้
โลภะแปลว่าความโลภ เป็นที่เข้าใจกันดีอยู่แล้ว ราคะแปลว่าความ
กำหนด ตัณหาแปลว่าความดิ้นรนทะยานอยาก

คำถามที่ ๗๙๙

ผมแต่งงานแล้ว มีเพื่อนร่วมงานผู้หญิงอายุ ๔๐ ปี น้อยกว่าผม
หลายปี เธอยังไม่มีแฟน ชอบทำตัวเป็นห่วงเป็นใยผม ชวนผมไปทานข้าว
กลางวัน และชอบ mail หาผมเป็นการส่วนตัวที่ไม่ใช่เรื่องงาน ทำนองให้
กำลังใจ ตอนเย็นเลิกงาน เธอจะหาเรื่องชวนคุย จน ๒-๓ ทุ่ม ทำให้ผม
ต้องไปส่งเธอที่บ้าน ผมเข้าใจว่าเธอมีใจให้ผม ผมควรทำอย่างไรให้เธอ
ถอยห่างโดยไม่ให้เธอรู้สึกเสียหน้า หรือมีบทความอะไรใหม่ครับที่จะช่วย
ให้เธอมีสติ รู้จักละอายต่อบาป

ตอบ

ปัญหาของคุณเป็นปัญหาที่ตอบยาก อยู่ที่ใจคุณ ถ้าคุณอยากหลีกเลียงคุณก็จะหาทางหลีกเลียงได้เอง แต่ถ้าคุณไม่อยากหลีกเลียงยังอาลัยอาวรณ์กับมิตรภาพอยู่ก็คงจะทำได้ยากและยืดเยื้อต่อไป คุณถามถึงเรื่องบทความ ผมมีหนังสืออยู่ ๒ เล่ม ชื่อ “ชีวิตกับความรัก” กับ “ชีวิตกับครอบครัว” บริษัทสร้างสรรค์บุ๊คส์ และโอเดียנסโตร์จัดพิมพ์ ชีวิตกับความรักของสร้างสรรค์ชีวิตกับครอบครัวของโอเดียנסโตร์ แต่ไม่แน่ใจว่าจะสำเร็จประโยชน์ได้เพียงใด

คำถามที่ ๘๐๐

ผี ในภาษาไทย กับ วิญญาณ ใน ชันธิห้า ต่างกัน หรือ เหมือนกัน อย่างไร ในพระไตรปิฎก มีกล่าวหรืออธิบาย เรื่องผี หรือ วิญญาณ (ความหมายตามศัพท์ภาษาไทย) ไว้ไหมครับ ถ้ามี กล่าวในแง่มุมไหนอย่างไรครับ และในพระไตรปิฎก แสดงความหมายของคำว่า วิญญาณ ไว้เหมือนกันทั้งหมดหรือไม่ เพราะคำว่า สังขาร ในพระไตรปิฎก ก็มีสองความหมาย

ตอบ

โอปปาติกะทั้งหลายเช่น นรก เปต อสุรกาย เทวดา คนไทย เรียกว่า “ผี” ทั้งหมด ผีนรก ผีเปต ผีอสุรกาย ผีเทวดา เรียกว่า “กายทิพย์” ก็มี เรียกว่า “ปัสสาจ” ก็มี วิญญาณในชันธิ ๕ หมายถึง จิต หมายถึง ความรู้ทางอายตนะ ๖ ก็มี เช่น จักขุวิญญาณ โสตวิญญาน เป็นต้น วิญญาณมีความหมายมาก ในที่มาต่างๆ บางแห่งหมายถึงนิพพานก็มี เช่น ในแกวัญญสูตร ที่มณิกาย สิลขันธวรรค ใจความโดยย่อว่า “วิญญาณ (นิพพาน)แสดงไม่ได้ มีทางลงโดยรอบ” เป็นต้น คนไทยชอบพูดว่า “คน

ตายแล้ววิญญาณออกจากร่าง” ที่จริงเป็นกายทิพย์ออกจากร่าง แต่ในที่บางแห่งใช้คำว่าวิญญาณก็มีเช่นข้อความว่า “เมื่อใดอายุ ใญ่ยืน และ วิญญาณ ละร่างกายนี้ไป ร่างกายนี้ก็จะถูกทอดทิ้งให้นอนนิ่งอยู่ สาระ ในกายนี้ไม่มี”

คำถามที่ ๘๐๑

พระพุทธพจน์เต็มๆ ที่ว่า “เจ้ากามเอ๋ย เรารู้แล้วว่าเจ้าเกิดจากความดำรินี้เอง...” ว่าอย่างไรครับ ถ้ามีบาปด้วยก็จะเป็นพระคุณยังกิเลสตัวอื่นๆ เกิดจากความดำริด้วยไหมครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

“ดูก่อนเจ้ากาม เราได้เห็นต้นเคঁาของเจ้าแล้ว เจ้าเกิดจากความดำรินี้เอง เราจักไม่ดำริถึงเจ้าอีก ด้วยอาการอย่างนี้ เจ้าจักมีอีกไม่ได้” ภาษาบาลีว่า

อทุทสฺสํ กาม เต มฺหํ สงฺกปฺปา กาม ชายสิ
น ตํ สงฺกปฺปยิสฺสามิ เอวํ กาม น หสฺสสิ

กิเลสอื่นๆ ก็เกิดจากความดำริเหมือนกัน เพราะว่าความดำริหรือความนึกคิดเป็นสังขารกิเลสทั้งหลาย คุณธรรมทั้งหลายจัดเข้าในสังขารชั้นนี้ ถ้าไม่นึกคิดทั้งกิเลสและ คุณธรรมต่างๆ ก็เกิดขึ้นไม่ได้เหมือนกัน

คำถามที่ ๘๐๒

ความเกลียดเป็นกิเลสประเภทไหนครับ มีสายของการเกิดอย่างไรครับ จะแก้ด้วยการแผ่เมตตาให้บุคคลที่เราเกลียดได้ไหมครับ มีวิธีใดบ้างที่จะผ่อนคลายหรือหายจากความเกลียดใครๆหรือแม้แต่ตนเองในบางครั้ง ขอขอบคุณครับ ขออำนาจคุณพระรัตนตรัยและความดีที่อาจารย์ได้กระทำร่วมกับกุศลที่กระผมเคยทำ คຸ້ມครองให้อาจารย์มีความสุขภาพดีขึ้นๆนะครับ

ตอบ

ความเกลียดเป็นกิเลสสายความโกรธ เริ่มต้นจาก อคติ-ความไม่ยินดี ปฏิฆะ-หงุดหงิด โกรธ-โกรธ โทสะ-พลุ่งพล่าน พยาบาท-ผูกใจเจ็บ ทั้งหมดนี้ภาษาไทยเรียกว่าเกลียด คือไม่ชอบ อุเบกขาน่าจะดีที่สุดคือไม่รักไม่ชัง **ไม่รักสิ่งใดไม่ชังสิ่งใด ดำเนินการไปตามหน้าที่**

เท่านั้นก็น่าจะเพียงพอ แต่ก็ทำยากนะ ต้องมีความอดทนเข้ามาร่วมด้วยจึงจะประคับประคองอุเบกขาไว้ได้ ดังพระพุทธเจ้าที่ว่า “นักปราชญ์ย่อมอดทนต่อความไม่พอใจและความพอใจ (อตรติสสโห หิ ธิโว)”

ขอบคุณมากที่อวยพรมาให้
สุขภาพดี แต่ก็เป็นไปตามเหตุปัจจัย
รู้สึกว่าร่างกายทรุดโทรมลงมากเหมือน
เกวียนผูก ช่อมไม่ค่อยไหว ได้แต่ประคับ
ประคองไปที่ละวัน พຼ່ງนี้กับชาติหน้าไม่รู้
อะไรจะมาก่อน

คำถามที่ ๘๐๓

ยสกุลบุตร เป็นบุตรของนางสุชาดา ผู้ถวายข้าวมธุปายาสแด่ พระพุทธองค์ใช่หรือไม่คะ พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมเรื่องใดที่ทำให้ ท่านสำเร็จเป็นพระอรหันต์คะ

ตอบ

เท่าที่รู้ไม่น่าจะใช่ ท่านสำเร็จเป็นพระอรหันต์ด้วยการฟังอนุ ปุพพิกาและอริยสัจ ๔

คำถามที่ ๘๐๔

คำกล่าวที่ว่า “มีแต่ทุกข์ที่เกิดขึ้น มีแต่ทุกข์ที่ตั้งอยู่ และมีแต่ทุกข์ที่ดับไป” เป็นคำกล่าวของผู้ใดคะ หากเห็นแต่ความทุกข์ ชีวิตจะมีความสันติสุขได้อย่างไรคะ

ตอบ

เป็นคำกล่าวของวชิราภิกษุณี หมายถึง เบญจขันธ์เกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป เบญจขันธ์เป็นทุกข์เพราะฉะนั้นจึงกล่าว ว่าทุกข์เท่านั้นเกิดขึ้น ตั้งอยู่และ ดับไป นอกจากทุกข์ไม่มีอะไรเกิด ไม่มีอะไรดับ หมายถึงเบญจขันธ์เกิดและดับนั่นเอง สุข ก็คือทุกข์ที่ลดลง สมมติเรียกว่าสุข เหมือน ความเย็นคือความร้อนที่ลดลง แต่ก็ ยังเรียกว่าอุณหภูมิอยู่ ความสุขก็คือ ความทุกข์ที่ลดลง

คำถามที่ ๘๐๕

ความพอใจและไม่พอใจที่ไม่เจือด้วยกิเลส มีหรือไม่คะ ถ้ามีความพอใจและไม่พอใจนั้นจะต่างจากอกิขมาและโทมนัสอย่างไรคะ

ตอบ

ความพอใจในกุศลธรรมและความไม่พอใจในอกุศลธรรมไม่เป็นกิเลส อกิขมา-ความอยากได้ซึ่งเป็นกิเลส โทมนัสคือความเสียใจซึ่งสืบเนื่องมาจากกิเลส

คำถามที่ ๘๐๖

ดิฉันอายุเกือบห้าสิบ มีลูกชายสองคน เข้าใจว่าตัวเองใกล้วัยทอง จิตใจว่าอุ่นไม่สงบ กำลังมีปัญหาเกี่ยวกับลูกๆ มองว่าเราไม่เชื่อฟัง และไม่ได้ช่วยให้ช่วยแนะนำวิธีปรับอารมณ์ให้สงบ พยายามแล้วค่ะแต่ไม่สำเร็จ ขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

ถ้าทุกอย่างเป็นไปได้ดังใจนึก คงพิลึกกึ๊กสนอลหม่าน เพราะมนุษย์พึงเพื่อทะเยอทะยาน ความต้องการมีมากหากประมวล (ฐปณีย์ นาครทรรพ)

เพราะฉะนั้น คุณต้องลดความต้องการของคุณลง อย่าพยายามควบคุมใครๆตามที่เรายากให้เป็น ทุกคนมีชะตาชีวิตของตนเอง เราเพียงแนะนำสั่งสอนไปตามหน้าที่ เขาทำตามได้หรือไม่ได้ก็เป็นไปตามเหตุปัจจัยของเขา คิดได้อย่างที่ว่ามันนี้ ความกระวนกระวายว่าอุ่นคงจะลดลงได้ตามสมควร

คำถามที่ ๘๐๗

เรื่องมีอยู่ว่าหลังจากข้าพเจ้าอายุพ้น ๒๗ ปีก็มีเหตุการณ์ประหลาดเกิดขึ้นกับตัว ทั้งๆที่หลับตาแต่กลับมองเห็นเป็นเหตุการณ์อยู่ภายใต้หลังตาเห็นเป็นภาพสี เป็นสถานที่บ้าง ไม่ก็คนและเรื่องราวที่ไม่รู้จัก ตั้งแต่ตุลาคมที่ผ่านมา ก็เริ่มจากเห็นเงาคนและในบางครั้งก็เป็นภาพสีไม่ว่าจะกลางวันหรือกลางคืน เข้าเดือน ๑๑ ก็เริ่มได้ยินเสียงดนตรีทั้งที่เป็นทางอีสาน ลีเก และล้านนา จนกระทั่ง พ้นเดือนธันวาคมก็เริ่มได้ยินเสียงคนพูดมากมาย เข้าเดือนมีนาคม เริ่มเห็นอะไรมากขึ้นกว่าเดิมวันนี้เป็นครั้งแรกที่จู่ๆก็เกิดมองดูสังขารเป็นของที่เนาเปื่อย เห็นเป็นภาพสีอยู่ในหัว มีเลือดกระดูกน้ำเหลือง เห็นแต่ก็ไม่ได้กลัวอะไร ไม่ค่อยได้ทำสมาธิเท่าไร แต่เป็นเอง ทำอย่างไรจึงจะหาย บางครั้งควบคุมไม่อยู่ก็ร้องไห้จนเหนื่อยและหลับไป ข้าพเจ้าไม่มีครู มีเพียงศีล ๕ กับพระรัตนตรัยเป็นที่ยึดเหนี่ยวไว้ ในบางครั้งก็เหมือนกับหลับไปแล้วตื่นมาเป็นอีกคน บางครั้งกลับจำเรื่องที่เพิ่งทำไปไม่กี่นาทีที่ผ่านมาไม่ได้

ตอบ

เกี่ยวกับเรื่องท่านองนี้ ผมไม่มีความรู้และไม่มีความเห็น

คำถามที่ ๘๐๘

วันนี้เป็นวันแรกที่พิจารณากายของตนเองโดยบังเอิญ มองเห็นตนเองเป็นบางสิ่งที่มีรูปร่างเหมือนมนุษย์ เห็นเส้นเลือด กระดูก น้ำเหลือง แต่ภาพที่เห็นก็มองทะลุโดยไม่มีผิวหนังห่อหุ้ม... เริ่มมองเห็นคนแต่ละคนมีเหมือนดวงวิญญาณติดตาม บ้างก็ทะเล่ตามร่าง....คนอื่นนะคะ ไม่ก็มีคนคอยเอาอะไรมาแทง อยากทราบว่าทำยังไงจะพ้นจุดนี้ไป

ได้ ขณะที่เห็นก็ต้องทำเป็นไม่เห็น และบอกจิตว่า ข้าพเจ้าไม่ยุ่งเรื่องของใคร เห็นก็คือเห็น สรุปลงเวลานี้ เห็นและได้ยิน ควรจะทำอย่างไรต่อ ตอนนี้ทำได้แต่ทำใจให้เป็นกลางไม่ทุกข์หรือสุขจนเกินไป อดทนต่อสิ่งที่ได้ยิน ต้องใช้ธรรมะอะไรช่วยได้บ้าง

ตอบ

?

คำถามที่ ๘๐๙

กราบสวัสดีท่านอาจารย์ที่เคารพ ได้อ่านพระอานนที่ตั้งแต่เด็ก รักและเคารพท่านโดยไม่ทราบ ว่าท่านเป็นใครหรืออย่างไร แต่ตอนนี้ได้ทราบว่า ท่านมีอายุมากแล้ว ขออำนาจคุณพระศรีฯจงดลบันดาลให้ท่านอาจารย์มีสุขภาพแข็งแรง อย่างน้อยเป็นร่มธรรมให้กับผู้ที่สนใจในธรรม ดิฉันได้คำตอบจากผู้ที่ถามมาอยู่แล้ว ขออนุโมทนากับ ๑ คำถามที่ได้ถามแต่เป็นประโยชน์กับคนทั้งหลาย ขอพรั่งนี้ๆดิฉันจะได้กราบท่านทุกวันแทนชาติหน้า กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

ขอบใจมากที่ให้พามา ตอนนี้ผมอายุ ๗๖ สังขารคร่ำคร่าเพราะชรา มีโรคภัยเบียดเบียน เรื่องพระอานนที่นั่นเขียนตั้งแต่อายุ ๓๑ นับถึงเวลานี้ก็เป็นเวลาถึง ๔๕ ปีแล้ว

คำถามที่ ๘๑๐

การตามรู้ตามดูจิต ต้องวางจิตไว้อย่างไร ได้ยินแต่ว่า เมื่อตามดูจิตแล้ว จะตื่น จะเบิกบาน ไขปรงแต่งหรือไม่ เมื่อผมตามรู้ตามดูจิตพบว่า เฉยๆ ไม่รู้สึกเบิกบาน ดูจะซึมๆ ไปด้วยซ้ำ

ตอบ

ที่ท่านสอนให้ตามรู้ตามดูจิตนั้น คือ ให้รู้ว่ามีอะไร จิตเป็นอย่างไร เช่นว่า จิตมีราคาหรือไม่ จิตมีโทษหรือไม่ จิตมีความโลภหรือไม่ เป็นต้น เป็นจิตตามุขัสสนาสติปัฏฐาน ก็ท่านนั่นเอง รู้ว่าอะไรไม่ดีก็พยายามละเสีย รู้ว่าอะไรดีก็พยายามให้มีมากขึ้น เท่านั้นแหละครับ

คำถามที่ ๘๑๑

กราบสวัสดีอาจารย์ค่ะ ระลึกถึงพระคุณของท่านเสมอค่ะ ท่านอาจารย์คงสบายดีตามอรรถภาพ(อย่างเคย)นะคะ “จาตุปาริสุทธิศีล” เพียงพอหรือไม่ค่ะกับการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างเราๆ ท่านอาจารย์เห็นว่าต้องเติมอะไรลงไปอีกค่ะ - คนที่ระลึกชาติได้ เกิดจากอะไรค่ะ แต่ที่ศิษย์สงสัยเกิดดู การระลึกชาติควรพิจารณาให้เห็นเป็นความสอดคล้องสังเวชใจ แต่หากไปยึดติดขาดทิพจะทำให้ยิ่งเป็นทุกข์มากขึ้น ท้ายนี้ดีใจจังค่ะ ท่านอาจารย์ยังปรารถนาใครให้พวกเราอยู่อย่างสมณะและมั่นคง(ตามอรรถภาพ) กราบสวัสดีค่ะจะหมั่นคิดคำถามให้เรื่อยๆ และนำเสนอใจกว่านี้ค่ะ

ตอบ

พระธรรมของพระพุทธเจ้าจำเป็นทั้งหมด เราต้องเลือกใช้ให้

ถูกตามกาลเทศะและบุคคล เหมือนยาซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก เราต้องเลือกนำมาใช้ให้ถูกกับโรค การวินิจฉัยโรคจึงเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าวินิจฉัยโรคถูกและรู้จักยา นำมาใช้ให้พอดีกับโรคที่เป็น ก็จะสำเร็จประโยชน์ คนระลึกรู้ชาติได้มีหลายกรณี

อย่างที ๑ ชาติภพพลิกผันมาก เช่น ตายจากมนุษย์แล้วมาเกิดเป็นมนุษย์เลย บางคนก็ระลึกได้เฉพาะชาติเดียวนั้น คือชาติที่ติดกับชาติปัจจุบัน อย่างนี้มีเรื่องเล่าไว้มากเหมือนกัน

อย่างที ๒ เคยได้ญาณที่ทำให้ระลึกชาติได้ติดต่อกันมานานหลายชาติ พอมาเกิดในชาติใหม่ก็ระลึกชาติก่อนๆ ได้

อย่างที ๓ ทำปุพเพนิวาสานุสติญาณให้เกิดขึ้นในปัจจุบัน แล้วย้อนระลึกชาติหนหลังได้เป็นร้อยๆ ชาติ

ความจริงเป็นอย่างที่ควรว่า คือถ้าเราระลึกชาติได้หลายๆ ชาติ ก็เป็นเรื่องน่าสลดใจ เป็นนั่นบ้างเป็นนี่บ้าง ประสบทุกขนานาประการ

โลกเรายังไม่น่าอยู่มากขึ้นทุกวัน ทั้ง
โลกที่เราอาศัยอยู่และโลกคือสังคมมนุษย์
ผมไม่อยากกลับมาสู่โลกนี้อีกเลย

คำถามที่ ๘๑๒

สวัสดีค่ะอาจารย์ ขอเรียนถามว่า มีอยู่ครั้งหนึ่งหนูพบญาติคนหนึ่ง แล้วหนูรู้สึกสังหรณ์ใจว่าเขาจะต้องประสบเหตุร้ายถึงกับเสียชีวิต แล้วอีกไม่กี่วันต่อมา เขาก็ได้ประสบอุบัติเหตุจนเสียชีวิต อยากทราบว่ามันเกิดจากหนู เป็นความผิดของหนูหรือเปล่าคะ จะบาปหรือเปล่า ช่วยตอบหนูด้วย

ตอบ

ไม่น่าจะเกี่ยวกับหนูเลย เขาตายของเขาเอง หนูไม่บาปหรอก อย่างกังวลไปเลย

คำถามที่ ๘๑๓

เวลาดูภาพยนตร์สามารถดูจิตเป็นระยะ ๆ ไปด้วยได้หรือไม่คะ เมื่อถึงตอนที่หนังเศร้ามาก ๆ การร้องไห้ตามหนัง ถือเป็นการปล่อยจิตให้ไหลไปหรือไม่ คือขณะนั้นรู้สึกถึงอารมณ์เศร้าที่เกิดขึ้น จะฝืนไม่เศร้าตามหนังก็ไม่ได้ จะกลั้นน้ำตาเอาไว้ก็ดูเหมือนเป็นการฝืนธรรมชาติ เราควรวางจิตอย่างไรคะ

ตอบ

ต้องวางจิตไว้ว่า “ดูหนังไม่ใช่เรื่องจริง” ตัวแสดงที่เป็นตัวเศร้าโศกนั้นเขาก็แค่กำลังทำเอา พอเลิกแสดงแล้วเขาก็หัวเราะเฮฮากัน ต้องมีสติสัมปชัญญะเสมอ ว่าเราดูหนังไม่ใช่เรื่องจริง เรื่องจริงน่าเศร้ากว่าเยอะ

คำถามที่ ๘๑๔

จะอย่างไรถึงจะอดทนต่อความกดดันของเพื่อนร่วมงานได้ ข้าพเจ้าเป็นคนจริงจัง ทำงานทุกเรื่องด้วยความเคร่งครัด มุ่งเน้นคุณภาพ งานมาก่อนเรื่องส่วนตัว แต่คนที่ทำงานด้วยกันมีแนวคิดคนละด้าน ทุกคนจะทำสบาย ๆ ไม่สนใจคุณภาพและผลลัพธ์ และจะรวมกันนึกกันว่า ข้าพเจ้าว่าเครียด ข้าพเจ้าพยายามอย่างมากที่จะสงบสติ แต่ก็ทำไม่ได้ จะทำให้ใจให้เมตตา ให้อภัย ก็ทำไม่ได้ รู้สึกเหนื่อยมาก จะอย่างไรดี

ตอบ

คุณก็จริงจังให้น้อยลงสิ ทำตามสบายๆบ้าง ยืดหยุ่นเสียบ้าง งานก็เป็นงานของคนทุกคนไม่ใช่ของคุณคนเดียว เราก็ลดหย่อนผ่อนปรนลงมาบ้าง คุณรู้ตัวหรือเปล่าว่าคุณเครียด ไม่มีความสุข เดินสายกลางสินะ ไม่จริงจังเกินไป ไม่หละหลวมเกินไป หน้าที่ใครก็หน้าที่ใคร **ความพอดีดีเสมอ** อย่าซีเรียสให้มากนัก ผ่อนคลายให้มาก

คำถามที่ ๘๑๕

เคยได้ยินว่า พระพุทธองค์ทรงเปรียบใจคนว่า เหมือนแผลง่า เหมือนฟ้าแลบ เหมือนเพชร ฯลฯ พุทธพจน์เหล่านี้ ปรากฏอยู่ในพระสูตรใดคะ และหมายความว่าอะไรคะ

ตอบ

คนที่ใจเหมือนแผลง่าคือคนที่โกรธง่าย หงุดหงิดง่าย เหมือนแผลง่ากระทบอะไรเข้าหน่อยก็อักเสบ พวกที่ ๒ คนที่ใจเหมือนสายฟ้า คือคนที่รู้ริยสัจ ๔ ได้เร็ว บรรลุนิพพานได้เร็ว พวกที่ ๓ คนที่มีใจเหมือนเพชร คือคนที่ได้เจโตวิมุตติปัญญาวิมุตติอันไม่มีอาสวะ คือเป็นพระอรหันต์จากพระไตรปิฎกภาษาบาลีเล่ม ๒๐ หน้า ๑๕๕

คำถามที่ ๘๑๖

ขอความกรุณาท่านอาจารย์แนะนำหนังสือพระไตรปิฎก ฉบับที่อ่านง่าย ครบถ้วน แต่ไม่ยาวเกินไป ทั้งที่เป็นของท่านอาจารย์และครูบาอาจารย์ท่านอื่น เพื่อให้สามารถศึกษาได้ด้วยตนเองด้วยนะคะ กราบขอบพระคุณอย่างสูงค่ะ

ตอบ

พระไตรปิฎกอย่างที่คิดว่ามานี้ ค่อนข้างจะหายาก ที่มีอยู่โดยมากท่านแปลทุกตัวอักษรทุกประโยคมีครบถ้วนฉบับของมหาจุฬาฯ และของมหามกุฏฯ มีที่ผมทำไว้ฉบับหนึ่งชื่อว่า “พระไตรปิฎกฉบับที่ทำให้ง่ายแล้ว” แต่มีไม่ครบ มีเพียงที่ขนิทายทั้งหมดกับมัชฌิมนิกาย บางส่วน มีอีกฉบับหนึ่งชื่อว่า “พระไตรปิฎกสำหรับผู้เริ่มศึกษา” คุณอุทัย บุญเย็นเป็นผู้จัดทำ ไม่ทราบก็เล่มจบ ก็ดีเหมือนกัน

คำถามที่ ๘๑๘

คำว่า **สันติวิธี** ตรงกับข้อธรรมหรือหลักปรัชญาข้อใดบ้างคะ พระพุทธองค์ (หรือปราชญ์ของโลกท่านอื่นๆ) ได้ตรัสหรือกล่าวถึงการแก้ไขปัญหาสังคมด้วยสันติวิธีหรือได้แสดงตัวอย่างในการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีไว้อย่างไรบ้างคะ

ตอบ

สันติวิธีก็คือการแก้ปัญหาโดยไม่ทะเลาะกันไม่ทำร้ายกัน ตัวอย่างเช่น พระพุทธเจ้าเสด็จไปห้ามพระญาติซึ่งกำลังจะฆ่ากันเพราะแย่งน้ำทำนากันให้เลิกรากันไป โดยตรัสถามให้ได้คิดว่า “กษัตริย์กับน้ำ อันไหนมีค่ากว่า” แล้วก็เลิกรากันไป แบ่งกันดีกว่าแย่งกัน แบ่งกันจะได้หมดทุกคน แย่งกันได้บางคนไม่ได้บางคนหรืออาจ

จะไม่ได้หมดทุกคน ก็ได้ ดูไก่ที่มันแย่งไล่เดือนกันนั้นเถิด ปันไปหมด
ไม่มีตัวใดได้กินเลย เหนื่อยเปล่า สูญเสียหมดทุกตัว

คำถามที่ ๘๑๙

การตำหนิบุคคลที่ควรตำหนิ ถือว่าเป็นสัมมาวาจาไหมคะ เรา
จะตำหนิบุคคลที่ควรตำหนิด้วยปิยวาจาได้ไหมคะ

ตอบ

ได้ ควรจะทำอย่างนั้นอยู่แล้ว

คำถามที่ ๘๒๐

สวัสดีครับอาจารย์ผมอยากทราบว่า สันยาสิ คือ อะไรครับ
แล้ว กามกิจของพระอริยระดับ โสดาบัน กับ สกิทาคามี มีอารมณ์
อย่างไรครับ ช่วยอธิบายพอเข้าใจด้วยครับ

ตอบ

สันยาสิเป็นอาศรมหนึ่งของลัทธิพราหมณ์ หมายถึง ผู้จาริก
แสวงบุญในวัยชรา

อาศรมในที่นี้ไม่ได้แปลว่าที่อยู่ แต่แปลว่า ช่วงชีวิตแต่ละช่วง
ช่วงที่ ๑ เรียก พรหมจารี คือช่วงที่อยู่ในวัยเด็ก มีหน้าที่ในการศึกษา
เล่าเรียนไม่เกี่ยวข้องกับเพศ ช่วงที่ ๒ เรียก คฤหัสถ์ แปลว่า ครองเรือน
คือ อยู่ในวัยที่แต่งงานได้ ช่วงที่ ๓ วัยผู้สูงอายุ เรียกว่า วรปรีสละ แปล
ตามตัวว่าอยู่ป่า คือปลีกตนไปหาความสงบ ระยะที่ ๔ สันยาสิ เป็นวัย
ที่ออกจาริกแสวงบุญตามที่กล่าวแล้ว

เมื่อยังมีกามราคะอยู่ กามกิจก็เหมือนกันกับคนทั่วไป เพียงแต่
ทำไม่ลุ่มหลงมัวเมาอย่างปุถุชนผู้ยังหนาด้วยกิเลส

คำถามที่ ๘๒๑

วิปัสสนาภูมิ ๖ เป็นแหล่งเกิดแห่งปัญญาใช่ไหมครับ ในการพิจารณาแต่ละภูมิก็ต้องอาศัยสุตมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญาใช่ไหมครับ แต่ละภูมิก็เกี่ยวเนื่องเป็นเหตุเป็นผลกัน จึงพิจารณาภูมิใดภูมิหนึ่งเป็นหลักก็ได้ใช่ไหมครับ อาจารย์ช่วยอธิบายเพิ่มเติมด้วยครับ ผมสนใจอายตนะ ๑๒ และขันธ ๕ อาจารย์ช่วยยกฐานะอธิบายความเกี่ยวเนื่องของ ๒ ภูมินี้ให้ด้วยนะครับ ขอขอบคุณอาจารย์อย่างสูงครับ

ตอบ

ที่คุณถามว่าใช่ไหมครับนั้น ตอบว่าใช่ทั้งหมด ส่วนขันธ ๕ กับอายตนะ ๑๒ ก็เข้าใจไม่ยาก ขันธ ๕ ก็คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ คิดว่าไม่ต้องอธิบายเพราะสิ่งที่คุณสนใจอยู่ยากกว่านี้มาก ส่วนอายตนะ ๑๒ ก็คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ รูป เสียง กลิ่นรส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ ทั้ง ๒ อย่างนี้เกี่ยวเนื่องกันอย่างใกล้ชิดและอาศัยซึ่งกันและกัน ขอให้คุณพิจารณาดูให้ดีก็จะเห็นได้เอง

คำถามที่ ๘๒๒

ท่านอาจารย์ครับ พระพุทธเจ้าเคยตรัสไว้ทำนองว่า กัลยาณมิตรเป็นทั้งหมดของชีวิต เป็นบุญนิมิต อาศัยเราผู้เป็นกัลยาณมิตรแล้วสัตว์ที่เคยเกิดก็พ้นจากการเกิด อาจารย์ช่วยเติมเต็มให้ด้วยนะครับ พร้อมด้วยบาลีและที่มาด้วยครับ ผมขอให้อาจารย์อยู่เป็นกัลยาณมิตรให้พวกเรา นานๆ นะครับ กราบขอบคุณครับ

ตอบ

กัลยาณมิตรเป็นทั้งหมดของพรหมจรรย์ หมายถึง ระบบของการประพฤติคุณงามความดี พระพุทธพจน์ที่คุณอ้างมานั้นถูกต้องดีแล้วไม่ต้องเติมเต็มอะไร พระพุทธพจน์ที่เกี่ยวกับคุณของกัลยาณมิตรนี้มีหลายแห่ง เช่น ในอังคุตตรนิกาย เอกนิบาต ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ สังยุตตนิกาย มหาวรรวรรค เป็นต้น คำบาลีค่อนข้างจะมีมาก ไม่สามารถจะนำมาลงไว้ในนี้ได้ ขออภัยด้วย

คำถามที่ ๘๒๓

พระพุทธเจ้า ตรัสกับนางวิสาขาว่า “มีรักหนึ่งก็ทุกข์หนึ่งมีรักร้อยก็ทุกข์ร้อย” แต่รักที่ประกอบด้วยเมตตาของพระอริยะไม่เป็นทุกข์ใช่ไหมครับ แต่ทำไมนางวิสาขาซึ่งเป็นพระโสดาบันยังร้องไห้ตอนที่หลานสิ้นชีวิตล่ะครับ หรือว่าต้องเป็นพระอรหันต์จึงรักแบบไม่ทุกข์ได้ครับ ถ้า

อย่างนั้นก็ไม่มีปุณฺณหรือพระอริยะ ๓ ระดับคนใด ที่จะรักแบบมีเมตตาเป็นฐานแล้วไม่ทุกข์นะสิครับ

ตอบ

พระอนาคามีและพระอรหันต์รักอย่างเมตตาอย่างเดียวไม่ทุกข์ พระโสดาบัน พระสกทาคามี ยังมีราคะ โทสะ โมหะ อยู่ แม้จะเบาบางก็ตาม จึงยังต้องมีทุกข์อยู่บ้าง

คำถามที่ ๘๒๔

ติกขบุคคล หมายถึงบุคคลเช่นใดและ..คำว่า พุทธสาวิกา มีความหมายว่าอย่างไรคะ ต่างจากอรหันตสาวิกาหรือไม่

ขอขอบคุณค่ะ

ตอบ

ติกขบุคคล หมายถึง บุคคลผู้มีปัญญาแหลมคม ปัญญาแก่กล้า พุทธสาวิกาอย่างสูงหมายถึง พระอริยบุคคล ๔ จำพวก อย่างต่ำก็หมายถึง สาวิกาทั่วไป

คำถามที่ ๘๒๕

มีการกล่าวไว้ในพระสูตรใดไหมคะว่า พระธรรมเทศนาที่ พระพุทธองค์ทรงแสดงโปรดภททวัคคีย์ ๓๐ คนจนสำเร็จโสดาปัตติผล ระหว่างทางที่จะเสด็จไปโปรดชฎิล ๓ พี่น้องที่อุรุเวลาเสนานิคมเป็น หัวข้อธรรมข้อใด ภททวัคคีย์คือใครคะ

ตอบ

ในช่วงนั้นพระพุทธเจ้าจะทรงแสดงธรรมอยู่ ๒ หัวข้อ คือ อนุปฺพุทฺธิกา กับ อริยสัจ ๔ โดยมาก ภททวัคคีย์ แปลตามตัวว่า พวกเจริญ มีอยู่ ๓๐ คนด้วยกัน เป็นคณะบุคคลที่เป็นเพื่อนกัน

คำถามที่ ๘๒๖

อภิปรายกับปรัชญาต่างกันอย่างไรคะ พระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาจัดเป็นปรัชญาและอภิปรัชญาได้ไหมคะ

ตอบ

อภิปรัชญา(Metaphysics) พูดถึงความมีอยู่จริงของสิ่งต่างๆ เช่น พระเจ้ามีหรือไม่ นรก สวรรค์มีหรือไม่ นิพพานมีจริงหรือไม่ ส่วนปรัชญา(Phylosophy) ว่าด้วยปัญหาชีวิตต่างๆหรือความคิดต่างๆไป ไม่มีความรู้ใดที่อยู่นอกเหนือความคิด ไม่มีความคิดใดที่อยู่นอกเหนือปรัชญา ขอตอบสั้นๆเท่านี้

พระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นทั้งปรัชญาและอภิปรัชญา

คำถามที่ ๘๒๗

ศิลป์ ๓ ระดับคืออะไรคะ พระโสดาบันมีศิลป์บริสุทธิทั้ง ๓ ชั้นหรือไม่คะ

ตอบ

ศิลป์ ๓ ระดับ คือ จุลศิลป์ มัชฌิมศิลป์ มหาศิลป์
ลองเปิดดูใน “พระไตรปิฎกฉบับที่ทำให้
ง่ายแล้ว” ที่มณิกาย สีสันบรรณ เรื่อง
ที่ ๒ สามัญญผลสูตร

คำถามที่ ๘๒๙

กราบสวัสดีท่านอาจารย์ที่เคารพอย่างสูง เนื่องในวันปีใหม่ สงกรานต์ ดิฉันกราบขอคำหัวท่านตามประเพณีทางเหนือและขอพรจากท่านอาจารย์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนและครอบครัว ตามด้วยเรียนถามว่า การสาธยายพระไตรปิฎกนั้นเพื่ออะไร ทำเมื่อไร ประวัติเป็นไปมาอย่างไร ดิฉันรักที่จะออกเสียงในการสาธยายนี้มาก จึงกราเรียนท่านเพื่อที่จะได้ทราบรายละเอียดทั้งหมดที่ท่านมี ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ และมีพຼ່ງນີ້อีกเพื่อได้ความรู้ทางธรรมเพิ่มขึ้น เรื่อยๆ

ตอบ

การสาธยายพระไตรปิฎก คือ เอาพระไตรปิฎกมาอ่านออกเสียง จะเป็นภาษาบาลีก็ได้ ภาษาไทยก็ได้ เมื่อไรก็ได้ ไม่มีประวัติ

คำถามที่ ๘๓๐

การเสียหน้านี้เป็นผลมาจากกิเลสตัวไหนโดนกระทบครับ แล้วเราควรจะทำอย่างไร ถ้าเรารู้สึกว่าจะเสียหน้า ถ้าเราเปลี่ยนการกระทำ คำพูดหรือความคิดเสียใหม่ ซึ่งก็เพ่งยอมรับว่าดีกว่าเดิมครับ

ตอบ

อย่าไปเชิดหน้าให้มากนักจะได้ไม่เสียหน้า แล้วก็คิดว่าไ้ยินเพียงสักแต่ไ้ยิน ใครเขาว่าอะไรก็ช่างเขา เราก็ไม่เสียหน้า ถ้าเราคิดว่าสิ่งทั้งปวงเป็นอนัตตาไม่มีตัวตน เราก็ไม่มีหน้าที่จะเสีย มันสักแต่เป็นธาตุ ดิน น้ำ ไฟ ลม อย่าไปยึดมั่นถือมั่นอะไรให้มากนักเลย

คำถามที่ ๘๓๑

สวัสดีค่ะอาจารย์ การที่คนปุถุชนคนธรรมดา อยากจะมีบุตร ถือเป็นกิเลสหรือเปล่าค่ะ หนูพอทราบมาว่า นางวิสาขาที่เป็นพระอริยะระดับโสดาบัน มีลูกได้ตั้ง ๓๐ คน อารมณ์ของพระโสดาบันผู้เห็นกระแสแห่งนิพพาน ทำให้ไม่ถึงยังต้องการลูกอยู่ ในเมื่อรู้แล้วว่าการเกิดเป็นทุกข์ หนูสงสัยช่วยตอบด้วยค่ะ

ตอบ

นางวิสาขามีลูก ๒๐ คน ลูกแต่ละคนก็มีลูกคนละ ๒๐ รวม ๔๐๐ คนทั้งลูกทั้งหลาน เป็น ๔๐๐ กับ ๑ คนรวมทั้งนางวิสาชาด้วย พระโสดาบันยังมีราคะ โทสะ โมหะ จึงมีลูกได้ และสามีเขาต้องการด้วย แต่เกิดอีกอย่างมากที่สุดก็เพียง ๗ ชาติ และก็เกิดในสุดคติด้วย คนมีบุญอย่างนางวิสาขหาได้ยาก

การที่ปุถุชนคนธรรมดาอยากมีลูกก็เป็นกิเลสอย่างหนึ่ง เรียกว่า กามตัณหาบ้าง ภวตัณหาบ้าง วิภวตัณหาแปลว่า ตัณหาในภพ คืออยากให้เกิดอีก เราเกิดเองบ้าง ทำคนอื่นให้เกิดบ้าง ซึ่งจะต้องเผชิญหน้ากับความทุกข์ต่อไป และต่อไปภายหน้าโลกยิ่งลำบากขึ้นทุกวัน สังคมมนุษย์ก็อยู่ยากเข้าทุกวัน คิดดูให้ดีนะคะว่าถ้าเรามีลูก ลูกจะลำบากแค่ไหน

คำถามที่ ๘๓๒

สวัสดีครับอาจารย์ ถ้าผมไม่ต้องการที่จะทำสมาธิ แต่ดำเนินชีวิตไปตามปกติ แต่ดำเนินไปตามธรรมคือเป็นอยู่อย่างสันโดษ ไม่ทั้งธรรม เราพอจะเห็นธรรมคือใดโรลักษณะในชีวิตประจำวัน ถ้าทำแค่นี้เราพอที่จะเป็นอริยบุคคลได้หรือเปล่าครับ ถ้าไม่ได้ ช่วยแนะนำวิธีการด้วยครับ

ตอบ

วิถีแห่งการบรรลุนิพพานมีหลายทางตามข้อความในวิมุตติสูตร หรือ วิมุตตายนสูตร พระพุทธเจ้าแสดงไว้ ๕ ทางดังนี้

๑. การฟังธรรม
๒. การแสดงธรรม
๓. การสาธยายธรรม เช่น สวดมนต์ เป็นต้น
๔. การใคร่ครวญธรรม
๕. การเจริญสมถะและวิปัสสนา

คำถามที่ ๘๓๓

สวัสดีครับ ผมได้อ่านหนังสือของท่านพุทธทาส ท่านกล่าวไว้ว่า ผู้ไม่มีศีลธรรม ไม่ยึดถือในพระพุทฺธ พระธรรม และ พระสงฆ์ ส่วนผู้ที่มีศีลธรรม ยึดถือพระพุทฺธ พระธรรม และพระสงฆ์ แต่การที่จะไปถึงนิพพานได้ กลับไม่ให้ยึดถือไตรสรณคมณ์ ถ้าอย่างนั้นการที่เราจะไปถึงนิพพาน เราก็ไม่ควรที่จะยึดมั่นถือมั่นอะไรแม้แต่ตนพยานเอง ผมเข้าใจถูกหรือเปล่าครับ ช่วยอธิบายด้วยครับ

ตอบ

คืออย่างนี้ พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า พระองค์ทรงแสดงธรรมเปรียบเหมือนเรือหรือแพสำหรับข้ามฝั่ง เมื่อถึงฝั่งแล้วก็ทิ้งเรือหรือแพไว้ที่ฝั่งนั่นเอง ไม่แบกขึ้นไปด้วย ฝั่งเปรียบเหมือนพระนิพพาน การถึงพระรัตนตรัยก็ดี การปฏิบัติธรรมต่างๆก็ดีเปรียบเหมือนเรือหรือแพ ถ้าเรายังไม่ถึงฝั่งก็ต้องอยู่ในเรือหรือแพไปก่อน ถึงฝั่งแล้วจึงทิ้งเรือหรือแพ หวังว่าคุณคงเข้าใจ ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า “แม้แต่ธรรมเราก็สอนให้ละเสีย จะกล่าวไยถึงอธรรมเล่า” บางแห่ง

ตรัสว่า “ไม่ให้ผลิตเพลินแม้ในนิพพาน เพราะความผลิตเพลินเป็นมูลแห่งทุกข์” (มูลปริยายสูตร)

คำถามที่ ๘๓๔

จากคำถามข้อ ๘๓๓ ท่านพุทธทาส ท่านบอกว่าวิธีที่เหมาะสมกับฆราวาส คือ สายปัญญาวิมุตติ ท่านเรียกว่าพระอรหันต์ที่บรรลุแบบแห้งแล้ง คือ บรรลุแบบไม่มีอภิญญา แต่ท่านหลุดพ้นคือถึงนิพพานได้ เสมอกับพระอรหันต์ประเภทอื่น ผมอยากทราบว่า พระอรหันต์ที่บรรลุแบบปัญญาวิมุตติ ถ้าท่านต้องการอภิญญา ท่านก็ทำได้ หรือท่านไม่ทำเอง เพราะถึงความหลุดพ้นก็เพียงพอแล้ว ขอขอบคุณครับ

ตอบ

เพียงพอหลุดพ้นก็เพียงพอแล้ว ฤทธิ์เดช ปาฏิหาริย์ต่างๆ ไม่จำเป็นสำหรับผู้เดินตามสายปัญญาวิมุตติ แต่ถ้าได้ทั้งสองอย่างคือทั้งเจโตวิมุตติและปัญญาวิมุตติก็ยิ่งดี

คำถามที่ ๘๓๕

ผมได้อ่านคำตอบของ อาจารย์ในข้อ ๘๓๑ ผมเลยขอเรียนถามว่า แม่ของผมท่านอยากให้ผมมีหลานให้ แต่ใจจริงของผมไม่อย่างกมีลูก เพราะรู้สึกว่าคุณสมบัติมันเป็นทุกข์ รู้สึกเบื่อก่อนที่จะเวียนว่ายตายเกิด อยากจะเร่งปฏิบัติธรรม แต่ก็สงสัยว่าแม่และภรรยา ผมควรอธิบายให้ทั้งสองคนทราบหรือมีวิธีอื่นที่อาจารย์จะอธิบายได้บ้างไหมครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

คุณตกลงกันเองก็แล้วกัน

คำถามที่ ๘๓๖

สวัสดีค่ะ หนูเริ่มสนใจการปฏิบัติธรรมมาได้ไม่นาน พอเริ่มอ่านหนังสือธรรมะ ึ่งกับภาษาบาลีมาก ถ้าเราไม่รู้ภาษาบาลีเลยสักตัว แล้วเราปฏิบัติอย่างเดียว เราจะเข้าถึงตัวธรรมะได้ไหมคะ อาจารย์พอจะแนะนำวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับหนูได้ไหมคะ หนูทำงานราชการค่ะ

ตอบ

ได้ครับ ปฏิบัติธรรมก็ปฏิบัติตามมงคล ๓๘ ก็ดีมาแล้วไม่ว่าอาชีพอะไร

คำถามที่ ๘๓๗

ถ้าเกิดเรามีอาชีพทหาร แล้วต้องออกไปทำงานเพื่อชาติ ไปฆ่า ศัตรูฝั่งตรงข้าม มีความผิดหรือเป็นปาณาติบาตแค่ไหนคะ

ตอบ

ก็เป็นปาณาติบาตทั้งสองฝ่าย เรียกว่าทำปาณาติบาตด้วยความจำเป็น ถ้าไม่ยอมทำปาณาติบาตตรงนี้ ก็ควรเลือกเป็นทหารเหล่าอื่นไม่ใช่เหล่ารบ

คำถามที่ ๘๓๘

ถ้าจะอธิบายเรื่องหลักกรรม ให้คนที่ไม่เชื่อในศาสนาพุทธฟัง จะต้องอธิบายอย่างไรให้เขาเชื่อคะ

ตอบ

อย่าไปตั้งความหวังไว้ที่ “เขาเชื่อ” พูตให้เขาฟัง พูดอย่างมีเหตุผล เชื่อหรือไม่เชื่อสุดแล้วแต่เขา ปัญญาของคนมีไม่เท่ากัน อุนิสัตย์ไม่เหมือนกัน เราปรุงอาหารให้แล้ว เขาจะกินหรือไม่กินก็เรื่องของเขา กินแล้วอร่อยหรือไม่อร่อยก็เรื่องของเขา ความอร่อยของคนเราไม่เหมือนกัน

คำถามที่ ๘๓๙

ปัญญาวุฒิธรรม คืออะไรคะ จะสามารถอธิบายโดยนัยของเหตุให้เกิดปัญญาได้อย่างไรคะ

ตอบ

ปัญญาวุฒิธรรม แปลว่า ธรรมเป็นเหตุให้เจริญปัญญา หรือให้ปัญญาเจริญ หรือเหตุให้เกิดปัญญา มีดังนี้

๑. คบคนดี

๒. ฟังคำสั่งสอนของคนดี

๓. โยนิโสมนสิการ แปลว่า คิดเป็น คือคิดอย่างมีเหตุผล

๔. ปฏิบัติธรรมเหมาะสมแก่ฐานะของตน

ลองตรองดูเถิดว่าหลักธรรมนี้ทำให้เกิดปัญญาได้อย่างไร

คำถามที่ ๘๔๐

สวัสดีครับ ผมอยากทราบว่า **อริยกัณฑ์ศีล** คือศีลที่พระอริยเจ้าพอใจ ไม่ขาด ไม่ต่างพร้อย เป็นไท ไม่ถูกลุบลคล้ำด้วยต้นหาทิกฺขุ ช่วยอธิบายพอเข้าใจด้วยครับ ขอคุณมากครับ

ตอบ

ศีลขาดพร้อมด้วยองค์ เช่น ปาณาติบาตประกอบด้วยองค์ ๕ คือ สัตว์มีชีวิต, รู้ว่าสัตว์มีชีวิต, จิตคิดจะฆ่า, พยายามในการฆ่า, สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น อย่างนี้ศีลขาด ถ้าไม่ถึงขั้นนี้ ศีลทะลุบ้าง ต่างบ้าง พร้อยบ้าง ที่ว่าศีลเป็นไทนั้น คือ รักษาศีลด้วยเหตุผล ไม่มุงาย ไม่รักษาศีลด้วยต้นหาและทิกฺขุ แต่รักษาศีลเพื่อความบริสุทธิ์ทางกาย และวาจา ทางใจด้วยก็ได้

คำถามที่ ๘๔๑

สวัสดีครับ ตอนผมยังเป็นเด็ก ผมเห็นยายดูพระ (พระถามยายว่าวันนี้ทำอะไรมาใส่บาตร) ผมจำได้ว่า ยายบอกว่าถ้าเราเห็นพระองค์ไหนประพฤติน่าไม่ค่อยดี เราสามารถตักเตือนได้ แต่ต้องเป็นไปด้วยเมตตา ทั้ง กาย วาจา ใจ ไม่บาป และยังดีต่อตัวพระองค์ด้วย จริงหรือเปล่าครับ

ตอบ

จริง

คำถามที่ ๘๔๒

ช่วยแนะนำการทำวิปัสสนาที่ง่าย ๆ เหมาะสำหรับคนแก่ที่มองอะไรไม่ค่อยเห็น อ่านหนังสือไม่ออกให้หน่อย ผมจะเอาไปสอนให้กับแม่ของผมครับ (ท่านชอบทำแต่ทาน เน้นไปที่บุญ ทำอะไรก็บุญ) อยากให้ท่านได้ฝึกวิปัสสนาบ้าง ขอขอบคุณครับ

ตอบ

วิปัสสนา แปลว่า เห็นแจ้งตามเป็นจริง คือจริงอย่างไรก็รู้เห็นอย่างนั้น เน้นไปทางพิจารณาไตรลักษณ์ คือ สิ่งทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน ไม่มีตัวตน เข้าใจอย่างนี้เป็นวิปัสสนา ทำให้ปัญญาเจริญ ปล่อยวางได้ง่าย ไม่ยึดติดสิ่งต่างๆ ทาน ศีล ก็เป็นของดี ไม่ควรจะละทิ้งเสีย มีอุปนิสัยทางทาน ทางศีล แล้วเจริญวิปัสสนาด้วยทำให้ไปได้ถึงพระอนาคามี ผู้มีอุปนิสัยทางภาวณาไปได้ถึงพระอรหันต์

คำถามที่ ๘๔๓

เรียนท่านอาจารย์ที่เคารพยิ่ง คำตอบของอาจารย์จากการสนทนาธรรมทำให้ดิฉันเข้าใจในคำสั่งสอนของพระบรมศาสดามากขึ้นค่ะ ดิฉันขอเรียนถามว่า ถ้าเราเอาผ้าปูที่นอนซึ่งเราทราบว่ามีไรอยู่มาก เพราะนอนแล้วรู้สึกคันจึงเอาไปซัก ซึ่งก็จะทำให้รไ้นั้นตายไป อย่างนี้จะป้อนาติบาตหรือไม่คะ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ค่ะ

ตอบ

อย่าคิดมากถึงขนาดนั้นเลย เจตนาของเราไม่ได้อยู่ที่การฆ่าไร แต่อยู่ที่ซักผ้าปูที่นอน เหมือนกับเราเดินไปทำงานเหยียบมดตัวเล็กๆ บ้างเราก็ไม่รู้ไม่มีเจตนา ไม่ต้องคิดมากหรอก ขอให้สบายใจ

คำถามที่ ๘๔๔

การทำความดีของพระโพธิสัตว์กับพระอริยะระดับต่างๆ มี
อานุภาพหรือคุณภาพแตกต่างกันหรือเปล่าครับ

ตอบ

คุณจะไปทำไมที่ตอบอย่างนี้เพราะเหตุว่าผมก็^{ู้}ไม่รู้-ไม่รู้จะตอบ
คุณอย่างไร ผมไม่อยากจะเอา อะไรที่ไม่รู้ก็บอกว่าไม่รู้

คำถามที่ ๘๔๕

ตอนที่หนูสวดมนต์แล้วเกิดอาการง่วงนอน หนูรู้สึกว่ามันไม่ดี
เป็นบาปหรือเปล่าค่ะ

ตอบ

ที่จริงดีนะ สวดมนต์แล้วง่วงนอนคุณก็นอนไปเลย มีบุคคล
จำนวนมากเป็นโรคนอนไม่หลับ สวดมนต์เท่าไรก็ไม่หลับจนต้องกินยา
นอนหลับ คุณสวดมนต์แล้วง่วงนอนโชคดีเท่าไร ถ้าคุณเป็นโรคนอนไม่
หลับเพียงแต่คืนไหนหลับได้เองคุณก็รู้สึกโชคดีแล้ว คนแก่ที่กินอาหาร
ไม่ค่อยได้ วันไหนหิวและกินได้ก็รู้สึกโชคดีแล้ว

คำถามที่ ๘๔๖

ผมรู้สึกถูกจริตกับมรณัสสติกรรมฐาน แต่ผมอ่านในหนังสือ
เสรีภาพทางจิตของอาจารย์ เลยทราบว่า กรรมฐานนี้ได้สมาธิแค่
อุปจารสมาธิ แต่ก็เพียงพอต่อวิปัสสนา ผมใคร่ขอคำแนะนำว่าถ้า
จะยกจากสมณะ(มรณัสสติ)ไปเป็นอารมณวิปัสสนา เราจะพิจารณา
อย่างไร มันอารมณ์ใกล้เคียงกันมากครับ

ตอบ

ให้พิจารณาถึงความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ และความเป็นอนัตตาของชีวิต ก็จะเป็นวิปัสสนา

คำถามที่ ๘๔๗

การละสักกายทิฐิของโสดาบัน กับ การไม่ยึดมั่นของตัวกู-ของกู ของท่านพุทธทาส แตกต่างกันหรือไม่

ตอบ

คิดว่าเหมือนกัน

คำถามที่ ๘๔๘

ผมเคยทำกรรมฐานตอนอายุ ๑๕ ปีก็แปลกนะครับตอนนั้นยังไม่เข้าใจแต่โตมาตอนนี้ก็พอจะเข้าใจบ้างแล้ว เลยมีข้อสงสัยดังนี้ครับ

๑. ทำวิปัสสนามีสิทธิอายุสั้นหรือจะยืนไหมครับ บอกเหตุผลประกอบ

๒. ทำแล้วสติมีสิทธิที่จะหลุดลอยพ้นเพื่อนใหม่ครับ บอกเหตุผลประกอบ

๓. ทำแล้วจิตเราจะแข็งแกร่งขึ้นไหมครับ บอกเหตุผลประกอบ

๔. ทำแล้วได้บุญแบบไหน แ่ไปให้เจ้ากรรมนายเวรได้ไหมครับ บอกเหตุผลประกอบ

ตอบ

๑. อายุจะสั้นหรือยืน ตามนัยคำสอนของพระพุทธเจ้าอยู่ที่

เหตุอื่น เช่น บางแห่งตรัสว่า โทษของปาณาติบาตทำให้อายุสั้น ไม่ทำ ปาณาติบาตทำให้อายุยืน บางแห่งตรัสว่า เหตุให้อายุยืนมี ๕ อย่าง คือ

๑. ไม่เสพของแสลง
๒. รู้จักประมาณในของไม่แสลง
๓. บริโภคอาหารที่ใช้อย่างง่าย
๔. ไม่เที่ยวหาร่มรุ่มหามคำ
๕. ไม่มักมากในกามคุณ

เหตุให้อายุสั้นก็ตรงกันข้ามกับที่กล่าวมานี้

(อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต พระไตรปิฎกเล่ม ๒๒ หน้า ๑๖๓ ข้อ ๑๒๖)

๒.-๓. การทำวิปัสสนาที่ถูกต้องไม่ทำให้เพี้ยน มีแต่ทำให้ดีขึ้น ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ขึ้นจนถึงเป็นคนดีที่สุด คือเป็นพระอรหันต์

๔. แผลให้เจ้ากรรมนายเวรได้

คำถามที่ ๘๔๙

“ธรรมทาน” ชนะการให้ทั้งปวง แต่ทำไมหนังสือบางเล่มถึงเขียนไว้ว่า แม้ให้ธรรมทานมากถึง ๑๐๐ ครั้งก็ยังได้บุญน้อยกว่าการให้ “อภัยทาน” แม้จะให้เพียงครั้งเดียวก็ตาม มันยังงัดกันแน่ละครับ อาจารย์ตอบด้วย

ตอบ

เรื่องนี้มีคนถามผมมาากแล้ว ผมตอบเองไม่ได้ บอกได้แต่เพียงว่า ในคัมภีร์มั่งคัลลตถปิณี ภาค ๒ ว่าด้วย ทานกถา ได้กล่าวไว้ว่า คำว่า “ธรรมทาน” ย่อมชนะทานทั้งปวงนั้น รวมเอาอภัยทานไว้ด้วย คือ

หมายความว่า คำว่า ทานทั้งปวงรวมทั้งอภัยทานด้วย โดยนัยนี้ ธรรมทานอยู่เหนืออภัยทาน (มังคลัตถปิณี ภาค ๒ ข้อ ๔๒)

คำถามที่ ๘๕๐

ในองค์สมาธิ คำว่าปีติ คือ ความรู้สึกว่าเป็นสุข แต่เป็นสุขที่พุ่งช่าน โยกโคลง หว่นไหว ไข้หรือเปล่าครับ

ตอบ

ปีติลักษณะที่คุณว่าก็มี ลักษณะอื่นก็มี ลองดู ปีติ ๕ ลักษณะ

คำถามที่ ๘๕๑

ในกาลามสูตร มีข้อหนึ่งกล่าวว่า อย่าเชื่อแม้แต่ตำรา ในสมัยพุทธกาล ยังไม่มีการเขียนบันทึกมิใช่หรือคะ ถ้าเช่นนั้น ตำรา ที่พระพุทธรองค์กล่าวถึง หมายถึงคืออะไรคะ การเรียนธรรมในสมัยพุทธกาลทำอย่างไรคะ

ตอบ

สมัยนั้นก็มีตำราแล้ว เป็นตำราของพราหมณ์ เช่น พระเวท การเรียนธรรมสมัยพุทธกาลเรียนด้วยการบอกเล่า หรือการแสดงธรรม

คำถามที่ ๔๕๒

พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมข้อใดที่ทำให้องคุลีมาลละความเห็นผิดได้คะ

ตอบ

ท่านเล่าไว้เพียงว่า เมื่อองคุลีมาลวิ่งไล่ตามพระพุทธองค์ไม่ทัน ตะโกนบอกรให้หยุด พระพุทธองค์ตรัสว่า “เราหยุดแล้วขอเธอจงหยุดเสีย ด้วยสิ” องคุลีมาลทูลว่า เขาไม่เข้าใจที่ตรัส ทรงดำเนิณอยู่ไหนจึงตรัสว่า หยุดแล้ว พระพุทธองค์ตรัสว่า “เราหยุดจากการทำชั่วแล้ว แต่เธอยังไม่หยุด”

คำถามที่ ๔๕๓

ได้ฟังวิทยุคลื่น AM ๗๔๗ เมื่อ ๘-๙.๐๐ น. วันเสาร์ที่ผ่านมา ท่านอาจารย์กล่าวธรรม เกี่ยวกับการกระทำมีอยู่แต่ผู้กระทำไม่มีความทุกข์ มีอยู่แต่ผู้ทุกข์ไม่มี.. Doing without doer.. ฯลฯ รู้สึกพอใจและอยากจะได้ฟังอีก จะหาฟังหรืออ่านธรรมที่ท่านอาจารย์สอนวันนี้อีกครั้งได้ที่ไหนคะ มีบันทึกไว้ที่ใดบ้างไหมคะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

หมายความว่า โดยปรมาตถสัจจะแล้ว ไม่มีตัวตนผู้กระทำ ไม่มีบุคคลผู้ทุกข์ คือให้มองในแง่ของสุญญตา ไม่มีสัตว์ ไม่มีบุคคล

เรื่องนี้มีพิมพ์อยู่ในหนังสือเรื่อง “ความสุขที่หาได้ง่าย” ตอนที่ว่าด้วย ปวิเวกกถา สำนักพิมพ์เรือนธรรม ตอนนี้อยากแล้ว

วันนี้ผมไม่ค่อยสบาย จึงขอตอบคำถามสั้นๆ พอได้ใจความ

คำถามที่ ๘๕๔

๑. การใช้จิตตามดู ตามรู้เวทนา จิตกับความคิดอย่างเดียวกัน หรือเปล่าครับ

๒. ทำไมถึงเรียก หลวงพ่อ หลวงตา หลวงปู่ อะไรเป็นตัวบ่งบอกว่าถึงเรียกท่านอย่างนั้น

๓. เมื่อนั่งสมาธิเกิดเวทนา ทำอย่างไร สักแต่ารู้หรือเปล่า สักแต่ารู้เป็นอวิชชาหรือไม่

๔. ความคิดกับสติเป็นตัวเดียวกันหรือเปล่าครับ

ตอบ

๑. ความคิดเป็นคุณสมบัติหนึ่งของจิต เรียกเป็นภาษาธรรมะว่า “เจตสิก” ในที่นี้หมายถึงสังขารหมายถึงความคิดปรุงแต่ง ดีบ้าง ชั่วบ้าง ไม่ได้ไม่ชั่วบ้าง

๒. เรียกไปตามอายุ ถ้าแก่น้อยก็เรียกหลวงพ่อ แก่มากก็เรียกหลวงปู่ ยังหนุ่มอยู่ก็เรียกหลวงพี่ ้วยกลางหน้อยก็เรียกหลวงน้า หลวงอา แต่มีพระบางรูปยังหนุ่มอยู่แต่ท่านเรียกตัวเองว่าหลวงปู่ คนอื่นก็เรียกตาม ก็เท่านั้นเอง

๓. ตามแนวสติปัฏฐานท่านสอนว่า เมื่อมีสุขเวทนาหรือทุกขเวทณาก็ให้รู้ เจือด้วยอามิสหรือไม่เจือด้วยอามิสก็ให้รู้ไม่เป็นอวิชชา

๔. สติเป็นเจตสิกธรรมอย่างหนึ่ง คุณสมบัติของสติคือ ระลึกได้ ระวัง ก็ไม่ประมาท อยู่ในสังขารชั้นเหมือนกัน

คำถามที่ ๘๕๕

ในหนังสือ “เสรีภาพทางจิต” ของอาจารย์ได้อธิบายการสอน
มรรณฺสสติกรรมฐานจากตัวของท่านพุทธทาสเอง ได้ฟังจากเพื่อนว่าท่าน
ไม่ให้ฉีดยากันเน่า ไม่ให้สวดมนต์ หรือทำพิธีอะไร ปัญญาของผมนยังน้อย
ที่ว่าไม่ให้ประกอบพิธี หรือ สวดมนต์ในงานศพท่าน ท่านเจตนาจะสอน
อะไรแก่ฆราวาสบ้างครับ (อธิบายตามความเห็นของอาจารย์ครับ)

ตอบ

ท่านไม่ให้สวดศพของท่าน แต่ให้มีการเทศนาเพื่อประโยชน์แก่
ผู้ที่มาร่วมในงานศพ เข้าใจว่าการสวดศพนั้นทำพอเป็นพิธีผู้ฟังไม่เข้าใจ
ว่าพระสวดอะไร ท่านก็เลยขอไม่ให้สวด จะว่าทำบุญอุทิศให้โดยการสวด
ศพ ท่านก็คงไม่ต้องการเพราะท่านมีบุญเยอะแล้ว ท่านให้งดพิธีที่ท่าน
คิดว่าไม่จำเป็น ผมคงตอบได้เท่านี้

คำถาม ที่ ๘๕๖

อาจารย์ครับ ถ้าเราอ่านหนังสือ
ธรรมะในห้องน้ำ จะบาปหรือไม่ครับ

ตอบ

ไม่บาปครับ

คำถามที่ ๔๕๗

สมัยนี้เห็นคนเขาชอบเปลี่ยนชื่อกัน การเปลี่ยนชื่อมีผลต่อชีวิตของคนเรา จริงหรือเปล่าคะ

ตอบ

ถ้าเปลี่ยนเพราะไม่ชอบชื่อเดิมก็เปลี่ยนได้ แต่ถ้าเปลี่ยนเพราะมีคนทักว่าตัวนั้นไม่ดีตัวนี้ไม่ดีก็ไม่ต้องเชื่อ เลือกเอาชื่อที่เราพอใจก็แล้วกัน ความเป็นไปของชีวิตเราขึ้นอยู่กับกรรมของเรา ไม่ได้ขึ้นอยู่กับชื่อ

คำถามที่ ๔๕๘

ขอความกรุณาอธิบายเกี่ยวกับ สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา ด้วยค่ะ ว่าคืออะไร

ตอบ

ข้อ ๑ ปัญญาที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนสดับตรับฟัง ข้อ ๒ ปัญญาที่ได้จากความคิด การหาเหตุผล ข้อ ๓ ปัญญาที่ได้จากการอบรมฝึกฝน การลงมือปฏิบัติ

คำถามที่ ๔๕๙

กราบสวัสดีอาจารย์ค่ะ นานแล้วที่หนูไม่ได้ไปเรียนเลย เมื่อครูนี้ได้โทรศัพท์คุยกับอาจารย์เล็กน้อย ทราบว่ายังเหนื่อยอยู่ จึงขอคุยผ่านตัวหนังสือก็แล้วกันค่ะ อาจารย์จะได้พักไปอ่านไปได้... หนูรู้ตัวว่าหนูมาเรียนกับอาจารย์เพราะเวลาหนูมีปัญหาหนักๆ หนูจะผ่านมันไปไม่ง่ายเลย ตัวอย่างเช่น ตอนที่พ่อแม่ป่วยหนักใกล้จะเสียชีวิต เป็นสิ่งที่ทุกข์ใจ

มาก ๆ และหนูก็จมอยู่ในความทุกข์นั้นเอาการอยู่ ที่ผ่านไปได้เพราะเวลาผ่านไปนาน ๆ มันก็ดีขึ้นเอง ไม่รู้ว่าธรรมะเกี่ยวหรือไม่เพราะตอนนั้นก็ยังไม่ได้เรียนกับอาจารย์ เคยแต่อ่านหนังสือธรรมะเรื่อยเรื่อยไป... มาวันนี้ หนูได้เรียนกับอาจารย์แล้วเป็นเวลาสองสามปี ตอนนี้มีเรื่องยุ่งยากใจเกิดขึ้น เป็นเรื่องบุคคลที่สามที่มาอยู่กับครอบครัว... ทำให้จิตใจแหมมีแต่ความเกลียดชังและไม่พร้อมที่จะให้อภัย .. คิดว่าคนที่ทำเช่นนี้กับเราได้ย่อมไม่มีหัวใจเป็นมนุษย์และต่อต้านบุคคลคนนั้น แบบชนิดที่ว่าถ้าฉันเจอ.... ฉันจะพูดใส่เธอให้สับสนทรวงทีเดียว (เตรียมคำพูดไว้แล้ว) ทำอย่างไรกับสภาพจิตใจแบบนี้ดีคะ เพราะโอกาสที่หนูจะเจอกับบุคคลคนนี้ก็มากอยู่ เพราะอาศัยในตึกที่ทำงานเดียวกันค่ะ ฟังคำถามแล้วมันไม่น่าจะใช้คนเรียนธรรมะเลยนะคะ หนูขอโทษอาจารย์ด้วยค่ะ แล้วชีวิตยุ่งเหยิงช่วงนี้ทำให้ห่างวัดไป หนังสือธรรมะก็ไม่อยากจับเท่าไร มันทนุ่และรู้สึกว่โลกไม่วุติธรรมคะ... ขอบคุณอาจารย์ที่รับฟังนะคะ

ตอบ

หนูต้องยืนอยู่บนทางแห่งความถูกต้องเสมอ ใครทำผิดก็เป็นบาปที่คนนั้นจะต้องรับไปเอง ขอให้จำสุภาษิตที่อาจารย์พูดให้ฟังอยู่เสมอว่า “ยอมทนทุกข์ทรมานเพราะการทำผิดของผู้อื่นดีกว่าเราไปทำผิดเสียเอง” ขอให้นึกถึงพระจริยาของพระพุทธเจ้าสมัยที่เป็นพระโพธิสัตว์บำเพ็ญบารมีอยู่ในชาติก่อนๆ ให้มากกว่า ท่านต้องทุกข์ทรมานเพียงใดเพื่อบำเพ็ญบารมีให้บริบูรณ์เห็นใจหนูมาก ๆ ขออวยพรให้พ้นจากมรสุมชีวิตตรงนี้ เมื่อพ้นแล้วฟ้าแห่งชีวิตจะสว่างขึ้นและหนูจะเข้มแข็งมากขึ้นทุกชีวิตมีปัญญา คนเก่งคือคนที่แก้ปัญหาได้ อยู่ทีวิธีแก้เท่านั้น หนูเป็นคนดีอยู่แล้ว ขอให้รักษาความดีไว้เหมือนเกล็ดรักษาความดีม อาจารย์ตอบปัญหาหนูด้วยความละเอียดอ่อนใจและเห็นใจเป็นอย่างยิ่ง

คำถามที่ ๘๖๐

หมวดธรรมะต่างๆหมวดมันดูจะเกี่ยวเนื่องกันไปหมดเหมือนเป็นส่วนผสมเดียวกัน แต่แยกส่วนประกอบออกมาให้ดูว่าธรรมนี้เพื่อการนี้ ผมเข้าใจถูกหรือเปล่าครับ อาจารย์ช่วยอธิบายด้วยครับ

ตอบ

ถูกต้องแล้วครับ ไม่ต้องอธิบายมาก เพราะคุณเข้าใจอยู่แล้ว

คำถามที่ ๘๖๑

ทำไมเขาห้ามไม่ให้คนที่อายุเกิน ๖๐ ปี บวชล่ะครับ แล้วตามพุทธประวัติมีคนอายุเกิน ๖๐ บวชหรือเปล่าครับ

ตอบ

ไม่มีข้อห้ามในเรื่องนี้ การบวชไม่ได้จำกัดอายุข้างสูง ส่วนข้างต่ำก็คือเด็กที่ไม่ประสีประสาจึงห้ามบวช ส่วนมากถือเอา ๑๐ ขวบขึ้นไปเป็นเกณฑ์ที่ใช้ได้

คำถามที่ ๘๖๒

ผมเห็นคนนั่งขาวหม่นขาว ถือศีล เวลาเขาพูดเขาจะพูดช้า ค่อยๆพูด ผมเข้าใจว่าเขาคงเจริญสติ ถ้าเราทำอะไรเร็วๆอย่างเช่นการพูด การเดิน ที่มันเป็นนิสัย เราก็เจริญสติได้หรือไม่ครับ

ตอบ

ได้ครับ การพูดช้าพูดเร็วเป็นบุคลิกของแต่ละคน

คำถามที่ ๘๖๓

ผมเข้าใจว่าอาจารย์เลือกที่จะตอบแต่คำถามที่ถามถึงการดับทุกข์ แต่ช่วยตอบคำถามนี้ของผมหน่อย ผมรู้ว่า สมณโคตมพุทธเจ้านี้ต้องบำเพ็ญบารมี ๑ อสงไขย แสนกัปป์ และพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ สะสมบำเพ็ญบารมีไม่เท่ากัน จริงหรือเปล่าครับ ยกตัวอย่างพอเข้าใจครับ

ตอบ

ที่จริงตามตำรา พระพุทธเจ้าเราทรงบำเพ็ญบารมีมา ๔ อสงไขย กับแสนกัปป์ พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ก็บำเพ็ญบารมีมาไม่เท่ากัน

คำถามที่ ๘๖๔

พระวินัยของพระสงฆ์ ชาวบ้านก็ควรจะรู้ไว้บ้าง เพื่อจะได้ปฏิบัติกับพระสงฆ์โดยถูกต้องและจะได้รู้วัตรปฏิบัติที่ดีของท่าน เป็นแนวทางของชีวิตที่ดีงาม แบบวิถีชีวิตของคนสมัยก่อนที่ต้องทำบุญทำทานฟังธรรมก่อนออกไปหากิน พอวันพระก็ถืออุโบสถ เป็นตำราธรรมะเล่มใหญ่ให้กับลูกหลานในบ้านพร้อมกับเป็นตัวอย่างชีวิต ที่กลมกลืนไปกับธรรมชาติทำให้ชีวิตประจำวันเป็นธรรมะไปซะเลย อย่างนี้ไม่ถือว่าเป็นการเรียนธรรมะที่เป็นอสรพิษใช่ไหมครับอาจารย์

ตอบ

ดีแล้วครับ คุณเข้าใจถูกต้องแล้ว

คำถามที่ ๘๖๕

ปิติ กับ สุข เป็นสัญญา หรือเปล่าครับ เพราะว่าบางครั้งผมพว่น
นึกถึงเวลาที่ผมบวชผมจะรู้สึกดีใจ ซาบซ่าน ชนลุก อาจารย์ช่วยอธิบาย
ด้วยครับ ขอขอบคุณมาก

ตอบ

ไม่เฉพาะปิติและสุขเท่านั้น เรื่องอื่นๆอีกมากมายที่สัญญาเก็บ
มารื้อฟื้นขึ้นให้เกิดสุขบ้างทุกข์บ้าง สัญญาเป็นการเก็บข้อมูลเหมือน
คอมพิวเตอร์ซึ่งเก็บข้อมูลไว้ สติมีหน้าที่ระลึกเหมือนเราเรียกข้อมูล
มาใช้

คำถามที่ ๘๖๖

พญามาร ที่มาขัดขวางพระพุทธเจ้า เป็นเทวดาที่อยู่ใน
สวรรค์ชั้นปรนิมมิตวสวัตดี แสดงว่าเป็นเทวดาชั้นจัญ
หรือเปล่าครับ

ตอบ

เป็นเทวดาที่เป็นมาร เป็นเทวดาพาล
เทวดาดีก็มี เทวดาพาลก็มี เหมือนกับ
มนุษย์เรา แม้จะสูงด้วยยศ มั่งคั่งด้วย
ทรัพย์ ก็มีโอกาสเป็นคนพาลได้

คำถามที่ ๘๖๗

ความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ (สวรรค์บนฟ้า นรกใต้ดิน) เป็นความเชื่อที่มีมาก่อนพุทธศาสนาหรือครับ

ตอบ

เรื่องนรกสวรรค์มีมาก่อนพุทธกาล แต่พระพุทธเจ้าก็ทรงรับรองว่ามีจริงแต่ไม่ใช่อยู่บนฟ้าและใต้ดิน อยู่ในโลกละหรือโลกโลกหนึ่ง มันเป็นสภาพชีวิตของสัตว์โลกที่แตกต่างกัน คุณดูสภาพของชีวิตมนุษย์พวกเดียวทั้งโลกก็พอมองเห็นความแตกต่าง บางพวกเหมือนอยู่ในนรก บางพวกเหมือนอยู่บนสวรรค์ เป็นต้น คิดต่อเอาเองก็แล้วกันนะครับ

คำถามที่ ๘๖๘

บุคคลต้องปฏิบัติเพียงเท่าใดจึงจะได้ชื่อว่าเป็น พุทธศาสนิกชน โดยสมบูรณ์ บุคคลต้องปฏิบัติเพียงเท่าใดจึงจะได้ชื่อว่าเป็น พรหมจารี โดยสมบูรณ์ บุคคลต้องปฏิบัติเพียงเท่าใดจึงจะได้ชื่อว่าเป็น บรรพชิต โดยสมบูรณ์คะ

ตอบ

มีคุณสมบัติพื้นฐานของชาวพุทธเพียง ๕ อย่างก็เป็นชาวพุทธที่สมบูรณ์ คือมีศรัทธา มีศีล เชื้อกรรม ไม่เชื่อมงคลตื่นข่าว ไม่แสวงหาเขตบุญนอกพุทธศาสนา ทำบุญในพุทธศาสนา (ดูหนังสือคุณสมบัติพื้นฐานของชาวพุทธ)

พรหมจารีแปลว่าผู้ประพฤติพรหมจรรย์ เรื่องนี้มีความหมายมาก ท่านกล่าวพรหมจรรย์ไว้ ๑๐ อย่าง (ดู มังคลัตถกที่ปณิขิตที่ว่าด้วยพรหมจรรย์) บรรพชิตแปลว่าผู้เว้นบาปหรือผู้ลอบบาปหรือผู้บวช ก็ให้ประพฤติธรรมของบรรพชิตให้สมบูรณ์

คำถามที่ ๘๖๙

ขอความกรุณาท่านอาจารย์อธิบายความหมายของ อาสยานุสย ญาณ ด้วยค่ะ

ตอบ

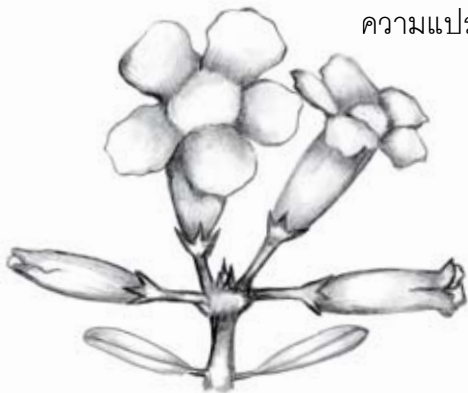
แปลว่า พระญาณที่รู้อาศัยและอนุสัยของสัตว์ทั้งหลาย “อาศัย” ในที่นี้หมายถึงความโน้มเอียงเช่น ผู้นี้โน้มเอียงไปในกาม-กามาสโย ผู้นี้โน้มเอียงไปในเนกขัมมะ-เนกขัมมาสโย ใช้คำ “อิหมุต” แทนก็ได้ “อนุสัย” หมายถึงกิเลสส่วนลึกที่อยู่ใต้นั่นหรือความเคยชินที่มีมานาน เช่น กามราคานุสัย อวิชชานุสัย เป็นต้น

คำถามที่ ๘๗๐

ขอกราบเรียนถามเคล็ดลับในการ “ทำใจ” ให้ชีวิตมีความสันติสุข สงบร่มเย็นอยู่เสมอของท่านอาจารย์ได้ไหมคะ ด้วยความเคารพยิ่ง และกราบขอบพระคุณอย่างสูงค่ะ

ตอบ

ไม่ยึดมั่นถือมั่นอะไรที่ผ่านมาแล้วมันก็ผ่านไป มันไม่เที่ยง มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ฯลฯ

คำถามที่ ๘๗๑

ขอให้อาจารย์หายป่วยไวๆ นะคะ หนูอยากรู้ว่า ถ้าเราตามรู้ อาการของจิต รัก โลภ โกรธ หลง ต่างๆ ไปเรื่อยๆ จัดว่ามีสติตามรู้ใช่ไหมคะ แต่ว่าสิ่งที่หนูว่ามันทำให้เรามีความสุข คือ การไม่มี รัก โลภ โกรธ หลง คือสิ่งที่คนเราต้องการ หนูรู้สึกว่ามันแย่งๆ กันอยู่ค่ะ แล้วคนที่เขามีอาการส่ำรวม สงบ ได้เขาทำเช่นไร

ตอบ

รัก โลภ โกรธ หลงเป็นกิเลสที่ต้องละ ละได้มากเท่าไรยิ่งดี ความขัดแย้งในใจก็จะน้อยลงด้วย จะมีความสุขสงบมากขึ้น ไม่ต้องกลัวว่า เมื่อโลภ โกรธ หลงลดน้อยลงแล้วจะใช้ชีวิตอยู่ในโลกไม่ได้ หรืออยู่ลำบาก ขอรับรองว่าจะอยู่สบายขึ้น ความขัดแย้งในใจก็จะน้อยลง

คำถามที่ ๘๗๒

“ความไม่มีโรค เป็นลาภอันประเสริฐ” ผมอ่านหนังสือเล่มหนึ่ง มีบอก โรคสูตร ท่านอธิบายไว้ว่า โรคในที่นี้คือ กิเลสที่เสียบแทงใจ ซึ่งไม่มีแม้สักคนเลยที่จะไม่มีโรคชนิดนี้(ปุถุชน) ได้ฟังแล้วรู้สึกในใจเลยครับ อาจารย์มีอะไรเสริม เรื่อง โรคทางใจนี้อีกไหมครับ ผมอยากทราบอีก

ตอบ

ความหมายที่แท้จริงของพุทธภาษิตที่ว่า “ความไม่มีโรคเป็นลาภอย่างยิ่ง” นั้น หมายถึงโรคทางใจ ท่านตรัสว่าร่างกายเป็นตัวโรคอยู่แล้ว จะไม่ให้มีโรคทางกายอย่างไรได้ อย่างน้อยที่สุดความหิวก็เป็นโรคอย่างยิ่ง (พระพุทธานุชาต) เป็นตั้งแต่เกิดจนตายแก่คนทั่วไป

เกี่ยวกับความไม่มีโรคเป็นลาภอย่างยิ่งซึ่งหมายถึงโรคทางใจ
นี้ ปรากฏในมาคัณขยสูตร มัชฌิมนิกาย

คำถามที่ ๘๗๓

ขอกราบเรียนถามแรกๆ ก็รู้ทุกข์รู้กายรู้ใจ เห็นการเกิดดับ บังคับ
ไม่ได้ แต่ตอนนี้ผมเข้าใจว่ากายกับใจเป็นสิ่งที่เรารู้ไม่ใช่เรา คือผมรู้และ
สัมผัสความรู้สึกของกายใจได้ เหมือนธรรมชาติที่เราไปรู้เขา แล้วพอ
เผลอๆ ผมก็หลงไปอีก จากที่เห็นจิตทุกข์ ก็ไปร่วมทุกข์อีก เกิดไม่ชอบ
ขึ้นมา พอมีสติก็อ้าว ทำไมเมื่อก็เห็นอยู่กับรู้ แล้วไปหลงสมมติอีกแล้ว
เริ่มจะเห็นแบบนี้ผิดไหมครับ

ตอบ

ก็เห็นถูกบ้างผิดบ้างไปตามประสาคนธรรมดาพยายามประคับ
ประคองใจไว้ในสัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ เป็นต้น ตามทางอริยมรรคมี
องค์ ๘ นั้นแหละดีที่สุด เป็นทางดับทุกข์โดยสิ้นเชิง

คำถามที่ ๘๗๔

เคยฟังมาว่า วิญญาณทางหู ตา จมูก ลิ้น กาย และใจ จะไม่
เกิดขึ้นพร้อมกัน เกิดขึ้นคราวละอย่างเท่านั้น แล้วถ้าเราอ่านหนังสือ
ด้วย ฟังธรรมะไปด้วย มันเป็นไปได้อย่างไรคะ อีกอย่างคะ คือฟังมาว่า
วิญญาณ กับ จิต ก็อย่างเดียวกัน แล้วถ้าขณะที่เราอยู่ในชีวิตประจำวัน
วัน เช่น เดิน ทำงานบ้าน เราก็ดูจิตไปด้วย เห็นว่ามันมีความคิด ที่เกิด
แล้วก็ดับ แล้วตอนที่เรารู้ความคิดอยู่นี้ วิญญาณ กับจิตมันทำงานกัน
อย่างไรคะ ขอบพระคุณอาจารย์มากค่ะ

ตอบ

วิญญาณกับจิตใช้แทนกันได้วิญญาณทางตา ทางหู เป็นต้น ก็เกิดพร้อมกันได้ ถ้าการเห็นกับการฟังพร้อมกัน เช่นเราดูทีวีหูก็ฟังเสียงไปด้วย ขณะนั้นเรากินอาหารรู้สึกไปด้วย เรื่องพวกนี้คุณอย่าคิดมาก คิดแล้วก็ได้อะไร นอกจากความสับสนวุ่นวาย อย่าฝ่าเส้นผม

คำถามที่ ๘๗๕

อาจารย์ครับ พระอรหันต์ชี่ณาสพแปลว่าอะไรครับ ต่างจากพระอรหันต์หรือไม่อย่างไรครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

พระชี่ณาสพ เป็นชื่อหนึ่งของพระอรหันต์ เป็นไฉพจน์ของกันและกัน ชี่ณาสพแปลว่าผู้สิ้นอาสวะคือกิเลส

คำถามที่ ๘๗๖

พระพุทธองค์ตรัสว่า บุคคลผู้ควรแก่ความกรุณา คือคนประเภทใดบ้างคะ ในโลกนี้ ผู้ไม่ควรแก่ความกรุณา คือคนหมู่มาก หรือว่าไม่มีใครไม่ควรแก่ความกรุณา

ตอบ

ผู้ที่ควรแผ่ความกรุณาไปให้ก่อนก็คือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก ถ้าไม่มีก็ให้แผ่ไปถึงคนชั่วเพราะคนชั่วหาความสุขได้ยาก เขาต้องได้รับความ

ทุกข์เพราะกรรมชั่วของตัวเอง สำหรับคนทั่วไปเราแผ่เมตตาไปให้บ้าง แผ่มุติตาไปให้บ้าง สำหรับคนที่กำลังรับผลแห่งกรรมชั่วเพราะการกระทำของเขาเองเราแผ่อุเบกขาบ้าง แผ่กรุณาบ้าง เรามีจิตอยู่กับพรหมวิหาร ๔ ก็จะเป็นพรหมอยู่ในโลก ร่างกายเป็นมนุษย์แต่จิตใจเป็นพรหม พรหมวิหารแปลว่าธรรมเป็นเครื่องอยู่ของพรหมหรือของผู้ประเสริฐ

คำถามที่ ๘๗๗

ผู้ที่ทำใจได้เหมือนแผ่นดิน หมายถึงคนที่มีคุณลักษณะอย่างไรคะ

ตอบ

คนที่ไม่หวั่นไหวต่อสมบัติและวิบัติ ต่อคำยกย่องและคำติเตียน เหมือนแผ่นดินรับได้ทั้งสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี ทั้งสิ่งที่โสโครกและสิ่งที่สะอาด อีกอย่างหนึ่งท่านสอนให้มีจิตใจกว้างขวางเหมือนแผ่นดินซึ่งใครจะชุกให้หมดไม่ได้ เหมือนท้องฟ้าซึ่งใครจะเผาให้ไหม้ไม่ได้ เหมือนแม่น้ำซึ่งใครจะเอาไฟไปจุดให้ติดไม่ได้ ก็จะมีชีวิตอยู่อย่างสงบสุข เมื่อคนทั้งหลายมีเวรกันอยู่ เราไม่มีเวรต่อใคร เมื่อคนทั้งหลายทะเลาะกันอยู่ เราไม่ทะเลาะกับใคร เรามีชีวิตอยู่เป็นสุขดีหนอ

คำถามที่ ๘๗๘

การกล่าวว่า มรรคแท้มีเพียงหนึ่งเดียว คือ สัมมาทิฎฐิ ส่วนองค์มรรคอื่นๆ อีก ๗ องค์เป็นบริวารของสัมมาทิฎฐิ ถือได้ว่า ถูกต้องไหม้คะ

ตอบ

ที่จริงทั้ง ๔ ประการเป็นองค์ของมรรคเรียกว่าอัฐสังคิมมรรค ส่วนตัวอริยมรรคนั้นคือ สัมมาญาณ แปลว่า ความรู้ชอบ เกิดจากองค์ของมรรคทั้ง ๔ รวมกัน เปรียบเหมือนหินทราย ปูน น้ำ รวมกันเป็นซีเมนต์ ตัวอริยมรรคคือสัมมาญาณ นอกนั้นเป็นองค์ประกอบ

คำถามที่ ๘๗๙

ตามที่ท่านอาจารย์เคยกล่าวในเรื่องอนุสาสนีปาฏิหาริย์ไว้ว่า “พระพุทธศาสนาที่ยั่งยืนมาได้จนทุกวันนี้ ก็เพราะความอัสจรรย์แห่งคำสั่งสอนนี้เอง” นั้น ขอความกรุณาท่านอาจารย์ขยายความว่า คำสั่งสอนของพระพุทธองค์ มีความอัสจรรย์อย่างไรบ้างคะ

ตอบ

คือผู้ปฏิบัติตามย่อมได้รับประโยชน์ตามสมควรแก่การปฏิบัติ ปฏิบัติถูกต้องแล้วไม่เป็นหมัน คือไม่สูญเปล่า สมตามพระพุทธพจน์ที่ว่า “ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม ธรรมที่บุคคลประพฤติดีแล้วย่อมนำสุขมาให้” นี่คือการอัสจรรย์ของอนุสาสนีปาฏิหาริย์

คำถามที่ ๘๘๐

หากเราไม่ปรารถนาที่จะเกิดอีกเลย ด้วยเหตุที่เห็นว่า ทุกสิ่งล้วนเป็นทุกข์ หรือจบลงด้วยความทุกข์ และสิ้นชีวิตไปด้วยความปรารถนานั้น ตลอดชีวิตไม่เคยทำบาปอกุศลที่เป็นกรรมหนัก เรามีหวังที่จะไม่ต้องเกิดอีกไหมคะ

ตอบ

ข้อความในสังขารูปัตติสูตร พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า "บุคคลผู้
พรังพร้อมด้วยธรรม ๕ อย่าง คือ ศรัทธา ศีล การได้สดับตรับฟังมาก
จากะและปัญญา ปราภวนาจะเกิดในที่โดยย่อได้ ปราภวนาจะไม่เกิดก็
ย่อไม่ได้" สังขารูปัตติสูตรแปลว่าเกิดได้ตามที่ตั้งใจหวัง

คำถามที่ ๘๘๘

ผมบอกกับพี่ๆ ที่ทำงานว่าบุญเป็นอุปธิ ไม่ว่าเรายึดถือในสิ่งใด
บุญ-บาป ดี-ชั่ว ถ้าเรายึดถือแล้วเราจะต้องเป็นทุกข์ทั้งสิ้น (โดนด่าหุสา
เลย) ผมเลยพอจะเข้าใจที่พระพุทธเจ้าทรงท้อพระทัยที่จะโปรดสั่งสอน
ธรรมแก่ผู้คน แต่ผมก็เข้าใจว่าปัญญาในการเข้าใจธรรมแต่ละคนไม่
เท่ากัน อย่าได้ยึดถือว่าเขาจะต้องเชื่อเรา แค่ว่าบอกสอนธรรมะก็พอแล้ว
นะครับ ของอย่างนี้ต้องพัฒนากันไปใช้ใหม่ครับ

ตอบ

ต้องค่อยๆ พัฒนากันไปนั่น ถูกแล้ว คุณคิด
ดีแล้ว พูดถึงอุปธิ แปลว่าขั้นก็ได้
แปลว่ากิเลสก็ได้ บุญที่เป็นอุปธิก็มี
(โอปธิกัปปุญญ์) คือบุญที่ส่งผลให้
เป็นขั้นหรือเป็นกิเลส เช่น ทำบุญ
แล้วอยากเกิดเป็นนั่นเป็นนี่ บุญที่
ไม่เป็นอุปธิก็มี(อโนปธิกัปปุญญ์)คือ
ทำบุญแล้วไม่ปรารถนาสิ่งอื่น นอกจาก
ความสิ้นกิเลส

คำถามที่ ๘๘๒

ได้อ่านหนังสือ “อิทัปปัจจยตา” ของท่านพุทธทาส ว่าทุกอย่างสิ่งเกิดมาจากเหตุปัจจัย อย่างนั้น ทุกๆสิ่งที่คนในโลกบอกว่ามันมหัศจรรย์ แปลก ไม่น่าเป็นไปได้ มันก็เป็นของธรรมดา เพราะว่ามันมีเหตุอย่างนี้ จึงเกิดขึ้นอย่างนี้ ผมเข้าใจถูกไหมครับ อาจารย์ช่วยอธิบายด้วยครับ

ตอบ

ถูกต้องแล้ว สิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อมีเหตุปัจจัยให้เกิดก็เกิด เมื่อไม่มีเหตุปัจจัยก็ไม่เกิดขึ้น คำสอนทางพระพุทธศาสนาเน้นที่เหตุปัจจัยของสิ่งต่างๆ มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันที่เรียกว่า อิทัปปัจจยตา แปลว่า เมื่อมีสิ่งนี้เป็นปัจจัยสิ่งนี้จึงมี เช่น ฝนตกถนนเปียก รถชนกันเพราะถนนลื่นบ้าง เพราะความประมาทบ้าง เพราะเครื่องเสียบ้าง ฯลฯ ถ้าเข้าใจเรื่องอิทัปปัจจยตาจะทำให้เข้าใจเรื่องอื่นๆอีกเยอะเลย ขอให้ทำความเข้าใจให้ดี เหตุการณ์บ้านเมืองก็เป็นเช่นเดียวกัน

คำถามที่ ๘๘๓

มีคนเอาหนังสือ เปรียบเทียบความเป็นโสดาบัน มาให้ผม ผมก็บอกเขาว่าไม่เอาหรอก ถ้ามันจะเป็นก็ให้มันเป็น สั้นรองเท่ามันลึก ก็ไม่จำเป็นต้องไปรู้มันหรอก เขาโกรธผมเฉยเลย ของอย่างนี้นั่นเป็นปัดจิตตั้ง อวดกับใครก็ไม่มีใครรู้ เราควรแนะนำเขาไม่ให้ยึดติดกับสิ่งบัญญัติอย่างไรดีครับ

ตอบ

ความเป็นพระอริยบุคคลเป็นสิ่งที่รู้ยากเห็นยากเข้าใจยาก เป็นของเฉพาะตนอย่างที่คุณว่ามานั่นแหละ มีพระบวชใหม่รูปหนึ่งถามท่าน

อาจารย์ของท่านว่า พระอริยบุคคลเป็นอย่างไร ท่านอาจารย์ได้ตอบว่า บางคนแปลกนะคุณ อยู่กับพระอริยะแต่ไม่รู้จักพระอริยะไม่เห็นพระอริยะ ท่านอาจารย์รูปนั้นเป็นพระอริยะ การเห็นพระอริยะมี ๒ แบบคือ เห็นด้วยตาธรรมดาและเห็นด้วยญาณที่เรียกว่าญาณจักขุหรือปัญญาจักขุ

คำถามที่ ๘๘๔

เดี๋ยวนี้ผมเห็นคนเรียนธรรมะกันมาก แต่ดูเหมือนพวกเขาก็ยังจะทุกข์เหมือนเดิม บางคนจะมากกว่าเดิมด้วยซ้ำ ผมได้ลองไปซักถามพวกเขาบางคน เลยทราบว่าเขาเรียนด้วยความจำ แต่ไม่เคยปฏิบัติเป็นแค่ความรู้เฉยๆ เป็นความรู้บริสุทธิ์ ศัพท์บาลีนักธรรมยากๆ รู้หมดแต่ไม่รู้ถึง(รู้อารมณ์)ตัวศัพท์นั้นจริง เห็นแล้วก็เศร้าครับ พอแนะนำเขาก็บอกว่าเราผู้น้อย อย่างเรียนปริยัติพิสาไซ้ใหม่ครับอาจารย์

ตอบ

ปริยัติที่เปรียบเหมือนงูพิษนั้นคือเรียนแล้วรู้แล้วไม่ได้ปฏิบัติตามที่รู้ ได้แต่ยกตนข่มผู้อื่นว่าเรียนมามากเรียนมาสูง ท่านเปรียบว่าเหมือนคนจับงูพิษที่หาง งามันเอี้ยวตัวมากัดเอาถึงตายบ้างเกือบตายบ้างเรียกเป็นคำศัพท์บาลีว่า **อลคัฏฐูปมปริยัติ** แปลว่าการเล้าเรียนที่เปรียบเหมือนงูพิษ มีนัยดังกล่าวนี้อแล้ว บางพวกเรียนรู้ด้วยปฏิบัติด้วยเพื่อสละตนออกจากภพ ท่านเรียกเป็นศัพท์บาลีว่า **นิสสรณัตถปริยัติ** อีกพวกหนึ่งเรียนเพื่อเป็นคลังแห่งปริยัติเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นได้แก่การศึกษาเล่าเรียนของพระอรหันต์ การศึกษาธรรมต้องให้รู้จริงและแม่นยำ จึงจะได้ประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

คำถามที่ ๘๘๕

อาจารย์ครับ นิทานในหนังสือทางแห่งความดี เป็นนิทานจาก พระไตรปิฎกหรือเปล่าครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

ส่วนมากเป็นเรื่องในอรรถกถา คือ หนังสือที่อธิบายพระไตรปิฎกที่ท่านดึงมาจากพระไตรปิฎกก็มีอยู่บ้าง

คำถาม ที่ ๘๘๖

พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนสาวกเกี่ยวกับเรื่องการแสดงธรรมต่อ พุทธบริษัทไว้อย่างไรบ้างคะ ทรงกล่าวถึงคุณสมบัติของผู้แสดงธรรมที่ดีไว้อย่างไรบ้างคะ

ตอบ

พระพุทธเจ้าตรัสกับพระอานนท์ว่า “ดูก่อนอานนท์ การแสดงธรรมแก่ผู้อื่นไม่ใช่สิ่งที่จะทำได้โดยง่าย (คือทำได้ยากนั่นเอง) ผู้แสดงธรรมจะต้องตั้งตนไว้ในธรรม ๕ อย่างเสียก่อน คือ

๑. แสดงธรรมไปโดยลำดับ ไม่ตัดลัดให้ขาดความ
 ๒. อธิบายเหตุผลและแนะนำให้ผู้ฟังเข้าใจ
 ๓. ตั้งจิตเมตตา ปรารถนาให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังจริงๆ
 ๔. ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภ
 ๕. ไม่แสดงธรรมกระทบตนและผู้อื่น คือไม่ยกตนเสียดสีผู้อื่น
- จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีคุณสมบัติเช่นนี้ค่อนข้างหาได้ยาก ในเรื่องความฝันของพระเจ้าปเสนทิโกศลมีอยู่ข้อหนึ่งว่า ทรงฝันเห็นบุคคลผู้

หนึ่งนำแก่นจันทน์ไปแลกกับเปรียงเนา(เปรียง=ผลิตรากันม ชนิตหนึ่ง)
พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์ว่าต่อไปภายหน้าจะมีภิกษุแสดงธรรมเพื่อเห็น
แก่ลาภ เพื่อได้ลาภ (พระธรรมของพระองค์เปรียบเหมือนแก่นจันทน์
ปัจจัย ๔ เปรียบเหมือนเปรียงเนา) ผู้แสดงธรรมจะต้องมีคุณสมบัติคือ
รู้จริงและแม่นยำ

คำถามที่ ๘๘๗

การที่เราภาวนาจนวันหนึ่ง จิตมันตั้งคำถาม แล้วก็เฉลยให้เอง
โดยเราไม่ได้เป็นคนคิดขึ้นมาเลย ทุกอย่างเป็นไปอย่างอัตโนมัติ และ
ความเข้าใจที่เกิดขึ้นนั้นมันชัดแจ้ง เข้าไปถึงหัวใจจิตหัวใจ โลงแจ้งจริงๆ
ผิดจากที่เราเคยเข้าใจในทางโลกๆสุดท้ายมันเห็นแจ้งว่ากิเลสไม่ใช่
เรา กิเลสหลอกเราสารพัด เราทุกข์เพราะโง่หลงไปเชื่อกิเลสเอง
อย่างนี้จะเรียกว่าเกิดญาณทัศนะได้หรือไม่คะ แล้วอย่างนี้
ถือว่าปฏิบัติมาได้ขั้นไหนคะ ขอบพระคุณมากคะ

ตอบ

เป็นญาณทัศนะได้ครับ แปล
ว่ารู้เห็นตามที่เป็นจริง แต่ได้ถึง
ขั้นไหนนี้พยากรณ์ไม่ได้

คำถามที่ ๘๘๘

อาจารย์ครับ ผมได้ฟังมาว่าพระสงฆ์ถ้าจะลาสิกขา ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวพระเถระก็ได้ แคंबอกลากับผู้ที่ป็นฆราวาส โดยผู้ฟังได้ยินพอเข้าใจก็ได้ จริงหรือเปล่าครับ ช่วยขยายด้วยครับ

ตอบ

ตามตำราท่านว่า บอกลากับใครก็ได้ กับต้นโพธิ์ก็ได้ แต่ดูจะหละหลวมไป ที่นิยมทำกันอยู่เวลานี้บอกลากับพระสงฆ์ นิยม ๔ รูปขึ้นไป ที่คุณใช้คำว่า “ลาสิกขา” นั้นถูกต้องแล้ว มีใช้ผิดกันบ่อยๆว่า “ลาสิกขาบท” คำ “ลาสิกขา” ว่า สิกขิ ปัจจุขามิ แปลว่า ข้าพเจ้าขอลาสิกขา ไม่มีคำว่า “บท” มีใช้ผิดกันบ่อยๆ ว่า “ลาสิกขาบท”

คำถามที่ ๘๘๙

วิธีปฏิบัติโดยการนำอาหาร ข้าว กับข้าว ไปวางไว้ที่โลงศพ (ด้านศีรษะ) และจุดธูปไหว้ศพ ถามว่าเป็นประเพณี หรือความเชื่อที่ทำต่อๆ กันมา โบราณมีวัตถุประสงค์ทำเพื่ออะไรคะ ถ้าเราไม่ทราบ และไม่ได้ทำ จะเป็นอย่างไรคะ

ตอบ

เป็นความเชื่อและประเพณีของคนไทยบางส่วนไม่ทั่วไป เข้าใจว่าเพื่อให้วิญญาณของผู้ตายได้บริโภครสของอาหาร หรือเพื่อบูชาศพ ยังมองไม่เห็นคำอธิบายอย่างอื่น

คำถามที่ ๘๙๐

เคยได้ยินว่า ลักษณะของพระอริยบุคคลประการหนึ่ง คือ มีความสำคัญว่าไม่ปฏิกูล ในสิ่งที่ปฏิกูล (อปฏิกูเล ปฏิกูลสัณฺญี- กราบขออภัยหากเขียนผิดนะค่ะ) ในที่นี้ หมายความว่าอะไรคะ

ตอบ

คำบาลีที่คุณเขียนมานั้น แปลว่า สำคัญว่าปฏิกูลในสิ่งที่ไม่ปฏิกูล คำว่า”สัณฺญี”ในที่นี้แปลว่า พิจารณา ก็ได้ เช่น อาหาเรปฏิกูลสณฺญา แปลว่า พิจารณาความปฏิกูลในอาหาร พระอริยเจ้าท่านย่อมพิจารณาเห็นเป็นปฏิกูลในสิ่งที่ปฏิกูลก็ได้ พิจารณาเห็นสิ่งที่ชาวโลกเห็นว่าสวยงามเป็นของปฏิกูลก็ได้ คือมีปฏิกูลสัณฺญาเสมอในสิ่งทั้งปวงที่คุณเขียนเป็นสัณฺญีนั้นเป็นคุณศัพท์แปลว่าผู้มีสัณฺญาหรือผู้มีการพิจารณา ว่า...

คำถามที่ ๘๙๑

เคยได้ยินว่า พระพุทธองค์ทรงกล่าวไว้ว่า ธรรมบางหมวดบรรลुได้ยาก บัณฑิตพอรู้ได้ แต่ก็รู้ได้โดยยาก ธรรมเหล่านั้นได้แก่ ธรรมหมวดใดบ้างคะ และทรงชี้แนะอย่างไร เพื่อให้บุคคลสามารถเข้าถึงธรรมนั้นได้

ตอบ

ในพระบาลีที่มาของพระพุทธพจน์นี้ท่านระบุถึงธรรมคือ อิทัปปัจจยตา ปฏิจจสมุปปาธ และนิพพาน

อิทัปปัจจยตา, ปฏิจจสมุปปาธ เป็นไฉพจน์ของกันนี้ได้ หมายถึง

สิ่งที่อาศัยเหตุปัจจัยเกิดขึ้น หรือสิ่งที่อาศัยกันเกิดขึ้น ส่วนนิพพานนั้นคือการดับกิเลส ทางแห่งนิพพานก็คืออริยมรรคประกอบด้วยองค์ ๘ (ดูอาชาจนสูตร สังยุตตนิกาย สคาถวรรค)

คำถามที่ ๘๙๒

อยากทราบ..เราสามารถทำบุญโดยใช้ชื่อคนที่ตายไปแล้วได้หรือไม่

ตอบ

ได้

คำถามที่ ๘๙๓

มีคนบอกว่าให้ตามจิต อย่าบังคับจิตไม่ให้เกิดอารมณ์ต่างๆ แต่ให้รู้ว่ามันเกิด เพียงแค่ทำเช่นนี้ จะทำให้เรากลายเป็นคนที่มีจิตใจสงบได้อย่างไร ในเมื่อเรากียังมีอารมณ์ต่างๆ อยู่ในตัวของเราเอง เพียงแต่เรารู้ว่ามันมี แต่มันไม่ได้ลดลงเลย

ตอบ

เลี้ยงจิตเหมือนเลี้ยงเด็ก คือ ปล่อยให้เขาเล่นตามที่เขาอยากจะทำ เล่น ถ้าเห็นว่าเป็นอันตรายก็ห้ามเสีย ถ้าเห็นว่าไม่เป็นอันตรายก็ปล่อยให้เล่นต่อไป จิตเล่นกับอารมณ์ของจิตอยู่เสมอ รู้ว่าอารมณ์ใดเป็นอกุศลก็ห้ามจิตเสียจากอารมณ์นั้น รู้ว่าอารมณ์ใดเป็นกุศล ทำให้จิตเจริญขึ้นก็ปล่อยให้อยู่กับอารมณ์นั้นต่อไป มีพระพุทธพจน์ว่า “ควรรีบทำความดี พึงห้ามจิตเสียจากบาป เพราะเมื่อทำความดีช้าๆ จิตย่อมโน้มไปในบาปหรือยินดีในบาป” ขอตอบเท่านี้ก่อน

คำถามที่ ๘๙๔

พระสารีบุตร, พระโมคคัลลานะ และพระราหุลฟังธรรมอะไร แล้วบรรลุเป็นพระอรหันต์ครับ อาจารย์กรุณากล่าวธรรมนั้นอย่างย่อๆ ให้อ่านด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

พระมหาโมคคัลลานะได้บรรลุธรรมหลังจากอุปสมบทแล้วได้ ๗ วัน พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเรื่องต่างๆหลายเรื่อง ตัวอย่างเช่น

๑. เมื่อเข้าไปในบ้านอย่ายกวงงูงาเข้าไป หมายความว่า อย่าถือตัวถือตน ให้อ่อนน้อมถ่อมตนเข้าไป

๒. อย่าพูดจาอะไรๆ อันเป็นเหตุให้ได้เถียงกันกับใครๆ

๓. ธรรมทั้งปวงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น (สพเพ ธมฺมา นาลํ อภินิเวสยา) ข้อนี้สืบเนื่องมาจากพระมหาโมคคัลลานะทูลถามว่า ด้วยข้อปฏิบัติเพียงเท่าใด ภิกษุชื่อว่าเป็นพรหมจารีอย่างยิ่ง น้อมไปในธรรมเป็นที่สิ้นต้นหา

พระมหาโมคคัลลานะได้สำเร็จอรหัตตผลด้วยธรรมดังกล่าวนี้ (ดูรายละเอียดในหนังสือ พุทธานุพุทธประวัติ ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส)

พระสารีบุตรได้สำเร็จอรหัตตผลเพราะได้ฟังธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ที่สมณปริพพาชก ณ ถ้ำสุกกราตา ภูเขาชิลมกุฏ เรื่อง ทิฎฐิต่างๆ ความไม่ยึดมั่นถือมั่นในทิฎฐิต่างๆ เรื่องเวทนา สุขบ้าง ทุกข์บ้าง ไม่ทุกข์ไม่สุขบ้าง ไม่เที่ยง ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น

คำถามที่ ๘๙๕

พระพุทธพจน์ที่ว่า “ธรรมของสัตบุรุษไม่แก่....” มีที่มาอย่างไร และหมายความว่าอะไรคะ

ตอบ

เรื่องนี้มีที่มาอย่างนี้คือ วันหนึ่งพระพุทธเจ้าเสด็จเข้าไปในพระราชวังของพระเจ้าปเสนทิโกศล ทอดพระเนตรเห็นราชรถอันวิจิตรสวยงาม จึงตรัสกับพระเจ้าปเสนทิโกศลว่า “ราชรถอันวิจิตรย่อมคร่ำคร่าไป แม้สรีระ(ของคน) ก็ชำรุดทรุดโทรมไป ชราไป แต่ธรรมของสัตบุรุษย่อมไม่แก่ สัตบุรุษย่อมสนทนากันได้กับสัตบุรุษ” (ชีรนฺติ เว ราชรถา สุจิตฺตา อโถ สรีรมฺปิ ชรํ อุเปติ สตब्เบ ฐมฺโม น ชรํ อุเปติ สนฺโต หเว สพุทฺธิ ปเวทยนฺติ) ที่ว่า ธรรมของสัตบุรุษย่อมไม่แก่นั้นหมายความว่า ทนสมัยอยู่เสมอ ไม่ล้าสมัยไปตามกาลเวลาเป็นอกาลิก เป็นความจริงอยู่เสมอ

คำถามที่ ๘๙๖

จากพระพุทธพจน์ ที่ว่า “ถ้าภิกษุทั้งหลาย จักอยู่โดยชอบแล้ว ไชว์ โลกก็ไม่ว่างจากพระอรหันต์” อย่างใดจึงจะเรียกว่า อยู่โดยชอบคะ และขอรบกวนทราบที่มาของพระพุทธพจน์นี้ด้วยค่ะ

ตอบ

พระพุทธพจน์ที่ว่า “ถ้าภิกษุเป็นอยู่โดยชอบ โลกจะไม่ว่างจากพระอรหันต์” นั้น ปรากฏในมหาปรินิพพานสูตร ตรัสกับสุภัททปริพพาชก คำว่า “เป็นอยู่โดยชอบ” อรรถกถาอธิบายว่า เป็นอยู่ด้วยมรรคมรรค ๘ คือดำเนินชีวิตตามมรรคมรรค ๘

คำถามที่ ๘๙๗

ก่อนที่อนาถปิณฑิกะจะตาย พระพุทธเจ้าได้ส่งพระสารีบุตร กับพระอานนท์ไปสวดมนต์ ทำให้อนาถปิณฑิกะร้องไห้ ผมเข้าใจว่า ผู้ บรรลุธรรมขั้นโสดาบัน ย่อมไม่สงสัยในธรรมใดๆ ของศาสดาตน แต่ การที่ท่านอนาถปิณฑิกะร้องไห้ คงเป็นเพราะเสียดาย ที่ได้ยินได้ฟัง ธรรมะขั้นนี้เข้าเกินไป (ประมาณเรื่องอายุ) คือเห็นทางแต่ ใ้ใ้ ยังติดใน เรื่องกามสุขอยู่นั่นเองใช่หรือเปล่าครับอาจารย์

ตอบ

ร้องไห้เพราะคิดว่า “ทำไมหนอพระคุณเจ้า (คือพระสารีบุตร) แสดงธรรมอันลึกซึ้งนี้ ตอนที่เราจะสิ้นชีวิตแล้ว” ธรรมที่พระสารีบุตร แสดงนั้นคือเรื่องสติปัฏฐาน ๔

คำถามที่ ๘๙๘

สวัสดีครับอาจารย์ จากการได้อ่านหนังสือ และแนวทางการ ปฏิบัติที่ อาจารย์ได้เมตตาตอบ ทำให้ผมได้แนวทางปฏิบัติ ซึ่งผมนำ เอาไปใช้ร่วมกับ ชีวิตประจำวัน จนมาวันหนึ่ง ผมรู้สึกเห็นแจ้งแก่ใจ (ผมใช้คำว่าจิตใจมั่นคงโรราบ ยอมรับ) ว่าชีวิต สิ่งต่างๆ รอบตัว มันเป็น ไปตามกฎธรรมชาติมานานแล้ว แต่ตัวเราฝืนธรรมชาติจึงต้องทุกข์ สิ่ง ต่างๆ ล้วนเป็นไปตามเหตุปัจจัย ไม่ว่า ดีชั่ว บุญบาป สุขทุกข์ มันล้วน ปฏฐาเนตถะเหตุนิจจังของเราไม่ให้เป็นอิสระเลยสักนาทีจนเรายึดถือมัน ว่าจิตใจนี้มันคือตัวเรา พอผมรู้สึกแจ้งในใจอย่างนั้นผมไม่ได้ปฏิเสธโลก แต่กลับรู้ว่าควรจะมีสัมพันธกับคนรอบข้างและสภาพแวดล้อมอย่าง เบิกบานและ เข้าใจ ด้วยใจที่เป็นอิสระจริงๆ ครับ เหมือนคนเดินลุยป่า

มาเป็นแรมเดือนแรมปี เนื้อตัวเหนียวร้อน จนวันหนึ่งเดินหลุดพ้นมาจากป่า ได้พบแม่น้ำใหญ่แล้วลงไปอาบตมื่อน้ำนั้นจนสบายใจและตัว ผมว่าชีวิตมันเป็นกระแสเกลียวที่มันไหลไปตามเหตุและปัจจัย คำถามหลายๆ คำถามที่ผมได้ถามอาจารย์ตอนนี้ ผมเข้าใจด้วยใจของผมจริงๆ เป็นสันติภูมิทุกแห่งๆ โดยไม่ต้องอ่านหนังสือ แต่อ่านรู้ด้วยในใจของเราจริงๆ ขอขอบคุณอาจารย์มากๆ ครับ

ตอบ

ดีมาก ขออนุโมทนาด้วย และอยากให้ใครๆ เป็นเช่นคุณ ผมเองก็คงจะมีชีวิตอยู่ไม่นาน คงจะละโลกนี้ไป เพราะสูงอายุด้วย เพราะโรคภัยไข้เจ็บรุมล้อมเข้ามาด้วย ดีใจกับความคิดเห็นและความรู้สึกของคุณ ขออนุโมทนาอีกครั้งหนึ่ง

คำถามที่ ๘๘๙

๑. ถ้าเราเข้าสมาธิได้เร็ว ชำนาญ อย่างนี้จะเรียกว่า “วสี” ได้หรือเปล่าครับ ๒. คุณภาพของการนั่งสมาธิ ขึ้นอยู่กับว่าต้องนั่งนานๆ หรือเปล่า ๓. ลืมตานั่งสมาธิดีกว่าหลับตาจริงหรือเปล่าครับ ช่วยตอบด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

๑. เรียกว่า “วสี” ได้
๒. คุณภาพของการนั่งสมาธิ ไม่ต้องนั่งนานก็ได้ ถ้ามีสติ
๓. ไม่แน่ว่าไป ลืมตาหรือหลับตาแล้วแต่ความเคยชิน ดีทั้งสองอย่าง

คำถามที่ ๙๐๐

อาจารย์ครับ ทำไมพระใหม่ถึงต้องทำ ฟินทุผ้า ด้วย มีความหมายอะไรครับ

ตอบ

ฟินทุ แปลว่า เครื่องหมาย ตามพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ของท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) บอกว่า “เพื่อให้มีตำหนิตามวินัยบัญญัติและเป็นเครื่องหมายช่วยให้จำได้ง่าย” เท่าที่เห็น ท่านมักจะใช้ดินสอทำเป็นวงกลมเล็กๆ ที่มุมจีวรหรือมุมสบงหญิงอินเดียที่แต่งงานแล้วเขาใช้ฟินทุที่หน้าผากด้วยสีแดง เขาเรียกว่า ฟินทุเหมือนกัน

พระที่ได้ผ้ามาใหม่ ต้องทำฟินทุทุกผืน ไม่ว่าจะเป็พระใหม่หรือพระเก่า

คำถามที่ ๙๐๑

อาจารย์ครับ ผมได้ฟังรายการวิทยุย้อนหลังของอาจารย์ มีอยู่ตอนหนึ่ง อาจารย์กล่าวว่า พระพุทธเจ้าทรงยกย่อง พระมหากัสสปมาก เพราะว่าท่านมีวัชรธรรมเสมอด้วยพระองค์ รับประทานอาจารย์ช่วยอธิบายเพิ่มเติมด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

วัชรธรรม แปลว่า ธรรมเป็นเครื่องอยู่ พระพุทธเจ้าอยู่ด้วยธรรมใด เช่น สุญญตวัชรธรรม อานาปานสติวัชรธรรม พระมหากัสสปก็อยู่ด้วยวัชรธรรมนั้นได้ ในเรื่องฌานระดับต่างๆจนถึงสัญญาเวทยิตนิโรธก็เช่นเดียวกัน

คำถามที่ ๙๐๒

ได้ฟังเรื่องคุณสมบัติของพระโสดาบันมามาก จากหลายแหล่ง แต่มีข้อสงสัยว่า การที่จะได้โสดาบันนี้ น่าจะต้องมีปรากฏการณ์ที่อัศจรรย์หรือน่าจดจำเกิดขึ้น ณ ขณะที่จะมีการเปลี่ยนสภาพจากปุถุชนเป็นอริยชน แต่ก็ไม่สามารถหาข้อมูลในเรื่องนี้ได้เลยคะ ว่าจำเป็นต้องมีเหตุการณ์พิเศษเกิดขึ้นหรือไม่อย่างไรคะ ขอบพระคุณคะ

ตอบ

ไม่ต้องมีเหตุการณ์พิเศษอะไร บางท่านเพียงแต่ได้ฟังธรรมก็บรรลุได้แล้ว ข้อนี้มีมากท่านด้วยกัน บางท่านแสดงธรรมอยู่ก็ได้บรรลุโสดาปัตติผล บางท่านสาธยายธรรมอยู่ บางท่านใคร่ครวญธรรมอยู่ก็ได้บรรลุ บางท่านต้องทำสมถวิปัสสนาจึงจะได้บรรลุ การแปรสภาพจากอัมมปุถุชน (ปุถุชนผู้มีติดบอด คือ ไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี) ไปเป็นกัลยาณชน และการแปรสภาพจากกัลยาณชนไปเป็นอริยชน ก็เป็นไปโดยยากบ้าง โดยง่ายบ้าง แล้วแต่บุญบารมีและอุปนิสัยของแต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกัน เราจะดูไม่ค่อยออก ระหว่างกัลยาณปุถุชนกับอริยชน

คำถามที่ ๙๐๓

หากเรานำธรรมะที่ได้รับฟังมาใคร่ครวญ แล้วเราเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เหมือนমনวาบในอก เช่น คำสอนที่ว่า “ถ้าเราอยู่กับปัจจุบันให้ตลอด เราก็จะไม่มีความทุกข์” ซึ่งก็เป็นคำสอนง่ายๆ อย่างนี้เรียกว่าเป็น จินตามยปัญญา หรือ ภาวนามยปัญญา คะ ขอบพระคุณมากคะ

ตอบ

คิดว่าเป็นภาวนามยปัญญา เพราะแจ่มแจ้งขึ้นในตนเอง สว่างขึ้นในตนเอง อย่างที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในธัมมจักข พุทธว่า "จักขุญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้ว" น่าปลื้มใจจริง

พระสารีบุตรเคยกราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ข้าพระพุทธองค์ไม่ต้องเชื่อพระผู้มีพระภาค เพราะได้เห็นประจักษ์ด้วยตนเอง แล้ว คือข้อที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า "อินทริย ๕ คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา อันบุคคลอบรมแล้ว ทำให้มากแล้วย่อมหยั่งลงสู่อมตะ มีอมตะเป็นที่สุด"

คำถามที่ ๙๐๔

ที่พระพุทธองค์ทรงยกย่องว่า ท่านพระอานนท์ เป็นเอตทัคคะ ในการที่เป็นผู้มีสติ ในขณะที่ยังมิได้บรรลุอรหัตตผล หมายความว่า การเป็นผู้เลิศด้วยสติ อาจเกิดขึ้นได้ในพระอริยบุคคลขั้นต้นด้วย ใช่หรือไม่คะ เคยได้ยินว่า มีแต่พระอรหันต์เท่านั้นที่มีสติบริบูรณ์

ตอบ

สำหรับสติของพระอานนท์นี้ เข้าใจว่าระลึกสิ่งที่ได้เคยทำและคำที่เคยพูดมานานแล้วได้ คือจำพระพุทธพจน์ได้มาก สำหรับพหูสูตนั้น ได้ฟังมากได้ศึกษามาก การจำได้มากก็เป็นองค์หนึ่งของพหูสูต อ่านแล้วค่อนข้างสับสนใหม่ ในนาถกรณธรรมสูตร พอถึงหัวข้อธรรม "สติ" ท่านอธิบายว่าระลึกถึงถ้อยคำและสิ่งที่ทำแล้วมานานได้ ท่านว่า พระอานนท์ แม้ฟังครั้งเดียวแล้วเวลาล่วงไป ๑๐ ปี ๒๐ ปีก็ไม่ลืม และท่านมีวิธีจำที่เรียกว่า มีคติ ตัวอย่างเช่น ทศชาติชาดก หรือที่เราเรียกกันว่า พระเจ้า

สิบชาติ ย่อได้ดังนี้ เต ชะ สุ เน มะ ฎ จะ นา วิ เว, เต หมายถึงพระเตมีย เว หมายถึงพระเวสสันดร นี่เรียกว่าวิธีจำ คือย่อมาจำ หรือนิยายทั้ง ๕ ของพระสุตตันตปิฎก ย่อมาจำว่า ที. มะ. สัง. อัง. ขุ., ที. หมายถึง ทีฆ นิยาย ขุ. หมายถึงขุททกนิยาย เป็นต้น เป็นต้นอย่าง

สำหรับสติของพระอรหันต์นั้น คือไม่เปลอให้กิเลสทำอันตราย ได้ เพราะละกิเลสได้หมดแล้ว

คำถามที่ ๙๐๕

พระพุทธพจน์ที่กล่าวถึง ภิกขุผู้อยู่อย่างมีเพื่อนสอง กับ อยู่เพียงผู้เดียว หมายความว่า อะไรคะ

ตอบ

เรื่องนี้ยังไม่ได้อ่านคำอธิบาย แต่สันนิษฐานตามแนวพระพุทธพจน์ที่เคยผ่านมามีผู้ไม่มีกิเลสชื่อว่า อยู่ผู้เดียว ผู้มีกิเลสชื่อว่า มีเพื่อน ลง กันได้กับพระพุทธพจน์ที่ว่า “ตณฺหา ทุติโย ปุริโส” แปลว่า บุคคลมีตัณหาเป็น เพื่อน พระพุทธพจน์อีกแห่งหนึ่งมีว่า “นั่งคนเดียว นอนคนเดียว เป็นผู้เดียว ไม่เกียจคร้านทั้ง กลางวันและกลางคืน” ท่านอธิบายว่า ผู้ ไม่มีกิเลสชื่อว่า นั่งคนเดียว นอนคนเดียว และอยู่คนเดียว

โดยนัยนี้ คนส่วนมากมี เพื่อนมากมาย ไม่ต้องกลัวจะไม่มีเพื่อน

คำถามที่ ๙๐๖

พระพุทธพจน์ที่ว่า เต่าหอดอ้วยวะไว้ในกระดองฉันใด ภิกษุพึงตั้งมโนวิตกไว้ในกระดอง ฉันนั้น หมายความว่า อะไรคะ

ตอบ

หมายถึงให้สำรวมอินทรีย์ทั้ง ๖ หรืออายตนะภายใน ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือของกิเลส

คำถามที่ ๙๐๗

การตั้งจิตไว้ในกายคตาสติ กับการเจริญกายนุสสณาสติปัฏฐาน เป็นสิ่งเดียวกัน หรือ ต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

ในกายนุสสณาสติปัฏฐาน มีอยู่หัวข้อหนึ่ง เรียกว่า ปฏิรูปปัพพะ ข้อนี้ระบุถึงกายคตาสติ คือการพิจารณาร่างกายโดยความเป็นของปฏิรูป จึงเห็นได้ว่า กายคตาสติเป็นหนึ่งในกายนุสสนา

คำถามที่ ๙๐๘

เมื่อญาติของเราตายวิญญูณของเขาไปเกิดในรูปใหม่ แล้วเราทำบุญอุทิศให้บรรพบุรุษในชื่อสกุลที่เขาเป็นญาติเรา แล้วเขาจะได้รับกุศลที่เราส่งไปได้อย่างไร ในเมื่อเขาได้ใช้ชีวิตใหม่อาจเป็น คนสัตว์อย่างใดก็ได้

ตอบ

ถ้าพูดตามตำรา ในชาณฺฐโสณีสสูตร พระพุทธเจ้าสนทนากับ ชาณฺฐโสณีพรหมณ์ พรหมณ์ได้ทูลถามปัญหาคล้ายๆกับที่คุณถามนี้ พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า “ถ้าญาติผู้ตายไปเกิดเป็นเทวดาหรืออื่นๆ เช่น สัตว์เดรัจฉาน เป็นต้น จะไม่ได้รับผลบุญเพราะเขามีอาหารของเขาอยู่ แล้ว แต่ถ้าไปเกิดเป็นเปรตจำพวกหนึ่งเรียกว่า **ปรทัตตูปชีวิ** แปลว่า มีชีวิตอยู่ด้วยสิ่งที่ผู้อื่นอุทิศให้ พวกนี้จะได้รับผลแห่งการที่ญาติอุทิศให้ ถ้าญาติที่เขาอุทิศให้ไม่มี ญาติอื่นๆก็จะได้รับ” พรหมณ์ทูลถามว่า ถ้า ญาติอื่นๆไม่มีเล่า ใครจะได้รับ พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า “เป็นไปไม่ได้ที่ในโลกแห่งเปรตจะว่างจากญาติของเรา” ในพระบาลี พระพุทธเจ้าตรัสว่า “แม้ผู้ที่เราอุทิศให้จะไม่ได้รับ แต่ผู้ทำบุญให้ทานก็ไม่ไร้ผล คือ ผลดี จะตกแก่ผู้ทำบุญให้ทานนั่นเอง”

ความเห็นผมว่า ถ้าผู้ตายไปเกิดเป็นเทวดาชั้นใดชั้นหนึ่ง ท่านทราบ เรื่องที่เราทำบุญอุทิศให้ ท่านก็อนุโมทนา อำนวยพรให้แก่เราให้เรามีความสุขความเจริญ

คำถามที่ ๙๐๙

พระพุทธองค์ตรัสว่า “สทฺธมฺมเทสนา สุขา” การแสดงพระ สัทธรรมเป็นสุข ขออนุญาตกราบเรียนถามจากประสบการณ์ของท่านอาจารย์ในฐานะที่ท่านเป็นแบบอย่างของธรรมกถึกว่า การแสดง พระสัทธรรม ทำให้เป็นสุขได้อย่างไร ต้องมีปัจจัยอย่างไรบ้างจึงทำให้ เป็นสุขเช่นนั้นคะ

ตอบ

พระสัทธรรม หมายถึงธรรมของสัตบุรุษ มีพระพุทธเจ้าเป็นต้น

เมื่อได้ฟังคำสั่งสอนของท่านก็ย่อมจะเป็นไปเพื่อคุณประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรม เป็นไปเพื่อความเจริญเพื่อความสุข ถ้าปฏิบัติตามคำสั่งสอนของสัตบุรุษกันให้ทั่วถึงแล้วจะไม่มีใครเบียดเบียนกัน มีแต่ความเกื้อกูลต่อกัน ทำให้สังคมโลกเป็นสุข

พระพุทธภาษิตชุดนี้มีอยู่ ๔ เรื่องด้วยกันคือ

๑. สุขโข พุทธามนุปรปาโท การเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าเป็นเหตุให้เกิดสุข

๒. สุขชา สหุสมมเทสนา การแสดงธรรมของสัตบุรุษเป็นเหตุให้เกิดสุข

๓. สุขชา สงฆสุส สามคคี การสามัคคีกันของหมู่คณะเป็นเหตุให้เกิดสุข

๔. สมคคานันตโป สุขโข ความเพียรของผู้พร้อมเพรียงกันเป็นเหตุให้เกิดสุข

(คัมภีร์ธรรมบท ขุททกนิกาย)

คำถามที่ ๙๑๐

พระพุทธองค์ตรัสไว้ในที่ใดบ้างหรือไม่คะว่า การเข้าถึงธรรมนั้นยากหรือง่าย และบุคคลต้องปฏิบัติเพียงเท่าใด จึงจะเรียกว่าเข้าถึงธรรมคะ

ตอบ

ตรัสไว้หลายแห่งว่า การรู้ธรรมเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก แม้แต่เพียงการฟังธรรมของสัตบุรุษก็หาได้ยากเสียแล้ว ไม่ต้องพูดถึงการบรรลุธรรมหรือการเข้าถึงธรรม การเข้าถึงธรรมมีหลายระดับ เช่น ระดับปุถุชนผู้เป็นพหูสูต กับระดับของพระอริยเจ้ามีพระโสดาบัน เป็นต้น

ความได้อัตภาพเป็นมนุษย์ ๑ การเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า ๑ การได้อิโกลาสนในการทำวามดี ๑ การได้อิโกลาสพึงธรรมของสัตบุรุษ ๑ ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่หาได้ยาก

ปฏิบัติไปตามมรรคมืองค์ ๘ หรือศีล สมาธิ ปัญญา ก็ะเข้าถึงธรรมไปตามลำดับๆ

คำถามที่ ๙๑๑

ที่กล่าววว่า สมรวาสก็เป็นสงฆ์ได้ หมายความวว่าอย่างไรคะ สมรวาสที่เป็นสงฆ์ในปัจจุบันนี้มีอยู่หรือไม่คะ

ตอบ

สงฆ์ในเทศสมรวาส หมายถึง พระอริยบุคคลตั้งแต่พระโสดาบัน ขึ้นไป ดูในสังฆคณที่วว่าพระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าคือบุคคล ๔ คู่ ๘ จำพวก มีพระโสดาบัน เป็นต้น สำหรับผู้บวชแต่ยังมิเป็นพระอริยะ ท่านเรียกวว่าสมมติสงฆ์ สมรวาสที่เป็นสงฆ์คือเป็นอริยะ คิดวว่ามีอยู่ไม่น้อยในปัจจุบัน

คำถามที่ ๙๑๒

ท่านอาจารย์เคยกล่าวไว้วว่า การศึกษาพระพุทธศาสนาไมควรวจับฉวยเอาเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง (เหมือนตาบอดคล้าช้าง) แต่ควรวศึกษาทั้งระบบ การศึกษาพระพุทธศาสนาทั้งระบบ หมายถึงอะไรคะ

ตอบ

การศึกษาทั้งระบบ หมายถึง ใหรู้ทั้งหมดของส่วนสำคัญของพระพุทธศาสนา เช่น ศาสนธรรม ศาสนวัตถุ ศาสนบุคคล ศาสนพิธี เหมือนเราเห็นต้นมะม่วงทั้งต้น มิใช่เห็นส่วนใดส่วนหนึ่ง เช่นเห็นแต่

ใบที่คนนำมาแสดงให้ดู แล้วคิดว่านี่คือมะม่วงทั้งหมด หวังว่าตัวอย่าง
เท่านี้คงพอเข้าใจ

สมมติสงฆ์นั้นเป็นสงฆ์โดยรูปแบบ อริยสงฆ์นั้นเป็นสงฆ์โดย
คุณสมบัติ มีเรื่องแปลกอยู่เรื่องหนึ่ง คือเรื่องของพระพาหิยะ ได้สำเร็จ
เป็นพระอรหันต์ทั้งยังเป็นฆราวาส แล้วขอบวช พระพุทธเจ้ารับสั่งให้ไป
หาไตรจีวรมาเพื่อจะบวช แต่ถูกโคขวิดสิ้นชีวิต พระพุทธเจ้าตรัสกับ
ภิกษุทั้งหลายว่า “เพื่อนพรหมจารีของเธอเสียชีวิตแล้ว” ได้รับการยกย่อง
จากพระศาสดาว่าเป็นผู้รู้ธรรมได้อย่างรวดเร็ว และจัดอยู่ในหมู่ภิกษุ
เอตทัคคะคือผู้เลิศในทางต่างๆ มีพระสารีบุตรเลิศทางปัญญา เป็นต้น

คำถามที่ ๙๑๔

สัมมาทิฐิ คือ ความเห็นชอบ เห็นอย่างไรจึงจะเรียกว่า เห็น
ชอบ คะ ทำอย่างไรสัมมาทิฐิจึงจะเจริญก้าวหน้า ขอบพระคุณคะ

ตอบ

ความเห็นชอบมี ๒ ปริยายคือ ปริยายเบื้องต้นหมายถึง ความ
เห็นว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว อย่างสัมมาทิฐิในกุศลกรรมมถ ส่วนปริยาย
เบื้องสูงหมายถึง ญาณคือความรู้ในอริยสัจ ๔ เช่น สัมมาทิฐิในมรรค
มีองค์ ๘ ในพระไตรปิฎกท่านพูดถึงเหตุเกิดของสัมมาทิฐิไว้ ๒ อย่าง
คือ

๑. ปรโตโฆสะ หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่ดี อาจเป็นบุคคล ตำรา
และอื่นๆ

๒. โยนิโสมนสิการ ความคิดเป็น คิดถูกต้อง คิดอย่างมีเหตุผล
มีปัญญา

การประกอบตนด้วย ๒ อย่างนี้เนืองๆ ทำให้สัมมาทิฐิเจริญ
และมั่นคง

คำถามที่ ๙๑๔

ขอถามเรื่องการปฏิบัติจะได้ไหมคะ

ตอบ

ได้ครับ ได้แน่นอน ในชีวิตประจำวันให้ปฏิบัติตามมรรคมงคล ๘ มีสัมมาทิฐิ เป็นต้น และปฏิบัติตามมงคล ๓๘ มีการไม่คบคนพาล เป็นต้น เพียงเท่านี้ก็สบายแล้ว

คำถามที่ ๙๑๕

อาจารย์คะ จำเป็นหรือไม่คะที่ต้องมีญาณทัศนะเกิดขึ้น จึงจะมีความรู้ที่เป็นภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นได้ ขอบพระคุณมากค่ะ ขอให้
อาจารย์มีสุขภาพแข็งแรงนะคะ

ตอบ

ญาณทัศนะ แปลว่า ความรู้ความเห็น ถ้าพูดให้เต็มต้องพูดว่า **ยถาภูตญาณทัศนะ** แปลว่า รู้เห็นตามเป็นจริง เกิดขึ้นเพราะภาวนามยปัญญาในสมถะและวิปัสสนา แต่ภาวนามยปัญญามีความหมายกว้างกว่านี้หมายถึง ปัญญาหรือความรู้ที่ได้จากการลงมือกระทำในสิ่งต่างๆในการงานต่างๆ เช่น คนจะเขียนหนังสือเป็นก็เพราะลงมือปฏิบัติในการเขียนหนังสือนั้น คนจะทำอะไรเป็นและชำนาญก็ด้วยการลงมือปฏิบัติในสิ่งนั้นๆ อันนี้ก็เป็นภาวนามยปัญญาเหมือนกัน

คำถามที่ ๙๑๖

พักนี้หนูมักได้อ่าน การที่ผู้เขียนเขียนถึงเรื่องการแทรกแซงกรรม เช่นการที่เพื่อนมนุษย์เกิดในที่ยากไร้ร่างกายอวัยวะไม่ครบสมบูรณ์แม้กระทั่งกำพรวด ถ้าเรานำเขามาอุปการะเลี้ยงดู หรือให้การค้ำจุน กลายเป็นว่าเราแทรกแซงกรรมที่กำลังส่งผลร้ายแก่คนนั้นๆ แทนที่เขาจะได้ชดใช้กรรมกันไปให้สิ้น จริรีเปลาละ ถ้าเช่นนั้น โลกเราคงไม่ต้องมีความเมตตาค้ำจุนกัน ช่วยเหลือคนที่ด้อยกว่าหรอกคะ มันดูแห้งแล้งมาก ยิ่งกว่านั้น.. เขาว่าเจ้ากรรมนายเวรของเขาเหล่านั้น อาจมีการอาฆาตมาดร้ายเราอีก หากเรากำลังบุญเก่าไม่มี ถ้าไม่จริง แล้วมีคนหลงเชื่อ หนูว่าเพื่อนมนุษย์คงไม่มีความอ่อนโยนกันอีกแล้วละคะ อาจารย์ว่าอย่างไรคะ

ตอบ

กรรมก็ทำหน้าที่ของกรรมไป มนุษย์ผู้มีมนุษยธรรมก็ทำหน้าที่ของมนุษย์ไป พระพุทธเจ้าท่านสอนให้มนุษย์มีเมตตากรุณาต่อกัน ช่วยเหลือกันตามฐานะ ใครจะว่าแทรกแซงกรรม หรืออย่างไรก็ตาม เราควรทำหน้าที่ของเพื่อนมนุษย์ที่เกี่ยวกับมนุษยธรรมให้มากที่สุด ช่วยเหลือตลอดลงไปถึงสัตว์เดรัจฉาน ผมมีความเห็นอย่างนี้ครับ

คำถามที่ ๙๘๗

อาจารย์คะ หนูได้ยืนจากพระสงฆ์หลายต่อหลายรูป พูดว่า การปฏิบัติเพื่อจะให้ไปถึงที่สุดแห่งทุกข์ ยากมาก ขนาดอยู่ในเพศของบรรพชิตยังยาก แล้วภคิพัสสที่คิดว่าจะไปให้ถึงธรรมนั้นจะยากขนาดไหน ให้คิดดู .. หนูแสดงความเห็นว่า สมัยพุทธกาล อุบาสกอุบาสิกา พังธรรมยังบรรลุธรรมได้เลย ทำไมปัจจุบันญาติโยมที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจะบรรลุธรรมไม่ได้ ท่านบอกว่า ยาก ๆ ๆ ในใจหนูไม่เชื่อพระรูปนั้นเลย ได้แต่คิดว่าทำไมท่านถึงคิดอย่างนี้.. หนูบาปไหมคะ

ตอบ

ผมเห็นด้วยกับคุณ พระธรรมเป็นอกาลิโก ปฏิบัติเมื่อไรให้ผลเมื่อนั้น ขอให้ปฏิบัติให้ถูก ที่เรียกว่า **ธัมมานุธัมมปฏิบัติ** คือปฏิบัติสมควร เหมาะสม ถูกต้อง สมัยพุทธกาลอุบาสกอุบาสิกาบรรลุธรรมกันได้ได้อย่างไร สมัยนี้ก็สามารถจะบรรลุธรรมได้อย่างนั้น ขอให้มั่นใจ ฆราวาสที่เป็นพระอริยบุคคลมีเยอะแยะไป แต่ไม่มีใครเที่ยวประกาศว่าตนเป็นพระอริยบุคคล เพราะไม่ใช่วิสัยที่จะทำเช่นนั้น ขอให้คุณเชื่อพระพุทธพจน์ที่ว่า “เมื่อผู้ปฏิบัติเป็นอยู่โดยชอบ คือปฏิบัติตามมรรคมีองค์ ๘ อยู่ โลกก็จะไม่ว่างจากพระอรหันต์” เมื่อเป็นเช่นนั้นจะกล่าวไปถึงพระโสดาบัน พระสกทาคามี เป็นต้น

คำถามที่ ๙๘๘

เรียนถามอาจารย์ การเรียนบาลีควรเริ่มต้นอย่างไรบ้าง หากต้องเรียนด้วยตนเอง กรุณาแนะนำด้วย ขอขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

เท่าที่ผมมีประสบการณ์มา เรียนไวยากรณ์ก่อน แล้วจึงเรียนแปลประโยคง่ายๆ เช่น พุทฺโธ โลกโก อุปฺปนฺโน แปลว่า พระพุทธเจ้าทรงเกิดขึ้นแล้วในโลก ความรู้ทางไวยากรณ์จะบอกเราได้ว่า ศัพท์ไหนประกอบด้วยอะไร ลงวิภัติปัจจัยอย่างไร แต่ขอบอกตรงๆว่า ภาษาบาลีเรียนยากมาก ต้องมีครูและพยายามด้วยตนเองอย่างยิ่งยวดจึงจะรู้พอที่จะช่วยตัวได้ ผมเองเรียนมาตั้งแต่อายุ ๑๓ เรื่อยมาจนบัดนี้ อายุ ๗๖ แล้วก็ยังไม่จบ ระยะ ๗ ปีแรกอุทิศเวลาทั้งหมดให้ภาษาบาลี ถ้าคุณอยากเรียนก็เรียนเถอะ แต่อย่าหวังอะไรมาก รู้ไว้บ้างก็ยังมี

คำถามที่ ๙๑๙

ผู้ปรารถนาความสุขความเจริญ จะมีชีวิตอยู่โดยปราศจากศรัทธาได้ไหมคะ

ตอบ

ศรัทธาหมายถึงความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีงาม เช่น เชื้อมั่นในคุณพระรัตนตรัย เชื้อมั่นในกฎแห่งกรรม ประกอบด้วยปัญญา โดยนัยนี้ ผู้ที่หวังความสุขความเจริญในชีวิต ควรจะต้องมีศรัทธาและปัญญาควบคู่กันไป ศรัทธาที่ปราศจากปัญญาก็จะมลาย ปัญญาที่ปราศจากศรัทธาก็จะแล่นเกินไป เบรคไม่อยู่ เรื่องนี้มีรายละเอียดมาก และมีข้อยกเว้นบ้าง เช่น พระอรหันต์ ท่านเรียกว่าปัญญาบริบูรณ์ แปลว่ามีปัญญาบริบูรณ์ ปัญญาจะเข้ามาแทนที่ศรัทธาได้เอง ฯลฯ

คำถามที่ ๙๒๐

ขอความกรุณาท่านอาจารย์ยกตัวอย่างเหตุการณ์ในครั้งพุทธกาลที่แสดงให้เห็นว่า พระพุทธองค์ทรงมีความเคารพในพระธรรมอย่างยิ่งด้วยนะคะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

ตัวอย่างในพุทธกาล เช่น บางคราวเสด็จผ่านไปใต้ทรงสดับพระกำลังแสดงธรรมอยู่ ทรงยืนฟังจนพระรูปนั้นเทศน์จบจึงเสด็จเข้าไปและชมว่า เทศน์ได้ดี ทั้งนี้เพราะทรงเคารพธรรม

ในพระบาลีพุทธภาษิตก็มี ตรัสถึงว่า “พระพุทธเจ้าทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ล้วนแต่ทรงเคารพธรรมทั้งนั้น ข้อนี้เป็นธรรมดาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย” (จาก ธัมมคาวราวาทิคาถา)

คำถามที่ ๙๒๑

อภาลิกบุคคล หมายความว่าอะไรคะ

ตอบ

ถ้าแปลตามตัวอักษรก็แปลว่า บุคคลผู้ไม่ประกอบด้วยกาล คือ ทนสมัยอยู่เสมอหรือมีชื่อเสียงเกียรติคุณยืนนาน ไม่เคยเห็นศัพท์นี้ที่เป็นคุณศัพท์ของบุคคล เคยเห็นแต่ที่เป็นคุณศัพท์ของพระธรรม อย่างในพระธรรมคุณที่ว่า สวากขาโต ภคฺวตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อภาลิโก

คำถามที่ ๙๒๒

พระพุทธศาสนามีทรรศนะเกี่ยวกับความงามอย่างไรคะ
พระพุทธองค์ทรงยกย่องสิ่งใดว่างามคะ

ตอบ

พระพุทธองค์ทรงยกย่องพระธรรม ว่างามทั้งในเบื้องต้น
ท่ามกลาง และที่สุด สำหรับร่างกายและวัตถุต่างๆนั้น ทรงสอนให้
พิจารณาว่า ไม่งาม เป็นปฏิกูล

คำถามที่ ๙๒๓

ผมได้อ่านพุทธประวัติตอน พระพรหมมาทูลอาราธนาให้
พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนสัตว์ที่มีธุลีในดวงตาน้อย กับ ตอนพญามาร
มาขัดขวางไม่ให้พระพุทธเจ้าตรัสรู้ เราสามารถตีความหมายของพุทธ
ประวัตินี้เป็น ๒ อย่างคือ แบบบุคคลาธิษฐาน (มีตัวมีตน) กับ แบบ
ธรรมาธิษฐาน อย่างนี้ก็มีประโยชน์ แก่ผู้สนใจในแบบต่างๆ ตามระดับ
สติปัญญา อาจารย์ช่วยอธิบายด้วยครับ

ตอบ

ฟังคำถามดู คิดว่าคุณน่าจะเข้าใจเรื่องทั้งสองนี้ดี ไม่ทราบจะ
อธิบายอย่างไร ถ้าเชื่อตามตำราก็คงมีปัญหา ถ้าไม่เชื่อตำราก็ตีความ
กันไปต่างๆ เช่น พระพรหมที่มาอาราธนา ตีความว่าพระมหากษัตริย์ของ
พระองค์ ส่วนที่มารมาขัดขวางมิให้ตรัสรู้ ตีความว่า กิเลสมารบกวนให้
นึกถึงความสุขในอดีตที่ทรงเคยได้รับ แต่ก็ตัดพระทัยเสียได้ จนได้ตรัสรู้
อย่างไหนถูกต้องผมไม่แน่ใจ ผมตอบคุณได้เพียงเท่านี้

คำถามที่ ๙๒๔

พุทธบริษัทถ้าเรียนปฏิบัติ ได้ถูกต้อง ก็จะได้รับผล(ปฏิเวธ) จากศาสนาที่เป็นผลในปัจจุบัน อาจจะเพียงแค่ขณะจิต คือ ไม่ต้องรอตอนตายแล้ว หรือ รับผลเมื่อชาติหน้า เพียงแต่ผลนั้นมากหรือน้อย (วิราคะ) ขึ้นอยู่กับระดับของการหลุดพ้น ความคลายกำหนด เป็นไปตามสติปัญญา โดยเริ่มต้นที่สัมมาทิฐีก่อน อาจารย์ครับ สัมมาทิฐิ ถ้าเราจะกล่าวเป็น ๒ อย่างคือ แบบศีลธรรม กับ แบบปรมัตถ์ เราจะกล่าวหรือแยกกันอย่างไรครับ อาจารย์ช่วยอธิบายด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

ขอให้ดูคำตอบในข้อ ๙๑๓

คำถามที่ ๙๒๕

สวัสดีครับอาจารย์ตถาคตโพธิศรัทธาคืออะไรครับ ผมได้ฟังมาจากอาจารย์อภิธรรมท่านหนึ่ง ท่านบอกไว้ว่า ถ้าใครไม่ได้เรียนอภิธรรม ก็จะไม่มีความรู้และเข้าใจในตถาคตโพธิศรัทธาได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้งจริงหรือเปล่าครับ อาจารย์ช่วยแนะนำด้วยครับ

ตอบ

ตถาคตโพธิศรัทธาคือความเชื่อในพระปัญญาตรัสรู้ของพระตถาคตเจ้า แม้ยังไม่ต้องเรียนอภิธรรมก็มีศรัทธาแบบนี้ได้

คำถามที่ ๘๒๖

“ตา เห็นรูป เกิดจักขุวิญญาณ สามอย่างนี้เรียกว่า ผัสสะ พอ ผัสสะนั้นมีค่าเป็น พอใจ ไม่พอใจ ก็เกิดเป็นเวทนา ยึดมั่นเป็นต้นหา อุปาทาน ฯ จนเป็นสายตลอดของปฏิจจสมุปบาท” อาจารย์ครับ อย่างนี้เราก็คงจะรู้ได้ว่า กิเลสเกิดขึ้นไปตามเหตุปัจจัย เป็นเหตุเป็นผลของกันและกัน มิใช่ว่ากิเลสมันมีอยู่ในใจเราอยู่แล้ว เพียงแต่เราตัดตอนสายแห่งการเกิดของเวทนาตั้งแต่ผัสสะได้ เราก็คงจะไม่เกิดกิเลสใช้หรือเปล่าครับ อาจารย์ช่วยแนะนำสภาวะเช่น เรากำลังทานอาหาร หรือ เหตุการณ์สักเหตุการณ์หนึ่งแห่งการเกิด และช่วยอธิบายวิธีตัดตอนด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

ปฏิจจสมุปบาท แปลว่า อาศัยกันเกิดขึ้นตามเหตุปัจจัย เมื่อมีเหตุปัจจัยให้เกิดก็เกิด เมื่อมีเหตุปัจจัยให้ดับก็ดับ เช่น อาศัยตาเห็นรูปเกิด ความพอใจเป็นสุขเวทนา ตาเห็นรูปเกิดความไม่พอใจเป็นทุกข์เวทนา สุขเวทนามก็ตาม ทุกขเวทนามก็ตาม ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เกิดขึ้นตั้งอยู่แล้วก็ดับไป ไม่ควรรยึดมั่นถือมั่นว่า เป็นเราเป็นของเรา ก็ถึงปฏิจจสมุปบาทสายดับ ฯลฯ

ปฏิจจสมุปบาทหรือปัจจัยการเป็นเรื่องยากที่จะรู้ที่จะเข้าใจ แม้รู้แล้วเข้าใจแล้วจะพูดให้ผู้อื่นรู้และเข้าใจก็ยาก

คำถามที่ ๘๒๗

เพราะตถาคตกล่าวอย่างใดก็ทำอย่างนั้น ทำอย่างใดก็กล่าวอย่างนั้น ฉะนั้นชาวโลกจึงเรียกว่า ‘ตถาคต’ ขอความกรุณาท่านอาจารย์ช่วยเขียนเป็นภาษาบาลี และรบกวนอธิบายคำว่า ตถาคต ด้วยค่ะ ..
ขออนุโมทนาขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

ตถาคต แปลได้หลายอย่าง เช่น

๑. ผู้มาสู่ความจริง

๒. ผู้ไปอย่างนั้น คือ ไปตามทางของพระองค์

๓. ผู้ทำอย่างที่ดี พูดอย่างที่ดี (ยถาวาที ตถาการี ยถาการี ตถาวาที)

๔. ผู้ตรัสวาจาดี

คำ “ตถาคต” นี้ พระผู้มีพระภาคมักตรัสเรียกพระองค์เองเมื่อตรัสกับภิกษุทั้งหลาย

คำถามที่ ๘๒๘

ดิฉันได้ยินได้ฟังจากผู้ปฏิบัติธรรมบางกลุ่มที่ชอบพูดว่า ไม่อยากให้ครูบาอาจารย์ของตนเดินทางไปในที่ชุมชนคนหมู่มาก บอกว่าทำให้กระทบธาตุขันธ์ของท่าน ประมาณาพลังจิตของท่านจะอ่อนลง เรื่องนี้ที่ถูกต้องเป็นอย่างไรคะ (ส่วนมากมักเป็นกลุ่มที่เน้นเรื่องฌานค่ะ)

ตอบ

เรื่องทำนองนี้เป็นเรื่องเฉพาะตนของพระภิกษุรูปนั้นๆ ไม่อาจกล่าวให้ชัดลงไปได้ว่าจริงๆ แล้วเป็นอย่างไร อาจไม่ดีสำหรับบางรูปและดีสำหรับบางรูปก็ได้

คำถามที่ ๙๒๙

ขอเรียนถามทัศนะของอาจารย์ว่าบุคคลธรรมดาที่มีได้เป็นนักบวชในพระพุทธศาสนา สามารถบรรลุนิพพานได้หรือไม่คะ หากเขาผู้นั้นละวางอัตตา หมดกิเลสทั้งปวงแล้ว ขอให้อาจารย์มีสุขภาพแข็งแรงให้แสงสว่างทางปัญญาตามรอยพระบาทศาสดาต่อไปนานเท่านั้นนะคะ

ตอบ

ได้แน่นอนไม่ต้องสงสัย ชราวาสสามารถบรรลุนิพพานได้จนถึงเป็นพระอรหันต์ แต่เมื่อเป็นแล้วท่านจะต้องนิพพานหรือบวชในวันนั้น ไม่ใช่ภายใน ๗ วันอย่างที่พูดกันทั่วไป

คำถามที่ ๙๓๐

ภิกษุ ในธรรมวินัยนี้ “เป็นผู้ละองค์ห้าได้ขาด, ประกอบพร้อมด้วยองค์หก, มีอารักขาอย่างเดียว, มีพนักพิงสี่ด้าน, เป็นผู้ถอนความเห็น ว่าจริงดังไปคนละทางขึ้นเสียแล้ว, เป็นผู้ละการแสวงหาสิ้นเชิงแล้ว, เป็นผู้มีความดำริอันไม่ขุ่นมัว, เป็นผู้มียากสังขารอันสงบราบเรียบแล้ว, เป็นผู้มิจิตหลุดพ้นด้วยดี” อาจารย์ควรอธิบายด้วยครับ

ตอบ

เรื่องที่คุณถามนี้เป็น **อริยวาสนธรรม** แปลว่า ธรรมเป็นเครื่องอยู่ของพระอริยะ ๑๐ ประการ ถ้าจะตอบทั้งหมดก็ยาวมาก ขอแนะนำให้คุณไปอ่านพระไตรปิฎกฉบับบาลีหรือฉบับแปลเป็นไทยของมหาจุฬาฯ อริยวาสนสูตร เล่ม ๒๔ ข้อ ๑๙ – ๒๐ ทั้งหมด ๑๐ ประการนี้เป็นธรรม

เครื่องอยู่ของพระอริยะ ขอยกมาเป็นตัวอย่าง

ข้อ ๑ ที่ว่า ละองค์ ๕ นั้น หมายถึง ละนิวรณ์ ๕

ข้อ ๒ ที่ว่า ประกอบด้วยองค์ ๖ นั้น หมายถึง วางเฉยในอารมณ์
ทั้ง ๖ คือเมื่อตาเห็นรูป หูได้ฟังเสียง เป็นต้น

คำถามที่ ๙๙๑

สวัสดีครับอาจารย์ ผมเคยเป็นหมอดูทำนายมาก่อน แต่พอได้
มาอ่านบาลี พระพุทธภาษิต สามัญญผลสูตร ท่านบอกว่าผู้มีศีล ไม่
ควรจะเป็นหมอดูทำนายโชคลาง , ลักษณะสิ่งของ , ทำนายการพุ่งรบ,
โหราศาสตร์, ทำนายดินฟ้าอากาศ, ฤกษ์ยาม, หมอผีและหมอยา อย่าง
นี้คนเป็นหมอดูต่างๆ ในปัจจุบันก็เป็นคนไม่มีศีล เป็นพวกหลอกลวง
อาจารย์ช่วยอธิบายเสริมด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

ข้อความในสามัญญผลสูตร ท่านหมายถึงนักบวช ว่าไม่ควร
ประกอบอาชีพอย่างนี้ ไม่เกี่ยวกับฆราวาส

คำถามที่ ๙๓๒

อาจารย์ครับ พ่อของผมท่านเป็นพระ แต่ท่านยังมีความชื่นชอบพระเครื่อง คือสมัยก่อนบวชท่านชอบเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง เคยตำหนิท่านเกี่ยวกับเรื่องพวกนี้ รู้สึกเป็นกังวล กลัวบาป แต่พ่อได้อ่านคำถามคำตอบ ในเรื่องที่ชาวบ้านสามารถตำหนิพระได้ แต่ต้องมีความเมตตาต่อท่านจริง ผมรู้สึกโล่งใจ ต้องขอขอบคุณอาจารย์และผู้ตั้งคำถาม ทำให้ความสงสัยบางอย่างได้หมดไป ทุกวันนี้ผมกล้าที่จะสนทนากับหลวงพ่อกับและพระองค์อื่นๆ แบบบัวไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้ขุ่นครับ ขอขอบคุณมากครับ

ตอบ

ดีแล้ว ขออนุโมทนาด้วย

คำถามที่ ๙๓๓

เพื่อนพี่ของผมที่ทำงานได้ร่วมกันจัดทำหนังสือธรรมะเพื่อที่จะแจกลูกค้าเป็นธรรมทาน พอได้รับหนังสือมา หัวหน้าให้บทสวดก่อนจะแจกหนังสือพร้อมกับรูป ๑๖ ดอก เขาบอกว่าถ้าไม่สวด บุญจะได้ไม่ถึง และไม่สามารถอุทิศให้ผู้ล่วงลับได้ ผมว่ามันเป็นพิธีตองมากกว่า แต่ก็ขัดใจหัวหน้าไม่ได้ (แก่อายุจะ ๖๐ แล้วใกล้เกษียณ) อาจารย์ช่วยอธิบายหน่อยครับ(จริงผมพอเข้าใจ แต่พวกพี่เขาไม่ค่อยเชื่อมั่น) ให้อาจารย์ ตอบดีกว่า ขอขอบคุณครับ

ตอบ

ไม่ควรยึดถือเรื่องเหล่านี้ ทำให้รุงรัง ไม่มีประโยชน์

คำถามที่ ๙๓๔

มีไหมครับอาจารย์ที่บุคคลธรรมดาอ่านหนังสือธรรมะแล้วบรรลุดุคคาน้ำสือ หรือว่าเจอทุกขในชีวิตมามาก รู้สึก厭ชีวิต เลี่ยนกับชีวิต จนสามารถเห็นธรรมในขณะนั้น โดยที่ไม่ต้องอ่านหรือรู้บาลี หรือศัพท์ธรรมะอะไรสักตัว (ผมว่าน่าจะมีนะ ความรู้สึกในขณะนั้นก็คือธรรมะ)

ตอบ

มีความเป็นไปได้ตามที่คุณว่ามา ในโลกนี้มีอะไรแปลกๆ ซึ่งที่เราเห็นก็มี ที่เราไม่รู้ไม่เห็นก็มี ความเป็นไปได้มีอยู่มากมาย ขอตอบเท่านี้ครับ

คำถามที่ ๙๓๕

ที่ว่า พระสารีบุตรเปรียบขันท์ ๕ ว่า เป็นใจที่ปริ่มอมตัวเข้ามา รับใช้ให้เจ้าของบ้านตายใจ มาจากพระสูตรเรื่องใด และเหตุใด ท่านจึงกล่าวเช่นนั้นคะ

ตอบ

ขออภัยด้วยตอนนี้ก็ชื่อพระสูตรไม่ออก เพียงแต่เคยอ่านผ่านแล้วจำไว้ เหตุที่ท่านกล่าวว่า ขันท์ ๕ เหมือนใจที่ปริ่มอมตัวเข้ามา รับใช้เจ้าของบ้าน ทำให้ตายใจแล้วลอบฆ่าภายหลัง ท่านต้องการให้พุทธบริษัทหวาดกลัวต่อขันท์ ๕ ไม่เพเลิดเพลินในขันท์ ๕ เปื่อหน่ายในขันท์ ๕

คำถามที่ ๘๓๖

ความกลัวเป็นกิเลสประเภทใด พระพุทธองค์ตรัสว่า ความกลัวเกิดจากเหตุใด และขจัดได้อย่างไรคะ

ตอบ

ถ้ากลัวในสิ่งที่ไม่ควรกลัวก็เป็นกิเลสประเภทโมหะ ถ้ากลัวสิ่งไม่ควรกลัวก็เป็นปัญญา เช่น กลัวภัยในวัฏฏสงสาร กลัวความเกิด ความแก่ ความเจ็บ และความตาย หรือกลัวการเวียนว่ายตายเกิด เป็นสิ่งที่ดี ควรกลัว วิธีขจัดความกลัวในสิ่งที่ไม่ควรกลัวก็คือ เลี่ยงเสียบ้าง เพชฌัญห่าบ้างแล้วแต่กรณี พระพุทธเจ้าเคยตรัสแล้วว่า เมื่อพระพุทธองค์ทรงแสวงหาโมกขธรรมอยู่นั้น อยู่ในป่าหวิ ยืนอยู่ที่ใดเกิดความกลัวขึ้นก็จะยืนอยู่ตรงนั้นจนหายกลัว เดิน นั่ง และนอน ก็เหมือนกัน

คำถามที่ ๘๓๗

การอ่อนน้อมถ่อมตน จัดเป็นมานะ ประเภทหนึ่งด้วยหรือไม่คะ (ในลักษณะที่ว่า ตนเสมอเขา หรือสูงกว่าเขา แต่เห็นหรือแสดงตนว่า ต่ำกว่าเขา)

ตอบ

การอ่อนน้อมถ่อมตนไม่เป็นมานะแต่เป็นมงคลข้อหนึ่งใน ๓๘

คำถามที่ ๙๓๘

อาจารย์ครับ ตอนนี้อาจารย์ยังสอนธรรมะทุกวันอาทิตย์อยู่หรือเปล่าครับ

ตอบ

ตอนนี้ไม่ได้ไปสอนเพราะเหตุหลายอย่าง มีสุขภาพไม่ดี เป็นต้น

คำถามที่ ๙๓๙

ขอขอบคุณอาจารย์มากครับ งานเขียนของอาจารย์ทำให้ผมได้เป็นพุทธศาสนิกชนเต็มตัวเต็มใจครับ ขอกุศลที่เกิดจงบันดาลให้ท่านได้บรรลุธรรมตามที่ท่านปรารถนาทุกประการครับ จะขอรบกวนอาจารย์ช่วยแนะนำหนังสือที่อธิบายข้อความใน"มหาสติปัฏฐานสูตร" แบบละเอียดหน่อยครับ

ตอบ

เท่าที่นึกได้เวลานี้มีในสวดมนต์แปลฉบับหลวง ของมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศ บางคำพู ซึ่งแปลมหาสติปัฏฐานสูตร คำต่อคำ มีถึง ๔๓ หน้า หนังสือขนาด ๘ หน้ายกพิเศษ นอกจากมหาสติปัฏฐานสูตรแล้วยังมีพระสูตรอื่นๆอีกมาก คิดว่าถ้าซื้อไว้อ่านคงจะได้ประโยชน์มาก อีกเล่มหนึ่งคือเรื่อง อริยสัจ ๔ ตอนที่ว่าด้วยสัมมาสติในมรรคมรรค ๘ เล่มนี้เป็นของผมเอง อธิบายไว้คร่าวๆ พอเข้าใจข้อความสำคัญในสติปัฏฐาน ๔

ขออนุโมทนาด้วยที่ปรารถนาจะอ่านมหาสติปัฏฐานสูตรโดยละเอียด ผมนึกไม่ออกว่ามีใครเขียนไว้บ้าง

คำถามที่ ๙๔๐

ท่านอาจารย์มีความเห็นว่า “การทำงานด้วยจิตว่าง” มีความหมายตรงกับ หรือขยายความพุทธพจน์ข้อใดคะ

ตอบ

มีพระพุทธพจน์อยู่บทหนึ่งซึ่งตรัสตอบปัญหาของโมฆราช มาณพใจความว่า “เธอจงพิจารณาโลกโดยความเป็นสุญญตา คือว่า โดยความว่าง มีสติทุกเมื่อ ถอนความเห็นว่าเป็นตัวตนเสีย เมื่อเป็นเช่นนั้นก็จะข้ามพ้นความตายเสียได้ ผู้ที่มองเห็นโลกอยู่เช่นนี้ มัจจุราชจะไม่เห็นเขา”

ท่านพุทธทาสได้นำมาเผยแพร่เรื่อง “ให้ทำงานด้วยจิตว่าง” หมายความว่า ว่างจากตัณหาอุปาทาน ไม่ยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นเราเป็นของเรา ทำงานไปตามหน้าที่ แต่บางสำนักการศึกษาหรือนักเผยแผ่บางคนคัดค้านว่า จิตว่างไม่ได้ จิตต้องมีอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ความหมายของท่านพุทธทาสหมายถึง ว่างจากตัณหาอุปาทาน ก็ชัดเจนแล้ว

คำถามที่ ๙๔๑

ขอแสดงความยินดีและอนุโมทนากับท่านอาจารย์ที่ได้รับรางวัลปุษนียบุคคลด้านภาษาไทยและผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น จากกระทรวงวัฒนธรรมด้วยค่ะ นอกจากท่านจะถ่ายทอดพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เป็นอย่างดีแล้ว ภาษาไทยที่ท่านใช้ก็สละสลวยเหลือเกิน ไม่ว่าจะหยิบหนังสือเล่มใดของท่านมาอ่านก็ยากที่จะวางลงได้ง่ายๆ หนูภูมิใจที่ได้เป็นลูกศิษย์ของท่านอาจารย์ค่ะ

ตอบ

ขอบใจมาก ๆ ที่แสดงความยินดีมา ขอให้มีความสุขความเจริญ
ยิ่งๆ ขึ้นไป

คำถามที่ ๙๔๒

พระพุทธองค์ทรงสอนว่า เราควรทำอะไรเมื่อได้รับคำ
สรรเสริญ หรือถูกนินทา ทั้งที่ควรแก้เหตุ และไม่ควรแก้เหตุคะ ทรงสอน
วิธีรักษาใจให้เป็นอุเบกขาในสถานะต่างๆ ไว้อย่างไรบ้างคะ

ตอบ

พระพุทธองค์ทรงสอนว่า นินทาและสรรเสริญเป็นของประจำ
โลกเรียกว่าโลกธรรม คนที่ไม่ถูกนินทาไม่มีในโลก คนที่ไม่ได้รับการ
สรรเสริญก็ไม่มีในโลกเช่นกัน ถ้าเราทำถูกต้องแล้วโดยไม่เข้าข้างตัว
เอง เขานินทาก็ช่างเขาเถิด บาปเป็นของเขา ถ้า
เขาสรรเสริญก็ให้ปัญญาพิจารณาดูให้ดี
ว่าเขาสรรเสริญผิดหรือถูก ถ้าเขาสรรเสริญ
ผิดก็พูดให้เขาเข้าใจว่าคุณสมบัติเช่นนั้น
เราไม่มี ถ้าเขาสรรเสริญถูกก็เก็บไว้เป็น
กำลังใจ ถ้าเขานินทาถูกก็เก็บมาแก้ไข
รวมความว่า ทั้งสรรเสริญและนินทา
ถ้าเราใช้เป็นก็มีประโยชน์ ถ้าเราใช้
ไม่เป็นก็เป็นโทษ ขอให้คุณตั้งใจ
ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด ใครจะสรรเสริญ
บ้างนินทาบ้างก็ช่างเขา มันเป็นเรื่อง
ประจำโลก หลีกเลี่ยงไม่ได้

คำถามที่ ๙๔๓

พระที่ไม่เดินบิณฑบาตตามบ้านเรือนแต่มาป้อนรอให้ชาวบ้านใส่บาตรตามตลาด หรือสถานที่ชุมนุมต่างๆ เป็นประจำในที่เดียวกันทุกวัน เป็นการทำผิดวินัยไหมคะ

ตอบ

ไม่ผิดวินัย เพียงแต่อาจดูไม่เหมาะสมไม่ควรในสายตาของชาวพุทธทั่วไป คิดแบบให้อภัยว่า ท่านคงแก่แล้วเดินไม่ไหวบ้าง ท่านไม่รู้จะไปไหนบ้าง ยืนอยู่กับที่หรือบางรูปก็หาเก้าอี้มานั่ง มีคนซื้อของใส่บาตรก็ดีเหมือนกัน แม้คำก็พลอยได้บุญไปด้วย ถ้าแม่ค้าทำใจเป็น

คำถามที่ ๙๔๔

ขอความกรุณาท่านอาจารย์บอกเคล็ดลับดับทุกข์ที่ลัดสั้นที่สุด และสามารถปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันด้วยนะคะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

มีอยู่ ๒ ปริยายคือ

๑. คิดในทางยอมรับว่า ทุกข์เท่านั้นเกิดขึ้น ทุกข์เท่านั้นตั้งอยู่ ทุกข์เท่านั้นดับไป นอกจากทุกข์ไม่มีอะไรเกิด นอกจากทุกข์ไม่มีอะไรดับ ถึงเราไม่ดับ มันก็ดับไปเอง เพราะมันไม่เที่ยง

๒. คิดโดยโยนิโสมนสิการว่า ทุกข์นี้เกิดขึ้นเพราะเหตุไร แล้วไปดับที่เหตุ ความทุกข์ก็จะดับไป

เหตุแห่งทุกข์มีมาก แต่กล่าวโดยสรุป ความยึดมั่นถือมั่นในขันธ ๕ เป็นทุกข์โดยรวบยอด เพราะฉะนั้นพึงปฏิบัติเพื่อลดละความยึดมั่นถือมั่นในเบญจขันธเสีย ความทุกข์ก็จะดับไป ทำยากแต่ก็ทำได้

ขอตั้งจิตเมตตา ปรารภนาดีต่อทุกคน ผู้ที่ถามมา และผู้ที่ได้เปิดอ่านคำถามเหล่านี้

คำถามที่ ๙๔๕

เรียนพระอาจารย์ กระผมอยากพบทางสว่างครับ เรื่องมีอยู่ว่า ตัวของกระผมเอง ทราบว่ามีเลือดบวกในตัวมาได้ประมาณ ๔ ปีแล้ว ครับตอนนั้นอายุ ๒๔ กว่าๆ ตอนที่ทราบก็ได้ตัดสินใจบวชเลย โดยไม่ได้ศึกษาว่าผิดต่อหลักศาสนาหรือไม่ คิดอย่างเดียวคือบวชเพื่อแทนคุณ ก่อนตาย ครั้งนั้นบวชเพื่อแทนคุณ ตามประเพณีเฉยๆ มิได้บวชเพราะ ศรัทธา บวชแค่ ๑๐ วันก็สึกมาใช้ชีวิตฆราวาสปกติ ชีวิตก็มีสุขบ้าง ทุกข์บ้าง ตามชีวิตโลก แต่ทั้งหลายแหล่ตัวกระผมเองไม่เคยทุกข์เพราะโรคที่มีอยู่ในตัว เข้าใจมันเพียงว่ามันเกิดขึ้นแล้ว แก้ไขอะไรไม่ได้ และไม่เคยคิดจะฆ่าตัวตายเพื่อตัดปัญหา ล่วงเลยมาหลายปี จู่ๆวันหนึ่งก็เข้าใจว่า ชีวิตโลกสิ่งทีคนอื่นเข้าใจว่ามันคือความสุข แท้จริงแล้วมันไม่ใช่ความสุขจริงๆ คนเรายังวิ่งตามหาความสุขใหม่ๆ ได้ตลอดเวลา และไม่เคยสิ้นสุด จนรับรู้ตัวเองได้ว่ามันไม่ได้ต้องการความสุขแบบที่เคยเป็นมาอีก แล้ว และเลื่อมใสในพระธรรม จนเกิดกิเลสอยากที่จะเอาตัวเองไปอยู่ในเพศบรรพชิต แต่ตอนนี้เมื่อศึกษาดูแล้ว ก็เข้าใจว่าเราไม่พร้อม เราบวชมิได้ ตอนนี้กระผมไม่มีความสุขกับการใช้ชีวิตทางโลก และจะเอาตัวเองเข้าไปเป็นพระก็ได้ หรือมันเป็นกรรมที่เราสร้างไว้ เราก็ต้องยอมใช้กรรมให้หมดก่อน อยากให้พระอาจารย์ช่วยชี้ทางให้ด้วยครับ ขอบพระคุณ พระคุณเจ้าครับ

ตอบ

ก่อนอื่น ผมขอชี้แจงก่อนว่า ผมเป็นฆราวาสไม่ได้เป็นพระอย่างที่ คุณเข้าใจ เรื่องเลือดบวกของคุณนั้น ผมสงสัยว่า เลือดบวกด้วยโรคอะไร จะใช่โรคเอดส์หรือเปล่า ถ้าเป็นเอดส์ก็ไม่ควรบวช เพราะรักษา ให้นายได้ยากหรืออาจไม่หายเลย เป็นภาระแก่คณะสงฆ์ในวัดนั้น ขอ

ให้คุณตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติธรรม ให้ท่าน รักษาศีลและเจริญภาวนาไปในเพศศฤงษณ์นี้แหละ บรรลุธรรมชั้นสูงได้เหมือนกัน ผมขอเอาใจช่วยให้คุณมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น

คำถามที่ ๙๔๖

ขอความกรุณาท่านอาจารย์อธิบายความหมายหรือขยายความพระพุทธรูปองค์ที่ว่า “เมื่อความหวั่นไหวไม่มี ปัสสัทธิย่อมมี เมื่อปัสสัทธิมี นดิย่อมไม่มี เมื่อนดิไม่มี อาคตคติ ย่อมไม่มี เมื่ออาคตคติ ไม่มี จตุปปาตะย่อมไม่มี เมื่อจตุปปาตะไม่มี อะไรก็ไม่มีในโลกนี้ และไม่มีในโลกอื่น ไม่มีในระหว่างแห่งโลกทั้งสอง นั่นแหละคือที่สุดแห่งทุกข์” ด้วยนะคะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

ลีลาพระบาลีที่คุณยกขึ้นมานั้น เป็นทำนองอธิบายพระนิพพาน มีอยู่ศัพท์หนึ่งที่ไม่แน่ใจว่าพิมพ์ผิดหรือไม่ คือคำว่า “นดิ” ซึ่งผมไม่เคยเจอคำนี้ในพระบาลีที่มีลีลาอธิบายนิพพาน เช่น ในปาฏลคามยวรรค พระไตรปิฎกเล่ม ๒๕ ข้อ ๑๕๘ เป็นพระบาลีที่อธิบายพระนิพพานว่าไม่ใช่เน้น ไม่ใช่เนื่อนไม่ใช่การมาไม่ใช่การไปไม่มีการจุติและอุบัติ นั่นคือที่สุดแห่งทุกข์ ลองเปิดดูทางอินเตอร์เน็ต พระไตรปิฎกเล่ม ๒๕ ปาฏลคามยวรรค อย่างที่อ้างถึงแล้ว

คำถามที่ ๙๔๗

บุคคลเช่นใครควรเรียกได้ว่า เป็นผู้ปรารถนาความเพียร อุทิศตน เพื่อเพื่อกิเลสอยู่เนื่องนี้จะ

ตอบ

ผู้มีความเพียรด้วยเรียวแรงและกำลังทั้งหมด (ถามว่า อ่านว่า ถา-มะ-วา ไม่ใช่ ถา-มา-วา) มีความบากบั่นมั่นคง (ทพฺพปรกฺกโม) ไม่ทอดธุระในกุศลธรรม (อนิกฺขิตฺตฺรุโร กุสฺเลสุ ธมฺเมสุ) อันนี้เป็นคำอธิบายตามแนวพระพุทธพจน์เมื่อตรัสถึงความเพียรหรือผู้มีความเพียร

คำถามที่ ๙๔๘

วิสุทธิมรรคเป็นคัมภีร์ชั้นใด มีสาระสำคัญอย่างไรคะ เป็นเรื่องเดียวกับวิสุทธิญาณกถาหรือไม่คะ

ตอบ

วิสุทธิญาณกถานี้ใครเป็นคนเขียน เนื้อหาเป็นอะไร ยังไม่เคยได้อ่าน ส่วนวิสุทธิมรรคนั้นเนื้อหาว่าด้วยศีล สมาธิ ปัญญา พระพุทธโฆสจารย์ชาวอินเดียเป็นผู้แต่ง มาแต่งที่ลังกา ทางวิชาการเรียกว่าเป็นคัมภีร์ชั้นปกรณ์พิเศษ ที่หน้าปกหนังสือวิสุทธิมรรคเขียนเป็นภาษาบาลีว่า วิสุทธิมคฺคสฺส นาม ปกรณวิเสสสฺส ปจฺจิม ภาโค ... ทฺติโย ภาโค ... ตติโย ภาโค แปลว่า ปกรณ์พิเศษชื่อวิสุทธิมรรค ภาค ๑ ... ภาค ๒ ... ภาค ๓ ท่านจัดเป็นภาคละ ๑ เล่ม เป็นหนังสือขนาด ๘ หน้ายกค่อนข้างหนา

หลักฐานคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาจัดเป็นชั้นตามลำดับดังนี้

๑. พระไตรปิฎก

๒. อรรถกถา (คัมภีร์อธิบายพระไตรปิฎก)

๓. ฎีกา (คัมภีร์อธิบายพระไตรปิฎกและอรรถกถา)

๔. อนฎีกา (คัมภีร์อธิบายพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา)

๕. ปกรณ์พิเศษ เช่น วิสุทธิมรรค เป็นต้น ที่มีผู้แต่งขึ้นภายหลังอีกเรื่องหนึ่ง คือ มังคลัตถทีปนี อธิบายมงคล ๓๘ พระสิริมงคลอาจารย์ภิกษุชาวเชียงใหม่เป็นผู้แต่ง แต่งได้ดีมาก อ่านเพลิน แต่งเมื่อประมาณ ๕๐๐ ปีมาแล้ว ส่วนวิสุทธิมรรคนั้นแต่งเมื่อประมาณ ๑,๕๐๐ ปีมาแล้ว หนังสือ ๒ เรื่องนี้เป็นหลักสูตรการเรียนบาลีของพระในเมืองไทย

โดยนัยดังกล่าวมา ผู้ที่แต่งหนังสือเป็นภาษาไทยอธิบายพระไตรปิฎกบ้าง อธิบายหลักธรรมบ้าง มีหลักฐานและเหตุผลเชื่อถือได้จะอนุโลมเป็นอรรถกถาจารย์รุ่นใหม่ได้หรือไม่ หรือจัดเป็นปกรณ์พิเศษ เช่น วิสุทธิมรรคและมังคลัตถทีปนี ได้หรือไม่ ลองคิดดู

คำถามที่ ๙๔๙

เมื่อจำเป็นต้องอยู่ใกล้กับบุคคลที่มีทิฐิมานะมาก ๆ บางครั้งก็ทำให้เราไม่มีความสุขเลย เราควรจะใช้ธรรมะข้อไหน จึงจะช่วยทำให้ทุกข์น้อยลงได้คะ ขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

เขามีมากก็ช่างเขา เราอย่ามีมาก พยายามลดให้น้อยลงๆ คนมีมากก็ทุกข์มาก มีน้อยก็ทุกข์น้อย คุณรู้ว่าเขามีทิฐิมานะมาก ไม่ดี เขาเป็นตัวอย่างทางไม่ดีให้เห็นอยู่ทุกวันๆ

คำถามที่ ๙๕๐

หนูเป็นคนคิดมากโดยเฉพาะกับเรื่องงาน หนูไม่ชอบให้หัวหน้ามาด่าหรือมาว่าหนูแรงๆ แต่ทุกครั้งหนูก็จะเสียบ ทำให้หัวหน้าไม่เคยให้เกียรติ มีแต่ว่าแรงขึ้น เลยกลายเป็นว่าหนูอ่อนแอ และต้องเปลี่ยนงานบ่อยๆ เพราะว่าไม่ยอมเจอเหตุการณ์แบบนี้ แต่ในความเป็นจริง แล้วหนูไม่ยอมทนนี้อ ยากจะเผชิญกับความเป็นจริง เคยลองดูแล้วมันมีผลกระทบต่อการทำงาน ทำให้ทำงานไม่แล้วเสร็จ จะทำอย่างไรดีคะ

ตอบ

แต่ละคนก็พบแต่ละอย่างไม่เหมือนกัน คุณพบแบบนี้ คนอื่นเขาก็พบอีกแบบหนึ่ง ล้วนแต่เป็นทุกข์ทั้งนั้น อยู่ในโลกนี้จะหนีไปไหนให้พ้นทุกข์ อยู่คนเดียวก็เป็นทุกข์ไปอีกแบบหนึ่ง ลองดูก็ได้ อยู่กับคนอื่นก็เป็นทุกข์ไปคนละแบบ ไม่มีใครถูกใจเราไปทั้งหมด เราก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นที่ถูกใจใครไปทั้งหมด คนเรามีส่วนดีบ้างมีส่วนเสียบ้าง ดีไม่ทั่วชั่วไม่หมด

เขามีส่วนเลวบ้างช่างหัวเขา	จงถือเอาส่วนดีที่มีอยู่
เป็นประโยชน์แก่โลกบ้างยังน่าดู	ส่วนที่ชั่วอย่าไปรู้ของเขาเลย
จะหาคนมีดีโดยส่วนเดียว	อย่าไปเที่ยวค้นหาสหายเอ๋ย
เหมือนค้นหาหนวดเต่าตายเปล่าเลย	ฝึกให้เคยมองแต่ดีมีคุณจริง

(พุทธทาสภิกขุ)

คำถามที่ ๙๕๑

ปัญญาที่เป็น วิมังสา ธรรมวิจยะ และสัมปชัญญะ มีความแตกต่างกันอย่างไรบ้างคะ

ตอบ

เหมือนกัน เหมือนคนเดียวกัน ทำหน้าที่หลายอย่าง เรียกไปตามหน้าที่ที่ทำ

คำถามที่ ๙๕๒

พระพุทธองค์ตรัสเกี่ยวกับลักษณะของจิตอันเป็นที่รวมของมรรคมงคล ๘ ไว้ในทีใด และอย่างไรคะ

ตอบ

น่าจะเป็นจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน

คำถามที่ ๙๕๓

ขอความกรุณาท่านอาจารย์ยกตัวอย่างพระอรหันตสาวกที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติ สิกขาบทที่พระพุทธองค์บัญญัติ ด้วยมุ่งหมายจะให้เป็นแบบอย่างและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ทั้งที่ท่านไม่จำเป็นต้องถือสิกขาบทใดเพื่อขัดเกลาจิตใจและความประพฤติอีก เพราะท่านอยู่จบพรหมจรรย์แล้วด้วยนะคะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

สำหรับพระอรหันต์ผู้อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ก็เป็นอย่างนั้นเหมือนกันทุกรูป คือเคร่งครัดในสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ แต่ถ้ามองในแง่ของการถือธุดงค์ เช่น อยู่ป่าเป็นวัตร ถือบั้งสกุลจิ๋วเป็นวัตร ก็มีพระมหากัสสปเป็นตัวอย่าง พระพุทธเจ้าเคยขอรับรองให้อยู่ในเสนาสนะที่อยู่ในบ้านเมืองเสียบ้าง ให้อาหารคหบดีจิ๋วคือจิ๋วที่ผู้นำมาถวายเสียบ้างเพราะแก่แล้ว ท่านทูลตอบว่า ท่านทำเช่นนั้นเพื่อเป็นตัวอย่างของภิกษุรุ่นหลัง

คำถามที่ ๙๕๔

หากอยากจะทำบวช แต่ไม่ได้บวชควรจะทำอย่างไรดีครับ เพราะรู้สึกว่าเป็นส่วนลึกของจิตใจมีความปรารถนาที่จะออกบวชอยู่ตลอดครับ แต่ผมก็ไม่สามารถจะไปบวชได้ตามที่ปรารถนา เพราะมีอุปสรรคเรื่องผลงานครับ หากจะลาออกจากงานก็มีพ่อ แม่ ที่ต้องเลี้ยงดูซึ่งก็ทำไม่ได้ อีก ขออนุญาตรบกวนชี้แนะผมด้วยครับ หรือ ผมต้องสร้างเหตุปัจจัยอะไรบ้างครับ

ตอบ

การที่ได้อยู่เลี้ยงแม่ด้วยรายได้จากการงานที่สุจริตนั้นเป็นบุญอันสูงอยู่ แล้ว อย่าต้องบวชซึ่งทำให้แม่ลำบากเลย บวชกายไม่ได้บวชใจก็ได้ คือตั้งตนอยู่ในกุศลสุจริต ขอให้พอใจตามที่มี ยินดีตามที่ได้ เท่านี้คุณก็มีความสุขแล้ว ขออวยพรให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป

คำถามที่ ๙๕๕

การให้อภัยทานที่ถูกต้องตามหลักการของพุทธศาสนาเป็นอย่างไรคะ

ตอบ

ก็ให้อภัยคนที่ควรให้อภัย มิฉะนั้นเราจะเต็มไปด้วยเวรภัย พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า มีคนพาลอยู่ ๓ จำพวก(โดยปริยายหนึ่ง) คือ

๑. ไม่เห็นโทษโดยความเป็นโทษ
๒. ล่วงเกินเขาแล้วไม่ยอมขอโทษ
๓. เขาขอโทษแล้วไม่ยอมให้อภัย(ในกรณีที่เหมาะสมจะให้)

ในวงการพระสงฆ์ ผู้ใดล่วงเกินเขาแล้วไม่ขอโทษ ท่านปรับ

อาบัติ ผู้ที่เขาารู้สึกผิดแล้วขอโทษ แต่ไม่ให้อภัย ท่านปรับอาบัติเหมือนกัน คำว่า “ปรับอาบัติ” หมายความว่าผิดวินัย เพราะฉะนั้นจึงต้องขอโทษและให้อภัยกันอยู่เสมอๆ เป็นอภัยทาน เราอยู่ในโลกเกี่ยวข้องกับคนต้องเตรียมใจไว้เสมอที่จะให้อภัย เพราะคนไม่เหมือนกัน ถ้าเราไปเจอคนตระหนี่ก็คิดเสียว่า “เขาเป็นวัวตัวผู้จะเอานมที่ไหนให้เราถึงเป็นวัวตัวเมียก็เถอะ ถ้าไม่ใช่โคนมก็ไม่มีนมให้รีด” อย่างนี้เป็นต้น แล้วก็ให้อภัยไป อีกคำหนึ่งที่ควรท่องไว้เสมอคือ “ช่างมันๆ” หรือ “ดีเหมือนกัน” ช่วยให้สบายใจขึ้นได้เยอะ

คำถามที่ ๙๕๖

การทำความดีของมุณีและนักปราชญ์ กับการทำความดีของคนทั่วไปต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

คนโดยทั่วไปทำความดีเพื่อให้ผลติดก่อกำเนิดบ้าง เพื่อให้คนทั้งหลายยกย่องว่าเป็นคนดีบ้าง ดีดี เมาดี หลงดี แล้วก็เดือดร้อนเมื่อไม่ได้อย่างใจ ส่วนนักปราชญ์และมุณีทำความดีเพราะเห็นแก่ความดีเพื่อรักษาความดีไว้ในโลก ทำแล้วปล่อย ไม่ยึดไม่ติด ไม่หลงดี ไม่เมาดี สำนึกอยู่เสมอว่า เป็นหน้าที่ที่จะต้องทำความดี ส่วนผลดีจะตกแก่ใครก็สุดแล้วแต่เหตุปัจจัย ไม่ต้องแย่งดี ไม่ต้องแข่งดีกับใคร เป็นการปฏิบัติยากแต่ทำได้ ในระดับสูงพระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า

“แม้แต่ธรรมเราก็สอนให้ละเสีย ไม่ต้องกล่าวถึงอธรรม ธรรมเหมือนเรือหรือแพสำหรับข้ามฝั่ง เมื่อข้ามฝั่งได้แล้วก็ทิ้งเรือหรือแพไว้ที่ฝั่งนั่นเอง”

คำถามที่ ๙๕๗

พระพุทธองค์ตรัสไว้หรือไม่คะว่า ธรรมใดเป็นยอดของกุศลธรรม และธรรมใดเป็นยอดของอกุศลธรรม

ตอบ

ความไม่ประมาทเป็นยอดของกุศลธรรม ความประมาทเป็นยอดของอกุศลธรรมตามพระพุทธพจน์ที่ว่า “ธรรมที่เป็นกุศลทั้งหลายมีความไม่ประมาทเป็นมูล รวมลงในความไม่ประมาท” ตรัสว่า “ความไม่ประมาทเป็นเลิศ” ส่วนความประมาทตรัสว่าเป็นไปเพื่อโทษใหญ่

คำถามที่ ๙๕๘

การอบรมปัญญาให้ได้รับผลดี จะต้องทำอย่างไรคะ

ตอบ

รู้ว่าสิ่งใดเป็นเหตุให้เกิดปัญญาก็พึงทำให้มากอบรมให้มาก ซึ่งสิ่งนั้น มีพระพุทธพจน์บทหนึ่งว่า “ปัญญาย่อมเกิดเพราะการหมั่นประกอบ ปัญญาย่อมสิ้นไปเพราะการไม่ประกอบ บัณฑิตรู้ว่าทางเสื่อมและทางเจริญแห่งปัญญาเป็นอย่างนี้แล้วพึงตั้งตนไว้โดย ประการที่ปัญญาจะเจริญ” (พระพุทธพจน์ในธรรมบท)

อีกอย่างหนึ่งพึงสนใจให้มาก ปฏิบัติให้มากในเรื่องปัญญาธุตธรรม (ธรรมเป็นเหตุให้ปัญญาเจริญ) ๔ อย่าง คือ

๑. หมั่นคบหาคนดี
๒. หมั่นฟังคำสั่งสอนของคนดี
๓. มีโยนิโสมนสิการ
๔. ปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม คือ ปฏิบัติธรรมตามสมควร

แก่ฐานะของตน

(พระพุทธพจน์ ในอังกุตตรนิกาย จตุกกนิบาต)

คำถามที่ ๙๕๙

ความทุกข์ทั้ง ๑๐ ประเภทที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ มีทุกข์ใดบ้างที่พระอริยบุคคลยังต้องประสบอยู่ และจะแก้ทุกข์นั้นได้อย่างไรคะ

ตอบ

ที่จริงความทุกข์ทั้ง ๑๐ ประการมีสภาวะทุกข์เป็นต้นไม่ได้มาในทีเดียวกันกระจัดกระจายกันอยู่ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสทรงนำมารวมไว้ในหนังสือ “ธรรมวิจารณ์” หลักสูตรนักธรรมชั้นเอก ตอนที่ว่าด้วยทุกข์ลักษณะ ผมได้บรรยายไว้ค่อนข้างละเอียดในหนังสือเรื่อง “ความทุกข์และการดับทุกข์” ความทุกข์เหล่านี้พระอริยเจ้าจะได้บ้างละไม่ได้บ้าง และละได้ไม่เท่ากัน เพราะพระอริยเจ้ามีหลายระดับ ความทุกข์ใดที่สืบเนื่องมาจากกิเลส พระอริยเจ้าที่ละกิเลสได้หมดแล้วก็ไม่ต้องทุกข์เพราะเรื่องนั้น ความทุกข์ใดที่เป็นเรื่องของสังขารหรือเรื่องของขันธ ท่านก็จะต้องทุกข์เพราะเรื่องนั้นอยู่

คำถามที่ ๙๖๐

“ความกตัญญูต่อบุญ” หมายความว่าอะไรคะ มีความจำเป็นและความสำคัญอย่างไรคะ

ตอบ

คือให้นึกอย่างนี้ คนเราเกิดมาเพราะบุญอันวยผลให้และอยู่ได้ด้วยบุญช่วยรักษา และเราเป็นหนี้สังคมกันทุกคน เพราะปัจจัย ๔ ที่เราใช้อยู่ทุกวันนี้หนี้สังคมโดยรวมได้ผลดีขึ้น เพราะฉะนั้นเราจึงต้องกตัญญูต่อบุญและระลึกถึงบุญคุณของสังคม ตอบแทนสังคมเท่าที่จะทำได้

คำถามที่ ๙๖๑

จิตที่ควรแก่การงาน หมายถึงจิตที่มีลักษณะเช่นใดคะ

ตอบ

จิตที่บริสุทธิ์ผ่องแผ้ว ตั้งมั่น ความหมายเดิมหมายถึงจิตที่ควรแก่การงานทางจิต ท่านหมายถึง จิตที่ได้ฌานที่ ๔ แล้ว พร้อมทั้งจะน้อมจิตไปเพื่ออธิษฐานต่างๆ มี บุญเพียรวิสาสนุสสติญาณ เป็นต้น ในพระไตรปิฎกทุกแห่ง เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสถึงเรื่องนี้ก็จะตรัสทำนองนี้ ที่นี้ถ้าจะอธิบายให้เป็นสามัญลงมา ก็อธิบายว่า จิตที่ฝึกดีแล้วจะให้คิดเรื่องใดก็ได้ จะไม่ให้คิดเรื่องใดก็ได้ เหมือนดินน้ำมันที่เราจะปั้นให้เป็นรูปใดก็ได้ ไม่เหมือนดินแห้งและดินเหลว อย่างนี้แหละเรียกว่า กัมมณียะ แปลว่าควรแก่การงาน

คำถามที่ ๙๖๒

ขอความกรุณาท่านอาจารย์อธิบายว่า ทำอย่างไรการให้ทานของผู้มีทรัพย์น้อยจึงจะได้ผลมาก ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทานจำนวนมากของผู้มั่งมีคะ (เพื่อจะได้เป็นกำลังใจแก่ผู้ไม่มีทรัพย์มากแต่มีน้ำใจปรารถนาจะสละทรัพย์เพื่อประโยชน์ของผู้อื่น) และบำเพ็ญทานอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นบุญอันสูงสุดคะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

มีศรัทธา เชื่อกรรมและผลของกรรม ให้ด้วยจิตเลื่อมใส ดังที่ท่านกล่าวว่า ก่อนให้ก็มีจิตเลื่อมใส กำลังให้ก็มีใจชื่นบาน ให้แล้วก็รู้สึกพอใจไม่เสียดาย ให้ทานในท่านผู้มีคุณธรรมสูง กำหนดอย่างสูงคือผู้ที่

ปราศจากกิเลส อย่างนี้แหละเรียกว่า ทานแม้จะให้น้อยแต่ก็มีผลมาก แต่ถ้าปราศจากทักษิณียบุคคลเสียแล้ว แม้จะให้มากก็มีผลน้อย (ดูข้อความใน เวลามาสูตร)

บรรดาทานทั้งหลาย ธรรมทานเป็นเลิศเป็นบุญอันสูงสุด

คำถามที่ ๙๖๓

สิ่งที่เป็นยอดปรารถนาของนักปราชญ์มุณีและบัณฑิต คืออะไรคะ เป็นสิ่งเดียวกันหรือไม่คะ

ตอบ

แต่ละบุคคลมีความปรารถนาสูงสุดที่ไม่เหมือนกัน ลองดูประวัติ พระพุทธสาวกก็ได้แต่ละองค์ต่างก็มีความปรารถนาต่างกันจึงได้ประสบผลสำเร็จสูงสุดคือความเป็นเอตทัคคะต่างๆ กัน แต่ถ้าตั้งคำถามว่า อะไรควรจะเป็นยอดปรารถนาของนักปราชญ์เป็นต้น ก็ตอบได้ว่า ความสิ้นทุกข์ในสังสารวัฏ ก็คือความสิ้นกิเลสนั่นเอง

คำถามที่ ๙๖๔

เคยได้รับทราบมาว่า ขณะใดที่บุคคลไม่เป็นไปในบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ขณะนั้นบุคคลย่อมมีอกุศลจิต แม้จะไม่ได้ทำทุจริตกรรมก็ตาม แต่จิตก็จะเป็นอกุศล คำกล่าวนี้นี้ เป็นจริงเสมอไปหรือไม่คะ

ตอบ

ได้ฟังมาจากไหน ใครเป็นคนพูด ทำไมจึงพูดอย่างนั้น จิตย่อมเป็นกุศลบ้าง อกุศลบ้าง อพยากกุตบ้าง แล้วแต่เหตุปัจจัยปรุง

คำถามที่ ๙๖๕

กราบเรียนท่านอาจารย์ ที่ผมเขียนมาไม่มีคำถามมาถามครับ แต่มีความประสงค์ที่จะขอพรที่ดี ๆ จากท่านอาจารย์ เพื่อเป็นมงคลแก่ชีวิต เนื่องในวาระโอกาสวันคล้ายวันเกิดของท่านอาจารย์ ลูกศิษย์คนหนึ่งเช่นผม หรือหลาย ๆ ท่าน คงต้องการคำอวยพรจากท่านอาจารย์เช่นกัน ทุกวันนี้ก็ได้อาศัยฟังเสียงของอาจารย์ด้วยการเปิดซีดีที่ได้รับมาจากท่าน และอ่านหนังสือของท่าน ทำวันนี้ขอให้อาจารย์ดูแลสุขภาพด้วยครับ ระลึกถึงอาจารย์เสมอ ด้วยความเคารพอย่างสูง

ตอบ

ขอบใจมากที่เขียนมาเช่นนี้ ขออวยพรว่า ด้วยอำนาจแห่งพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ รวมทั้งคุณงามความดีทั้งหลาย ขอให้คุณและศิษย์ทั้งหลายพ้นจากโรคทั้งปวง พ้นจากความเดือดร้อนทั้งปวง พ้นจากเวรภัยทั้งปวง เป็นผู้ดับเย็นตลอดกาลทุกเมื่อ

คำถามที่ ๙๖๖

ผู้ที่อบรมจิตดีแล้ว กับผู้ที่ยังไม่ได้อบรมจิต จะมีลักษณะที่ต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

โดยปริยายหนึ่ง ผู้ที่อบรมจิตดีแล้วจะเป็นผู้ไม่หวั่นไหวในโลกธรรม หรือหวั่นไหวน้อย ส่วนผู้ที่ยังไม่ได้อบรมจิตให้ดีจะเป็นผู้หวั่นไหวต่อโลกธรรมมาก คือไม่ตระหนักรู้ว่าโลกธรรมเป็นของไม่เที่ยง มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา อีกปริยายหนึ่ง โดยนัยแห่งอินทริยภาวนาสูตร มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ พระพุทธองค์ทรงแสดงว่า “ผู้ที่อบรมอินทริยดีแล้ว ย่อมไม่หวั่นไหวต่อทุกขและสุข ฯลฯ”

คำถามที่ ๙๖๗

ในฐานะที่ท่านอาจารย์เป็นแบบอย่างของพหูสูตรผู้เป็นที่เคารพอย่างยิ่งของพุทธศาสนิกจำนวนมาก ขอความกรุณาท่านอาจารย์โปรดกล่าวถึงประโยชน์ ความจำเป็น และคุณค่าของการที่สามารถจดจำพระพุทพจน์ได้มากต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นแบบอย่างให้คนรุ่นหลังได้ดำเนินรอยตามด้วยค่ะ

ตอบ

เบื้องต้นต้องตระหนักถึงองค์ของพหูสูตร ๕ ประการก่อน คือ

๑. อ่านมาก ศึกษามาก ฟังมาก (สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิจฺจโย)

๒. จำไว้ได้มาก (ธตา)

๓. ว่าได้คล่องไม่ติดขัด (วจฺสา ปริจิตา)

๔. ใคร่ครวญด้วยใจ หมั่นใคร่ครวญหาความหมายอยู่เสมอ (มนฺสา นุเปกฺขิตา)

๕. แท่งทะเลปูโปร่ง คือเข้าใจชัดเจน (ทิจฺฐิยา สุปปฏิวิทฺตา)

(นาถกรณธัมมสูตร)

เมื่อพยายามปฏิบัติกระทำให้มีองค์ของพหูสูตร ๕ ประการนี้อยู่ในตนแล้ว ก็จะเป็นพหูสูตรบุคคลในวิชานั้นๆ ที่ต้องการ

การจำพระพุทพจน์ได้มากนั้นเป็นประโยชน์กับความเข้าใจธรรมและการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อจะหาสิ่งใดจะพูดสิ่งใดจะคิดสิ่งใด พระพุทพจน์ก็จะไหลขึ้นมาเป็นประทีปส่องทางชีวิต ยังจะเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้อื่นเป็นอันมาก ความจำได้มากจะช่วยประหยัดเวลาในการค้นคว้าหาความรู้ได้มากด้วย

มีเรื่องเล่าไว้ในคัมภีร์ว่า มีพราหมณ์คนหนึ่งเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า กราบพูลว่า พระพุทธเจ้าเขาก็ได้บูชาแล้ว พระสงฆ์เขาก็ได้

บูชาแล้ว เขาต้องการจะบูชาพระธรรมจะให้ทำอย่างไร พระพุทธเจ้าตรัสว่า ให้ไปบูชาพระสงฆ์ผู้เป็นพหูสูต พรหมณ์ถามว่าใครเล่าเป็นพหูสูต พระพุทธเจ้าตรัสว่าให้ไปถามภิกษุทั้งหลาย เมื่อพรหมณ์ไปถาม ภิกษุทั้งหลายก็ตอบว่า “พระอานนท์” พรหมณ์จึงได้นำของไปบูชาพระอานนท์ เป็นอันได้บูชาพระธรรม

คำถามที่ ๙๖๘

พระพุทธพจน์ที่เป็นหลักฐานว่าพระพุทธองค์ทรงมีความรู้ที่ถูกต้องและลึกซึ้งมากเกี่ยวกับเรื่องสรีระของมนุษย์ หรือชีววิทยา ปรากฏอยู่ในส่วนใดของพระไตรปิฎกบ้างคะ

ตอบ

มีหลายแห่ง จะตอบเท่าที่พอนึกได้เวลานี้

๑. ในสังยุตตนิกาย มีผู้มาถามถึงกำเนิดของมนุษย์ว่ามนุษย์เกิดมาได้อย่างไร พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า

“ที่แรกเป็น “กลละ” ก่อน ต่อมาเป็น “อัมพุทะ” ต่อมาเป็น “เปสิ” ต่อมาเป็น “สนะ”

ต่อมาเป็น “ปัญจสาขา” มารดาปริโภคสิ่งใดเด็กในครรภ์ก็ได้บริโภคสิ่งนั้น(ทางสายสะดือ)”

กลละเป็นจุตีสฤ อัมพุทะเป็นเหมือนน้ำค้างเนื้อ เปสิเป็นก้อนเนื้อเหลว สนะเป็นก้อนเนื้อแข็ง ปัญจสาขาเป็น ๕ ปุ่มคือคออวมศีระะ แขนทั้งสอง ขาทั้งสอง

๒. ในมัชฌิมนิกาย พระพุทธเจ้าตรัสว่า”มนุษย์เกิดขึ้นมาด้วยอาศัยเหตุ ๓ อย่าง คือ

๑. มารดาบิดาร่วมเพศกัน (มาตาปิตุนํ สัมวาเสน)
 ๒. มารดาอยู่ในวัยเจริญพันธุ์ (มาตา จ อุตุนี โหติ)
 ๓. วิญญาณมาถือปฏิสนธิ (คณฺหพุโฬ ปจฺจุปฺภฺวสิโต)”
- ฯลฯ

คำถามที่ ๙๖๙

เรียนถามอาจารย์ นั่งสมาธิแล้วเกิดปัญญา คำว่าปัญญานี้คืออะไรครับ

ตอบ

ปัญญาก็คือปัญญาารู้เห็นตามเป็นจริง ที่จริงนั่งสมาธิก็ได้สมาธิ ถ้าจะให้ได้ปัญญาต้องเจริญปัญญาอีกต่างหาก อาศัยสมาธิเป็นพื้นฐานได้

คำถามที่ ๙๗๐

การอวดอุตริมนุสสรธรรม ของพระภิกษุสงฆ์ มีขอบเขตขนาดไหนครับถึงจะเรียกว่าอวด ระดับศีล, สมาธิ, ปัญญา หรือขั้นปฏิเวธครับ อาจารย์ช่วยอธิบายด้วยครับ

ตอบ

ในพระบาลีที่ว่าด้วยอุตริมนุสสรธรรม ท่านอ้างถึงฌาน วิโมกข์ สมาธิ สมาบัติ มรรค ผล

คำถามที่ ๙๗๑

พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงอานุภาพ หรือคุณของความเป็นผู้พูดน้อยไว้อย่างไรบ้างคะ

ตอบ

ไม่เพ้อเจ้อ ไม่เสียกำลังมาก สงบ

คำถามที่ ๙๗๒

ท่านอาจารย์มีความเห็นว่า ระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ควรได้รับการปรับปรุงหรือไม่คะ หากสามารถทำได้ตามความเห็นของท่านอาจารย์ ควรเน้นการเรียนการสอนในเรื่องใด ควรเพิ่ม หรือลดเรื่องใดคะ

ตอบ

หลักสูตรก็ใช้ได้อยู่แล้ว
เพียงแต่คิดหาวิธีว่าทำอะไร
ผู้เรียนจึงจะเข้าใจแจ่มแจ้งในบท
เรียนนั้นๆ ในการนี้ครูผู้สอนมีบทบาท
สำคัญมาก คือครูผู้สอนต้องรู้จริง มีความ
รู้กว้างขวางและลึกซึ้ง

คำถามที่ ๙๗๓

อริยวังสปฏิปทา กับอนติมานี มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไรคะ

ตอบ

อริยวังสปฏิปทา คือ แนวปฏิบัติของวงศ์พระอริยะ มี ๔ ข้อด้วยกันคือ

๑. สันโดษด้วยจีวร
๒. สันโดษด้วยบิณฑบาต
๓. สันโดษด้วยเสนาสนะ
๔. ยินดีด้วยภาวนา

ไม่ยกตนข่มผู้อื่น ไม่ดูหมิ่นผู้อื่นด้วยเหตุที่ตนมีคุณธรรมเช่นนั้น อันนี้ก็เป็นอนติมานี

คำถามที่ ๙๗๔

ปัญญา คือ การรู้เห็นตามความเป็นจริง “ความเป็นจริง” ดังกล่าว คืออะไรคะ การเจริญปัญญา ทำอย่างไรคะ

ตอบ

อะไรเป็นจริงอย่างไรก็รู้เห็นตามนั้น เช่นว่า สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา ก็รู้เห็นตามนั้น เรียกว่ารู้เห็นตามความเป็นจริง การเจริญปัญญาก็คือ รู้เห็นตามความเป็นจริงให้มาก ทำให้มาก อบรมให้มาก

คำถามที่ ๙๗๕

พระพุทธองค์ทรงให้หลักในการตัดสินว่า สิ่งใดเป็นธรรม สิ่งใดเป็นวินัย สิ่งใดมิใช่ธรรม สิ่งใดมิใช่ วินัย ไว้อย่างไรคะ

ตอบ

มีลักษณะตัดสินธรรมวินัย ๘ ประการ เช่น สิ่งใดเป็นไปเพื่อความมักน้อยสันโดษ สิ่งนั้นเป็นธรรมเป็นวินัย สิ่งใดเป็นไปเพื่อความไม่มักน้อยไม่สันโดษ อันนั้นไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย เป็นต้น มีเรื่องปรารภความเพียร เรื่องเลี้ยงง่าย เป็นธรรมเป็นวินัย ความเกียจคร้าน ความเป็นผู้เลี้ยงยากไม่เป็นธรรมไม่เป็นวินัย และอื่นๆ

คำถามที่ ๙๗๖

หาก จะศึกษาว่า พระพุทธองค์ทรงจำแนกพระอริยบุคคลไว้เป็น ๔ ประเภท และทรงกล่าวถึงคุณสมบัติของพระอริยบุคคลทั้ง ๔ ประเภท ไว้อย่างไร ควรจะอ้างอิงจากพระสูตรใดคะ

ตอบ

ดูสังโยชน์ ๑๐ ก็ได้ พระโสดาบันละกิเลสได้ ๓ ข้อแรก พระสกทาคามีก็เหมือนพระโสดาบันเพียงแต่ทำราคะ โทสะ โมหะ ให้เบาบางลง พระอนาคามีละสังโยชน์ได้อีก ๒ คือกามราคะ และปฏิฆะ ๕ อย่างนี้เรียกว่าสังโยชน์เบื้องต่ำ พระอรหันต์ละสังโยชน์เบื้องสูงได้ ๕ คืออุปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา

พระโสดาบันและพระสกทาคามีเป็นศีลปริณี แปลว่าผู้สมบรูณ์ด้วยศีล พระอนาคามีเป็นสมาธิปริณี สมบรูณ์ด้วยสมาธิ พระอรหันต์เป็นปัญญาปริณี สมบรูณ์ด้วยปัญญา

คำถามที่ ๙๗๗

ความจริง ในพุทธศาสนามีก็ประเภท อะไรบ้างคะ และความจริง ในทางปรัชญา เหมือน หรือแตกต่างจากความจริง ในพุทธศาสนา อย่างไรคะ

ตอบ

ถ้าเป็นความจริงก็เหมือนกันไม่ว่าทางศาสนาหรือทางปรัชญา ถ้ารู้จริงเห็นจริงก็รู้เห็นอย่างเดียวกัน เปรียบเหมือนดื่มน้ำมะนาวเปรี้ยว มันก็รู้สึกอย่างเดียวกัน

คำถามที่ ๙๗๘

การทำบุญเป็นไปตามอำนาจกิเลสหรือไม่อย่างไรครับอาจารย์ (ทำเพราะอยากได้นิบุญ)

- เหตุที่ประเทศไทยมีความคิดว่า อะไรก็ได้ เหมือนกับอ่อนแอ ทางความคิด มีคนบอกว่าเป็นเพราะพระพุทธศาสนา ต่างจากประเทศที่เป็นต่างศาสนา มีการพัฒนาไปถึงโลกพระจันทร์กันแล้ว อาจารย์คิดเห็นเช่นไร

- มีคนพูดที่ไม่ค่อยเข้าหู พูดเหยียบย่ำ ขอลัทธิการปฏิบัติของ อาจารย์ว่าควรวางตนแบบไหนจะได้ไม่ทุกข์

- การบูชาพระพุทธรูปยืนปางลีลาโดยการนำพวงมาลัยไปคล้อง ที่ข้อพระหัตถ์ที่ทรงยกขึ้นนั้นทำได้หรือเปล่าครับ ผมได้ทำลงไปแล้ว (ตามๆเขาไป) คิดแล้วแปลกๆ ครับ เพราะไม่เห็นที่ไหนทำ ลักษณะ พระพุทธรูปประทับยืนอยู่บนฐานที่สูงเหนือศีรษะของเราและมีโต๊ะที่มี แจกันและกระถางธูปเทียนอยู่ข้างล่าง(พยายามมาก เอาท่อ pvc

ยาวแล้วเอาลวดมาคล้องทำเป็นตะขอแล้วเอาพวงมาลัยประดิษฐ์
แขวนบริเวณข้อ พระหัตถ์ของพระพุทธรูป ถ้าไม่ควรทำ ผมจะได้ไปเอา
ออกนะครับ แม้ผ่านมานานแล้วยังคิดมาก ว่าใครมาเห็นเข้าอาจคิด
ว่าแบบนี้เป็นสิ่งที่ทำได้) แล้วทำตามอย่าง

- เวลาดูภาพพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจากหลายๆที่มักเป็นภาพที่
พระพุทธรองค์ทรงยังมี พระเกศา พระเมาฬีอยู่ ผมว่าไม่น่าจะเป็นไปได้
นะครับ ท่านตัดพระเมาฬี โคนพระเกศาแล้วนี่นา

ตอบ

ทำบุญเพราะอยากได้บุญก็ดีแล้ว เหมือนคุณทำงานเพราะอยาก
ได้เงินก็ไม่เสียหายอะไร

ไปโลกพระจันทร์ไปทำไม ไปทำอะไร ไปแล้ว
พันทุกข์ได้ไหม พันจากแก เจ็บ ตายไหม

เหยียบย่ำอะไร เหยียบย่ำใคร เหยียบย่ำ
ว่าอย่างไร คุณก็ท่องคาถา “ช่างมัน” เสียบ้าง
จะได้ไม่เดือดร้อนกับเรื่องไร้สาระ เขาก็ไม่มี
ตัวตน เราก็ไม่มีตัวตน เป็นสักแต่ว่าธาตุ ๔
ดิน น้ำ ไฟ ลม เหมือนกัน

เรื่องพระเมาฬีเป็นเรื่องของ
ศิลปกรรมที่ช่างปั้นพระพุทธรูป
ต้องการให้แปลกจากพระสาวก
เป็นสัญลักษณ์แห่งปัญญา

คำถามที่ ๙๗๙

ท่านอาจารย์คิดว่า ตอนนี้คนหันมาสนใจและศึกษาธรรมมากขึ้นเพราะเหตุใด

ตอบ

ไม่แน่ใจว่าคนสนใจธรรมะมากขึ้น ที่เราดูเหมือนมากขึ้นน่าจะเป็นเพราะพลเมืองเพิ่มขึ้นมาก ถ้าคิดเป็นเปอร์เซ็นต์เมื่อ ๕๐ ปีก่อนกับเดี๋ยวนี้อาจเท่ากันหรือน้อยกว่าก็ได้ เรามีดัชนีอะไรที่แสดงว่าคนสนใจธรรมะมากขึ้น และธรรมะที่เขาสนใจนั้นถูกหรือผิด เข้าหาศาสนาในทางมกมายก็มาก

คำถามที่ ๙๘๐

เวลาพระที่มีชื่อเสียงถูกกล่าวหา ทำไมคนส่วนใหญ่จะตัดสินว่าพระเป็นฝ่ายผิด ทั้งที่การตรวจสอบยังไม่ชัดเจน

ตอบ

น่าจะเป็นเพราะมีอคติต่อพระอยู่แล้ว คือไม่ชอบพระ และมีแนวโน้มในการที่จะเชื่อคำเล่าลือ คนเราส่วนมากชอบเชื่อข่าวลืออยู่แล้ว พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนไว้ในกาลามสูตรว่า “อย่าเพิ่งรีบเชื่อโดยข่าวลือ” ความจริงเป็นสิ่งรู้ยาก ดังที่ท่านกล่าวว่า “เรื่องสัจจะ ๑ เรื่องสัตว์ ๑ เรื่องปฏิสนธิ ๑ เรื่องปัจจุอาการหรือปัจจุสมุปบาท ๑, ๔ อย่างนี้รู้ได้ยากเห็นได้ยาก รู้แล้วเห็นแล้วก็แสดงให้ผู้อื่นรู้เห็นได้ยาก”

เรื่องสัตว์หรือเรื่องคนเป็นสิ่งที่รู้ยากว่า ทำไมคนนี้จึงเป็นอย่างนี้ สัตว์จึงเป็นอย่างนี้ เพราะเราไม่รู้ปุพพกรรมของเขา เราไม่รู้ถึงสิ่งแวดล้อมของเขา ฯลฯ

คำถามที่ ๔๘๑

สมมติว่าพระผิดจริง ควรให้อภัยท่านหรือไม่ (ความผิดไม่ถึงขั้นปาราชิก) เพราะพระก็ยังเป็นคนที่มีกิเลสอยู่

ตอบ

จะเป็นพระหรือเป็นฆราวาสก็ตาม โอกาสที่จะทำผิดมีอยู่เสมอ เราควรให้อภัย เปิดโอกาสให้เขากลับตัว ควรบำเพ็ญอภัยทานกันให้มาก เพราะคนธรรมดาทำผิดได้เสมอไม่ว่าจะอายุเท่าไร ถ้าเป็นพระเมื่อต้องอาบัติปาราชิกแล้วก็ควรจะสึกตามพระวินัยที่ท่านบัญญัติไว้ สึกแล้วก็เป็นคนดีได้ ถ้าเขารู้สึกตัวแล้วหมั่นบำเพ็ญคุณงามความดี อาจบรรลุนิพพานเป็นพระโสดาบัน เป็นต้น ก็ได้

คำถามที่ ๔๘๒

การที่พระถูกกล่าวหาว่าทำผิด ท่านอาจารย์คิดว่ามีส่วนไหมที่จะทำให้ชาวพุทธเสื่อมศรัทธาลง

ตอบ

ก็มีส่วนทำให้ชาวพุทธเสื่อมศรัทธาลงต่อพระสงฆ์ แต่ชาวพุทธที่มั่นคงในพระธรรม มั่นคงในพระพุทธเจ้าแล้วก็จะไม่เสื่อมศรัทธาในพระพุทธศาสนา ผมพูดอยู่เสมอว่า การเข้าหาศาสนาควรจะเข้าทางพระธรรมก่อน เมื่อเข้าใจพระธรรมดีแล้ว เห็นประโยชน์แล้ว ความเสื่อมเสียของพระสงฆ์ก็เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลนั้น ไม่สั่นคลอนศรัทธาในศาสนาของชาวพุทธได้

คำถามที่ ๙๘๓

ทำอย่างไรจะทำให้คนไม่หวั่นไหวกับเรื่องราวของพระที่เกิดขึ้น

ตอบ

ได้กล่าวตอบไว้ในข้อ ๙๘๒ บ้างแล้ว ขอเพิ่มเติมที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า "ถ้ามีใครกล่าวติเตียนพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก้อย่าเพิ่งโกรธเขา เพราะถ้าโกรธเสียก่อนแล้ว เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเขาติเตียนผิดหรือถูก ถ้ามีใครสรรเสริญพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก้อย่ารีบยินดีรับไว้ เพราะถ้าทำเช่นนั้นจะรู้ได้อย่างไรว่าเขากล่าวชมถูกหรือผิด" (นัยพรหมชาลสูตร ที่ฌนิกาย)

คำถามที่ ๙๘๔

ผมเห็นด้วยกับ อาจารย์ศรี (ข้อ.๙๘๒) ถ้าพุทธบริษัท ยึดมั่นในพระธรรม ดังที่พระพุทธเจ้ากล่าวไว้ก่อนปรินิพพานว่า "ให้ยึดพระธรรมไว้เป็นศาสดาแทนเรา" แต่คนสมัยนี้กลับยึดในตัวบุคคลแทน แทนที่เราจะมองท่านเป็นธงชัยเป็นตัวอย่าง เอาธรรมะที่มีอยู่ในตัวท่านมาปฏิบัติ พุด คิด ปฏิบัติ กับท่านด้วยความเมตตา มองให้เห็นเป็นปรากฏการณ์ต่างๆ สิ่งมันเสื่อมลงไปทุกขณะ อะไร อะไร มันก็เช่นนั้นเอง กุศล อกุศล อพยากฤต มันก็เช่นนั้นเอง (ยืมคำท่านพุทธทาสมาใช้)

ตอบ

ขอบคุณมากที่เห็นด้วย อยากให้ชาวพุทธทั้งหลายเป็นอย่างที่คุณเป็น รู้สึกอย่างที่คุณรู้สึก จะได้ไม่ติดในตัวบุคคลมากเกินไป จะได้ดำเนินตามพระพุทธโอวาทที่ว่า "ท่านทั้งหลาย จงมีตนเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด อย่าได้มีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย"

คำถามที่ ๙๘๕

ผ้าไตรในองค์กฐินมีกี่ผืน มีมากกว่า ๑ ผืนได้ไหม

ตอบ

ผ้าที่เป็นองค์กฐินจริงๆ มีผืนเดียว จะเป็นจีวรก็ได้ สบงก็ได้ สังฆาฏิกก็ได้ผืนใดผืนหนึ่ง นอกจากนั้นเป็นบริวารกฐิน พระสงฆ์ในนิกาย ธรรมยุตยังนิยมรับเป็นผ้าขาวอยู่ ส่วนมากเป็นสบง(ผ้าถุง) เพราะทำให้สำเร็จได้ง่ายกว่าอย่างอื่น ต้องตัด เย็บ ย้อม ให้เสร็จในวันนั้น แล้วกราน กฐินหมายถึงนำผ้ากฐินนั้นมาให้สงฆ์อนุโมทนานั้นเอง ส่วนมากจะเสร็จ เอาตอนดึก ส่วนพระสงฆ์ในคณะมหานิกาย นิยมรับผ้าที่สำเร็จรูปมา แล้วจึงกรานกฐินได้เลย เมื่อรับกฐินเสร็จแล้ว นอกจากไตรจีวรผืนใด ผืนหนึ่งแล้ว ยังนิยมถวายของอื่นๆ อีกเป็นบริวารกฐิน ถวายเงินเข้าวัด ก็เป็นงานหลักอยู่ในสมัยนี้จึงได้เรียกรักกันมากในงานทอดกฐิน

คำถามที่ ๙๘๖

ถ้าคุณพ่อป่วยหนักเป็นเส้นเลือดสมองแตก หนูจะสวดมนต์บท ไหนและแผ่เมตตาอย่างไร หรือควรจะทำอย่างไรเพื่อให้คุณพ่อหนูได้รับ บุญคะ ขอบพระคุณอาจารย์มากค่ะ

ตอบ

เบื้องต้นต้องรีบให้หมอดูแลรักษา เพื่อว่าจะหายได้ เคยเห็นพระ บ้างฆราวาสบ้างหายกันมาหลายคนแล้ว ส่วนการสวดมนต์การทำบุญ และการแผ่เมตตาเป็นตัวช่วย คุณจะสวดบทอะไรก็ได้แล้วแผ่ส่วนบุญ อุทิศส่วนกุศลให้พ่อ

คำถามที่ ๙๘๗

นิรุติปฏิสัมภิทา หมายความว่าอะไรคะ บุคคลจำเป็นต้องเป็นผู้ได้ร่ำเรียนมามาก มีศิลปวิทยามากมาก่อน จึงจะเป็นผู้มีนิรุติปฏิสัมภิทาหรือไม่คะ

ตอบ

ปฏิสัมภิทา แปลว่าปัญญาแตกฉานใน ๔ อย่างคือ

๑. อุตถปฏิสัมภิทา แตกฉานในความหมาย

๒. ธัมมปฏิสัมภิทา แตกฉานในหัวข้อธรรม

๓. นิรุติปฏิสัมภิทา แตกฉานในภาษา คือ ใช้ภาษาดี ใช้ภาษาเป็น ใช้ภาษาถูกต้อง ใช้ภาษาไพเราะ

๔. ปฏิภาณปฏิสัมภิทา แตกฉานในปฏิภาณ คือ ไหวพริบดี ตอบปัญหาและแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ ทันเหตุการณ์

จะเรียนมากหรือเรียนน้อยไม่สำคัญเสมอไป อยู่ที่ความถนัด ถ้าคนไม่ถนัด ถึงเรียนมากก็ใช้ภาษาไม่เป็นหรือไม่ดีพอ

คำถามที่ ๙๘๘

พระพุทธองค์ทรงทำหรือตรัสอย่างไร จึงทรงมีชัยชนะเหนือสังกนิครนถ์คะ

ตอบ

ตรัสว่า “ชั้นที่ ๕ เป็นอนัตตา เพราะบังคับบัญชาไม่ได้ว่า จงเป็นอย่างนี้เถิด อย่าเป็นอย่างนั้นเลย เช่น บังคับขอร้องว่าอย่าแก่ อย่าเจ็บ อย่าตาย ถ้าเป็นอัตตาอย่างที่สังกนิครนถ์ถือก็จะบังคับได้”

คำถามที่ ๙๘๙

ผู้อบรมจิตดีแล้ว กับผู้ที่ยังไม่ได้อบรมจิต มีความแตกต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

ข้อแตกต่างมีหลายอย่าง เช่น เมื่อโลกธรรมเกิดขึ้น ผู้อบรมจิตดีแล้วย่อมไม่หวั่นไหวด้วยโลกธรรม ผู้ไม่ได้อบรมจิตย่อมหวั่นไหว ฯลฯ

คำถามที่ ๙๙๐

อยากทราบความหมายของคำว่า “อย่าเห็นแก่กาลยาว และอย่าเห็นแก่กาลสั้น”

ตอบ

ความหมายของคำนี้คือ อย่าเห็นแก่กาลยาว หมายความว่า อย่าผูกเวรไว้นาน อย่าเห็นแก่กาลสั้น หมายความว่า อย่ารีบด่วนแตกจากมิตร มีข้อความต่อไปว่า เวรย่อมไม่ระงับด้วยการจองเวร แต่ย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร

คำนี้เป็นโอวาทของพระเจ้าที่ซิดิโกศลให้โอวาทแก่ที่สมาวุฑูมารผู้เป็นราชโอรส

คำถามที่ ๙๙๑

ทุกคนย่อมมีมิตรสหาย อยากทราบว่า ทำอย่างไรมิตรภาพจึง
จะยั่งยืนไม่จืดจาง

ตอบ

คำถามข้อนี้ขอตอบด้วยพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า
มิตรภาพย่อมจืดจางเพราะเหตุ ๓ อย่าง คือ คลุกคลีกันมากเกินไป
ห่างเหินกันเกินไป ขอในกาลที่ไม่ควรขอ

(อจฺจามิกขณสฺสคฺคา อสโมสเรณฺณ จ

เอเตน มิตฺตา ชีรฺนติ อกาเล ยาจนาย จ)

เพราะฉะนั้น ผู้มีมิตรดี ควร
ถนอมมิตรด้วยการไม่คลุกคลี
กันมากเกินไป ไม่เป็นกันเอง
มากเกินไป จนไม่รู้จักเกรงใจ
ไม่ห่างเหินกันเกินไป เว้นระยะแต่
พอดีพองาม และไม่ขอในกาลที่ไม่ควร
ขอ เช่น ในเวลาที่เขาลำบากยากจน
ในเวลาที่เขามีเรื่องใช้จ่ายมาก
สำหรับพระสงฆ์ ท่านห้ามมิให้ขอ
ปัจจัย ๔ แก่ผู้ที่มีไข้ญาติและมีไข้
ปวเรณา(ปวเรณา = เปิดโอกาส
อนุญาตให้ขอได้)

คำถามที่ ๙๙๒

ตอนมีความทุกข์ ก็นึกถึงอาจารย์เสมอค่ะ อ่านธรรมะจากคำถามของคนที่ถูกถามเข้ามา ทำให้ได้ข้อคิด ข้อเตือนใจ ได้หลายอย่าง รวมทั้งเป็นกำลังที่จะสู้ต่อไป หนูมีเรื่องรบกวนเรียนสอบถามอาจารย์ค่ะ หากเรามีเพื่อนร่วมงานที่ที่เราเสียหาย แต่กลับหลังนั้นคะ ต่อหน้าก็มีคะ ทำให้ได้อาย เราควรเถียงกลับ แต่ไม่ทันเกมส์เขาคะ พวกด้วยคะ เราไม่มีพวก ดูเหมือนไม่มีใครอยากคบเป็นเพื่อน ดูแต่ละคนมีอคติกับเรา ตอนนี้อยู่คนเดียว และเปลี่ยวมาก อยากออกจากงาน แต่ก็กลัวเอาตัวไม่รอด เหมือนหมาจนตรอก แต่ยังคงทำร้ายอยู่ รู้สึกทุกข์ เศร้า บอกไม่ถูกคะ พยายามนึกถึงคำสั่งสอนของอาจารย์ หรือคำตอบตอบคำถามของอาจารย์ ดึงมาให้ทันใช้กับความทุกข์ที่มีอยู่ แต่รู้สึกไม่ทัน ไม่รู้จะทำอย่างไร เพื่อนที่เคยสนิท ก็ดีจาก ธรรมะดึงมาใช้ไม่ทันคะ เจ็บปวดแต่ท้อแท้บอกไม่ถูก รบกวนอาจารย์ช่วยตอบยาว ๆ ด้วยคะ

ตอบ

๑. ลองหันมาพิจารณาตนเองดูบ้างว่าเรามีข้อบกพร่องเสียหายอะไรหรือเปล่า โดยไม่มีอคติ ถ้าเห็นว่าเราไม่มีข้อบกพร่องเสียหายอะไร ก็ให้คิดว่า คนดีย่อมไม่เป็นที่พอใจของคนไม่ดี

๒. ให้เรายืนหยัดอยู่ในทางแห่งความดีต่อไป ถือสุภาษิตที่ว่า “คนดีแม้มีน้อย ก็เอาชนะคนไม่ดีแม้มีมากได้”

๓. ขอให้คิดว่า ใครทำไม่ดีไว้ ผลไม่ดีย่อมยกย้อนเข้าหาเขาเอง ดังสุภาษิตที่ว่า “ชั่วใครก็เข้าคอกใคร”

๔. เวรกรรมเป็นของมีจริง ใครทำสิ่งใดไว้ย่อมได้รับสิ่งนั้น เราไม่ทำบาปไม่ทำเวรกับใคร ขอให้สบายใจเถิด ไม้จันทน์มีกลิ่นหอม ใครเอาขวานไปตากด้วยเจตนาร้าย ก็ยังให้ความหอมติดคมขวานไปด้วย

๕. ขอให้ดำเนินตามปฏิปทาของบัณฑิตที่ว่า “บัณฑิต แม้ประสบทุกข์ก็ไม่ทิ้งธรรม”

ขออวยพรให้คุณประสบความสำเร็จในสิ่งที่นึกหวัง

คำถามที่ ๙๙๓

เรียนถามอาจารย์นิยามคำว่า จิตได้สำนึก และ จิตเห็นอสังขาร
โปรดให้ความกระจ่าง ขอบพระคุณ

ตอบ

จิตสำนึก คือ จิตขณะปัจจุบัน เหมือนของที่ลอยอยู่เหนือน้ำ
จิตกึ่งสำนึก คือ สิ่งที่เราระลึกได้บ้างระลึกลำบาก เหมือนของที่จม
อยู่ในน้ำแต่พอเอามือหยิบขึ้นมาได้ เหมือนกับสิ่งที่เรารู้สึกว่าเหมือนจะ
ลืมไปแต่พอนึกขึ้นมาได้ **จิตได้สำนึก** คือ สิ่งที่ผ่านมาแล้วโดยที่เรา
ไม่ได้จริงๆ เหมือนของที่อยู่ใต้น้ำลึก เรามองก็ไม่เห็นเอามือคว้าขึ้นมา
ก็ไม่ได้ แต่จิตได้สำนึกนี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของเรา
มาก เพราะมันเป็นสิ่งที่สะสมอยู่ในส่วนลึกของจิต กลายเป็นอุปนิสัยหรือ
อัตลักษณ์ คือลักษณะประจำตัวของผู้นั้น

คำถามที่ ๙๙๔

อย่างไรจึงเรียกว่าการกระทำดีที่ผิดคะ

ตอบ

คือทำดีแต่ทำไม่ถูก เช่น เมตตากฎนา
เป็นสิ่งที่ดี ถ้าคุณเป็นผู้คumnักโทษ คุณมีเมตตา
กรุณาต่อนักโทษ เลยกปล่อยนักโทษไปหมด
อย่างนี้เรียกว่าทำดีที่ผิด ฯลฯ

คำถามที่ ๙๙๕

อุปาทกมนสิกการมีความหมายต่างจากธรรมฉันทะอย่างไรคะ

ตอบ

อุปาทกมนสิกการ แปลว่า โยนิโสมนสิกการเชิงไร้คุณธรรม เช่น พุดหรือคิดเข้าใจให้มีความเพียร บากบั่นพยายาม ธรรมฉันทะเป็นส่วนหนึ่งของอุปาทกมนสิกการ

คำถามที่ ๙๙๖

ความริษยาจัดอยู่ในสังโยชนข้อใดข้อหนึ่งที่พระโสดาบันจะได้แล้วหรือไม่คะ

ตอบ

ความริษยาไม่มีในสังโยชน ๑๐ แต่สืบเนื่องมาจากปฏิฆะได้ ปฏิฆะ แปลว่า หงุดหงิด ไม่พอใจ พระอนาคามีละได้

คำถามที่ ๙๙๗

พระพุทธองค์ตรัสถึงอานิสงส์ในการฟังธรรมไว้ว่าอย่างไรบ้างคะ ฟังธรรมอย่างไรจึงจะได้ประโยชน์สูงสุดคะ

ตอบ

ตรัสไว้หลายปริยาย ปริยายที่ ๑ ว่า

๑. ผู้ฟังยอมได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง

๒. สิ่งใดเคยฟังแล้ว แต่ยังไม่เข้าใจชัด ย่อมเข้าใจสิ่งนั้นชัดขึ้น

๓. บรรเทาความสงสัยเสียได้

๔. ทำให้ความเห็นให้ถูกต้องได้

๕. จิตของผู้ฟังย่อมผ่องใส

ปริยายที่ ๒ ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ภิกษุผู้ฟังธรรมเนื่องๆ ย่อมได้อานิสงส์ ๔ ประการคือ

๑. หากเธอตายลงทั้งๆที่เป็นปุถุชน (มรรฐสฺสตี กาลํ กุรฺมาโน) ย่อมบังเกิดในหมู่เทพนิกายใดนิกายหนึ่ง บทแห่งธรรม(ที่เธอเคยศึกษาจนคล่อง) ย่อมปรากฏแก่เธอผู้มีความสุขอยู่ในภพนั้น แม้สติจะเกิดขึ้นช้า แต่เธอก็ย่อมบรรลุดุคฺคินิเวศน์โดยพลัน(คือสำเร็จมรรคผลได้เร็ว)

๒. หากเธอตายลงทั้งๆที่เป็นปุถุชน ย่อมบังเกิดในหมู่เทพนิกายใดนิกายหนึ่ง หากบทแห่งธรรมไม่ปรากฏแก่เธอผู้มีความสุขอยู่ในภพนั้น แต่เมื่อภิกษุผู้มีฤทธิ์ ถึงความชำนาญทางจิต แสดงธรรมแก่เทพบริษัทอยู่ เธอย่อมได้ความคิด นึกได้ว่า นี่คือธรรมวินัยที่เราเคยอยู่ประพฤติในกาลก่อน สติเกิดขึ้นช้า แต่เธอก็ย่อมบรรลุดุคฺคินิเวศน์ได้โดยเร็ว เปรียบเหมือนคนรู้จักเสียงกลองเป็นอย่างดี พอได้ยินเสียงกลองก็รู้ได้ทันทีว่า นี่คือเสียงกลอง

๓. หากเธอตายลงทั้งๆที่เป็นปุถุชน... บทแห่งธรรมไม่ปรากฏแก่เธอผู้มีความสุขอยู่ในภพนั้น ผู้มีฤทธิ์แสดงธรรมแก่เทพบริษัทที่ไม่มีแต่เทพบุตรผู้แสดงธรรมแก่เทพบริษัทนั้นมีอยู่ เธอระลึกได้ถึงธรรมวินัยที่เคยประพฤติ สติเกิดขึ้นช้า แต่เธอย่อมสำเร็จมรรคผลโดยพลัน เปรียบเหมือนคนรู้จักเสียงสังข์อย่างดี พอได้ยินเสียงสังข์ก็รู้ได้ทันที

๔. หากเธอตายลงทั้งๆที่ยังเป็นปุถุชน ไปบังเกิดในหมู่เทพนิกายใดนิกายหนึ่ง บทแห่งธรรมไม่ปรากฏแก่เธอผู้มีความสุขอยู่ในภพนั้น ภิกษุผู้มีฤทธิ์ก็ได้แสดงธรรมแก่เทพบริษัท เทพบุตรก็ไม่ได้

แสดงธรรมแต่เทพบุตรผู้เกิดก่อนย่อมเตือนเธอให้ระลึกถึง พรหมจรรย์ที่เคยประพฤติ เธอก็ย่อมระลึกได้ สติเกิดขึ้นซ้ำ แต่เมื่อได้สติแล้ว เธอแต่ละคนประทับใจตอนใดตอนหนึ่งไม่เหมือนกัน บางคนประทับใจในหลายๆตอน ไม่อาจจะบ่งชี้ไปได้ นอกจากนี้ขึ้นอยู่กับช่วงนั้นๆเขาประสบเหตุการณ์อะไร น้อมจิตไปในพุทธประวัติตอนนั้นๆ แล้วได้รับประโยชน์เต็มที่สำหรับเขาในเวลานั้น

คำถามที่ ๙๙๘

มีกุศลกรรมประเภทใดบ้างที่จัดเป็นกรรมไม่ดำไม่ขาวได้ด้วยคะ

ตอบ

การปฏิบัติตามมรรคมรรค ๘ จนสิ้นอาสวะ เรียกว่า อาสวักขยญาณ จัดเป็นกรรมไม่ดำไม่ขาวเป็นไปเพื่อความสิ้นกรรม

คำถามที่ ๙๙๙

ขออนุญาตกราบเรียนถามท่านอาจารย์วศินว่า เรื่องราวในพุทธประวัติตอนใด ที่เป็นທີ່ประทับใจปราชญ์ทางพุทธศาสนาเช่นท่านอาจารย์มากที่สุดคะ และด้วยเหตุผลใดคะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

แต่ละคนประทับใจตอนใดตอนหนึ่งไม่เหมือนกัน บางคน

ประทับใจในหลายๆตอน ไม่อาจจะบ่งลงไปได้ นอกจากนี้ขึ้นอยู่กับช่วงนั้นๆเขาประสบเหตุการณ์อะไร น้อมจิตไปในพุทธประวัติตอนนั้นๆ แล้วได้รับประโยชน์เต็มที่สำหรับเขาในเวลานั้น

คำถามที่ ๑,๐๐๐

สวัสดีครับอาจารย์ การปลงอาบัติของพระสงฆ์ มีสาระอะไร ช่วยอธิบายด้วยครับ แล้วพระอรหันต์ท่านทำผิวนิยได้ไหมครับ (ผมคิดว่าได้คือทำความผิดทางโลกที่เขาบัญญัติ แต่ถ้าทางธรรมผมคิดว่าท่านไม่ผิดแน่เพราะท่านไม่มีเจตนา และไม่ได้กระทำอะไรด้วยกิเลส) ขอขอบคุณครับ

ตอบ

การปลงอาบัติของพระสงฆ์เป็นการสารภาพความผิดตามที่ตนได้กระทำความและระลึกได้ สาระสำคัญอยู่ตรงนี้ พระอรหันต์ทำผิวนิยได้ไหมไม่แน่ใจเพราะไม่เคยมีตัวอย่าง เคยมีเรื่องเล่าไว้ในการทำสังคายนา ครั้งแรกว่า พระมหากัสสปประธานสงฆ์ได้ปรับอาบัติพระอาณนทั้งหลาย ข้อเกี่ยวกับองค์ พระพุทธเจ้าเช่น พระอาณนทมิได้ทูลถามว่าสิกขาบทเล็กน้อยที่ให้สงฆ์ถอนได้เมื่อพระองค์นิพพาน แล้วนั่นคือสิกขาบทเช่นไร พระอาณนทตอบว่าท่านไม่เห็นที่ท่านทำผิดในข้อนี้ แต่เมื่อสงฆ์เห็นว่าท่านทำผิดท่านก็ขอปลงอาบัติ(อาบัติทุกกฏ แปลว่า ไม่ดี ไม่งาม ไม่เหมาะสม) แปลว่า ท่านไม่ได้ทำผิด แต่เมื่อสงฆ์เห็นว่าผิดท่านก็ยอมซึ่งในตอนนั้นพระอาณนทก็เป็นพระอรหันต์ แล้ว

มีวิธีรับอธิกรณ์อยู่วิธีหนึ่ง(อธิกรณ์ แปลว่า คดี ตามพระวินัย) เรียกว่า สติวินัย คือ ถ้ามีใครฟ้องพระอรหันต์ว่าผิวนิยข้อใดข้อหนึ่ง ท่านให้ถอนคำฟ้องนั้นเสีย เพราะพระอรหันต์เป็นผู้มีสติสมบูรณ์

คำถามที่ ๑,๐๐๑

คำว่า “มัตตัญญูตา สทา สารุ” แปลว่าอะไร และมีวิธีปฏิบัติอย่างไร

ตอบ

แปลว่า ความพอประมาณหรือความพอดีดีเสมอ วิธีปฏิบัติก็คือทำอะไรให้พอดีไม่ตึงเกินไปไม่หย่อนเกินไป ไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป คนเราโดยมากเอียงสุดไปข้างใดข้างหนึ่งไม่พอดี ผมพูดอยู่เสมอว่าความดีทำไม่ยากถ้าเรารู้ว่าความพอดีอยู่ที่ไหน กินมากเกินไปก็ไม่ดี กินน้อยเกินไปก็ไม่ดี กินแต่พอดีนั้นแหละดี เสื้อผ้าก็เหมือนกันหลวมเกินไปหรือคับเกินไปก็ไม่ดี พอดีตัวนั้นแหละดี เรื่องอื่นๆก็ทำนองนี้ ให้รู้จักเดินสายกลางที่เรียกว่ามัชฌิมาปฏิปทา ทำอะไรก็จะสำเร็จตามประสงค์

คำถามที่ ๑,๐๐๒

ธรรมหมวดใดที่เราควรอธิษฐานไว้เป็นอธิษฐานธรรมเพื่อรักษาใจให้แน่วแน่ มั่นคง เด็ดเดี่ยวในทางแห่งความดีคะ

ตอบ

ก็หมวดที่เรียกว่าอธิษฐานธรรม ธรรมที่ควรตั้งไว้ในใจ ๔ อย่าง คือ ๑.ปัญญา ๒.สัจจะ ๓.จาคะ ๔.อุปสมะ-ความสงบ ในธาตุวิงคสูตรซึ่งเป็นที่มาของธรรมหมวดนี้ ท่านแสดงถึงปริยายเบื้องต้นคือ อริยปัญญา, สัจจะ หมายถึง นิพพาน, จาคะ เป็นอริยจาคะ หมายถึง สละกิเลสทั้งปวง, อุปสมะ คือ อริยอุปสมะ หมายถึง ความสงบจากกิเลสทั้งปวง รวมความว่า ทั้ง ๔ ข้อ หมายถึงนิพพานทั้งนั้น ตามนัยแห่งธาตุวิงคสูตร มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสกั พระไตรปิฎกเล่ม ๑๔

คำถามที่ ๑,๐๐๓

เคยได้ฟังท่านอาจารย์กล่าวถึง สิ่งที่ไม่ควรกล่าวว่ามี เข้าใจว่าเรียกว่า อโวหาริก อโปหาริก (กราบขออภัยหากเขียนผิดนะค่ะ) จึงอยากทราบว่า พระพุทธองค์ตรัสเรื่องนี้ไว้กับผู้ใด ในความหมายหรือสถานการณ์ใดคะ

ตอบ

อัปโพหาริก หรือ อโวหาริก แปลว่า ไม่ควรกล่าว หรือ กล่าวไม่ได้ว่ามีหรือไม่มี เช่น น้ำเหลือน้อยในแก้วไม่พอที่จะดื่ม ข้าวเหลือน้อยในหม้อไม่พอเพื่อจะกิน

คำถามที่ ๑,๐๐๔

เคยได้รับทราบ ว่า คำว่า วิปัสสนากรรมฐาน มิได้บัญญัติขึ้นในสมัยพุทธกาล ถ้าเช่นนั้น พระพุทธองค์ทรงสอนให้พุทธบริษัท “ภาวนา” อย่างไรคะ และสติปัฏฐาน ๔ กับวิปัสสนาภาวนาเป็นสิ่งเดียวกันหรือไม่คะ

ตอบ

สติปัฏฐาน ๔ เป็นสมถะบ้างเป็นวิปัสสนาบ้าง สมถกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐานมีมาแต่สมัยพุทธกาลแล้วเรียกว่า ภาวนาบ้าง เป็นสมถภาวนาและวิปัสสนาภาวนา ปรากฏในทุกนิบาต อังคุตตรนิกาย พระไตรปิฎกเล่ม ๒๐ และทีฆนิกาย ปาฏิภวรรค พระไตรปิฎกเล่ม ๑๑ สติปัฏฐานเป็นส่วนหนึ่งของสมถภาวนาและวิปัสสนาภาวนา เรียกว่า วิชชาภาคิยธรรมบ้าง แปลว่า ธรรมอันเป็นส่วนให้ได้วิชชา

คำถามที่ ๑,๐๐๕

สวัสดีครับอาจารย์ มีน้องที่ทำงานเขาถามผมมาว่า ถ้าเกิดเราสำเร็จความใคร่ตัวเอง เป็นบาปไหม ผมตอบน้องเขาไปว่า ไม่บาป แต่เป็นการสะสมกิเลสอนุสัย เราควรรู้จักควบคุมอารมณ์ให้พอดี ผมตอบไปอย่างนี้ อาจารย์ช่วยอธิบายเพิ่มเติมหรือช่วยตอบตามความรู้ของอาจารย์หน่อยครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

ที่คุณอธิบายไปก็ดีแล้ว ถ้าเป็นพระท่านห้ามมิให้ทำ ทำเข้าเป็นอาบัติ ฆราวาสไม่มีอาบัติแต่อย่าให้บ่อยนัก ถ้าบ่อยทำให้เสียสุขภาพ ผมตอบคุณได้เพียงเท่านี้

คำถามที่ ๑,๐๐๖

ผมอ่านหนังสือมาเล่มหนึ่ง ท่านเปรียบว่าพระอรหันต์มีอยู่ ๒ แบบ คือ แบบเพ็งจะนิพพานใหม่ เปรียบกับหม้อที่เพิ่งเอาออกจากเตายังร้อนๆ อยู่ (ยังทรมนทรมายกับเวทนาอยู่) อีกแบบเป็นแบบนิพพานนานแล้ว เปรียบกับหม้อที่เย็นแล้ว ผมเข้าใจว่าพระอรหันต์ท่านเย็นตั้งแต่เป็นพระอรหันต์แล้ว อาจารย์ช่วยอธิบายด้วยครับ

ตอบ

ผมไม่เคยรู้เรื่องนี้อธิบายไม่ถูก เคยรู้แต่ว่าพระอรหันต์พวกหนึ่ง ละกิเลสได้หมดแล้วยังมีชีวิตอยู่ เรียกว่า สอุปาทิเสสนิพพาน อีกพวกหนึ่งดับกิเลสแล้วดับขันธแล้วด้วย เรียกว่า อนุปาทิเสสนิพพาน นี่ปริยายหนึ่ง อีกปริยายหนึ่งว่า ดับกิเลสได้บางส่วน เช่น พระโสดาบัน พระสกทาคามี

พระอนาคามี เรียกว่า สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ดับกิเลสได้หมดแล้ว เรียก ออุปาทิเสสนิพพาน เรื่องหม้อเก่าหม้อใหม่อะไรของคุณนั้นผมไม่เคยได้ยิน

คำถามที่ ๑,๐๐๗

ผมได้อ่านหนังสือ “เสรีภาพทางจิต” มีวรรคหนึ่งของหนังสือบอกว่า ถ้านั่งวิปัสสนาจนเกิดปิติ ให้เราทิ้งความรู้สึกของปิติเหมือนกับเราอมทิ้งของมีค่าเล็กน้อย เพื่อจะไปได้ของที่มีค่ามากกว่านี้คือญาณ แต่คนส่วนใหญ่ที่ชอบนั่งสมาธิ เห็นเขาให้ความสำคัญกับปิติมาก อย่างนี้ถือว่าเป็นคนติดปิติสุข เป็นวิปัสสนูปกิเลสหรือเปล่าครับ อาจารย์ ช่วยแนะนำวิธีการแก้ไขคนที่ชอบติดปิติสุข ด้วยครับ

ตอบ

เป็นวิปัสสนูปกิเลส ถูกแล้ว ต้องพิจารณาว่า ปิตินี้ยังหยาบนัก แล้วละปิติเสีย เพื่อจะได้สิ่งที่ดีกว่านี้ เป็นทำนองสละสุขเล็กน้อยเพื่อสุขที่ยิ่งใหญ่

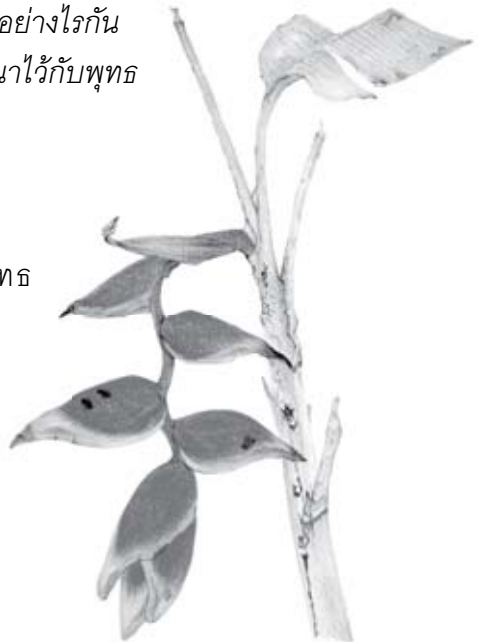

คำถามที่ ๑,๐๐๘

สวัสดีครับอาจารย์ ผมมีเรื่องที่มีคนสะกิดใจผม เรื่องมีอยู่ว่า มีวัดอยู่วัดหนึ่งครับ วัดนี้มีพระเกจิอาจารย์ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ อยู่เป็นเจ้าอาวาส ตอนแกยังมีชีวิตอยู่ คนมาเป็นลูกศิษย์กันมากมาย สร้างวัด ศาลา ใหญ่โต มีคนเข้ามาบวชมากมายหลายสิบรูป แต่พอท่านมรณภาพไปแล้ว พระสิกข์ออกเกือบหมดวัด ลูกศิษย์ไม่ค่อยมาวัด มีมาบ้างก็มาราบศพท่านที่ว่ากันว่าไม่เน่าไม่เปื่อย(เดี๋ยวนี้มีเยอะจนผมงง) ผมเห็นแล้วรู้สึกสังเวชครับ ที่ลูกศิษย์ไม่ยอมเห็นตัวธรรมะ ที่พระอาจารย์ท่านนั้นปฏิบัติให้เห็น พอหมดบุญท่าน ลากสักการะเสื่อมลงก็ถอยหนี เหลือแต่พระเพียงไม่กี่รูป อันนี้เป็นข้อเสียของพุทธบริษัทที่ไม่มี ความมั่นคงในธรรมะจริงๆ อาจารย์มีความเห็นอย่างไรกับเรื่องนี้ครับ เพราะเดี๋ยวนี้ คนรุ่นใหม่เริ่มจะค้นหาแก่นแท้ของธรรมะกันเอง ไม่หวังพึ่งพระสงฆ์กันแล้ว หรือว่าเราต้องปลงสังเวชกับความเสื่อมของทุกสิ่ง เราพอจะทำอะไรกันได้บ้างครับ พระพุทธเจ้าท่านฝากศาสนาไว้กับพุทธบริษัท ๔ มิใช่หรือครับ

ตอบ

เห็นด้วย กับคุณ ต้องให้พุทธบริษัทมั่นคงในพระธรรม ซึ่งเป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้วก็จะได้ประโยชน์แก่ตนและแก่พระพุทธศาสนาอย่างมาก

คำถามที่ ๑,๐๐๙

สวัสดีครับ มีพระแถวบ้านมาชวนให้ผมไปเที่ยวอินเดีย ไปชมสังเวชนียสถาน ๔ แห่ง ผมก็ถามว่าไปแล้วจะได้อะไร ท่านตอบว่าไปแล้วคุณจะได้ศรัทธาชนิดที่คุณไม่เคยมี ปัญญาที่คุณแค่อ่านหนังสือคุณก็ได้แล้ว ผมกลับมาลังคิดว่าจะถ้าเกิดเราไปแล้วเราจะมีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาจริงแล้วทำไมไม่ต้นกำเนิดเช่นอินเดียหรือเด็กที่วิ่งเล่นอยู่ใต้ต้นมหาโพธิ์ถึงไม่เห็นมีศรัทธาเลย ศาสนาพุทธทำไมถึงล่มสลายไปคนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติธรรม เขาบอกผมว่าต้องถือศีลให้บริสุทธิ์ซะก่อนถึงจะมี สมาธิ และปัญญา แต่ผมคิดว่าต้องมีปัญญาซะก่อน (สัมมาทิฐิ) แล้วศีลกับสมาธิถึงจะมาถูกทาง อาจารย์มีความคิดเห็นกับคำชวนของพระรูปนี้อย่างไรครับ

ตอบ

เห็นด้วยกับคุณ คุณพูดมาดีแล้ว

คำถามที่ ๑,๐๑๐

คำว่า “ปฏิเวธ” นี้ ถ้าเกิดเราปฏิบัติจนมีความรู้สึกว่าโลก ไกรรลง ของเรามันลดลง ถือว่าเรามีปฏิเวธหรือเปล่าครับ เห็นคนส่วนใหญ่บอกว่าต้องมีฌาน มีญาณ ถึงจะเป็นปฏิเวธ หรือต้องเฉพาะมรรค ผล นิพพานเท่านั้นครับ

ตอบ

ปฏิเวธมีหลายระดับ ระดับสามัญบ้างระดับสูงบ้าง ระดับสามัญหมายความว่า ได้รับผลแห่งการปฏิบัติธรรมขั้นนั้นๆ เช่น ให้ทานแล้วได้เห็นผลของทาน มีเมตตาแล้วเห็นผลของเมตตา เป็นต้น ในระดับสูงหมายถึงการบรรลุธรรมตั้งแต่โสดาปัตติผลขึ้นไปจนถึงอรหัตตผล

คำถามที่ ๑,๐๑๑

คิดอย่างไรจึงเรียกได้ว่าเป็นสัมมาสังกับปะ

ตอบ

สัมมาสังกับปะ แปลว่า ความดำริชอบ ในมัคควิกังคสูตร จำแนกไว้ ๓ อย่าง คือ

๑. ดำริในการปลีกตนออกจากกามคุณ เรียกว่า เนกขัมมสังกับปะ

๒. ดำริในการไม่พยาบาท เรียกว่า อัพยาบาทสังกับปะ

๓. ดำริในการไม่เบียดเบียน เรียกว่า อวิหิงสาสังกับปะ

ถ้ากล่าวโดยทั่วไป ความคิดดีทั้งหลาย รวมลงในสัมมาสังกับปะได้ (โปรดอ่านเพิ่มเติมใน เรื่อง “อริยสัจ ๔” ตอนว่าด้วย สัมมาสังกับปะ ของ วศิน อินทสระ)

คำถามที่ ๑,๐๑๒

การที่กล่าวว่า ผู้ที่มีปัญญาคล้ามักจะเป็นผู้ที่มีโทษจจริต (มากกว่าจจริตประเภทอื่นๆ) มีที่มาจากที่ใดในพระไตรปิฎก หรือพระคัมภีร์อื่นๆ คะ

ตอบ

ไม่มีหลักฐานชัดเจน อาจเป็นเพียงข้อสันนิษฐานของบางท่าน ถ้าถือตามพระพุทธานุญาต พระพุทธองค์ตรัสว่า “เมื่อใดความโกรธครอบงำบุคคลใด เมื่อนั้นเขาย่อมมีตมณ” อธิบายว่า ขาดปัญญานั้นเอง (อนฺตมํ ตทา โหติ ยํ โกโร สหเต นรํ) ขยายความว่า ความโกรธทำให้เป็นคนโง่ จึงตรงกันข้ามกับที่มีผู้กล่าวว่า ผู้ที่มีปัญญาคล้ามักจะเป็นผู้ที่มีโทษจจริต

คำถามที่ ๑,๐๑๓

พระอริยบุคคลชั้นต่างๆ เห็นนิพพานต่างกันไหมคะ เคยได้ยินว่า ท่านเจ้าคุณนรรัตนราชมานิตกล่าวไว้ทำนองว่า พระโสดาบันเห็นนิพพานเหมือนฟ้าแลบ พระสกทาคามี เห็นนิพพานเหมือนคีนที่มีแสงดาว พระอนาคามีเห็นนิพพานเหมือนคีนที่มีแสงจันทร์ พระอรหันต์เห็นนิพพานเหมือนกลางวันที่มีแสงอาทิตย์ พระพุทธองค์ตรัสเปรียบเทียบการเห็นนิพพานของพระอริยบุคคลชั้นต่างๆ ไว้ที่ไหนหรือไม่คะ

ตอบ

ไม่เคยพบที่มาในคัมภีร์ไม่อาจยืนยันได้ แต่พระอริยบุคคลต่างระดับกันย่อมจะเห็นนิพพานไม่เท่ากัน เพราะกิเลสที่ละได้ไม่เท่ากัน

คำถามที่ ๑,๐๑๔

สวัสดีครับอาจารย์ การพิจารณาความตาย (มรณสติ) คือการพินิจถึงความตายต้องคิดโดยแยกกาย (โยนิโสมนสิการ) ต้องคิดแบบใดครับถึงจะแยกกาย ถ้าเราเห็นบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นคนรู้จัก เป็นบุคคลที่เราเกลียด เราจะมีวิธีคิดอย่างไรครับ ขอขอบคุณมากครับ

ตอบ

คิดถึงความตายท่านให้มีโยนิโสมนสิการ คือ ประกอบด้วยสติสังเวช และญาณ มีสติอยู่เสมอว่า ความตายจะต้องมาถึงเราเป็นแน่แท้ มีความสังเวชว่า สัตว์ทั้งหลายต่างก็มุ่งหน้าไปสู่ความตายเหมือนโคที่เขาจูงไปสู่ที่ฆ่า เหมือนไก่ที่เขาไล่แข่งไปเชือด เป็นต้น มีญาณความหยั่งรู้ว่า เมื่อใดอายุ ใจอุ่น วิญญาณ ละร่างกายนี้ไป เมื่อนั้นร่างกายนี้ก็จะถูกทอดทิ้งให้นอนนิ่งอยู่ สาระในกายนี้ไม่มี หยั่งรู้ต่อไปว่า เกิดบ่อยๆ เป็นทุกข์บ่อยๆ เป็นต้น

คำถามที่ ๑,๐๑๕

สวัสดีครับอาจารย์ ผมได้ศึกษาพระไตรปิฎกมาบ้าง รู้สึกว่า พระพุทธเจ้าท่านสอนบุคคลมากมาย (เอนกปริยาย) เราไม่ควรยึดคำสอนหรือหลักคำสอนของท่านเป็นหลักตายตัวแบบเดียว เพราะต่างกรรม ต่างวาระ แต่เพราะเหตุใดครับคำสอนของท่านถึงสอดคล้องกันโดยไม่ขัดแย้งกัน นี่เป็นเฉพาะพระพุทธเจ้าใช้ไหมครับ แล้วคำสอนของสาวกจะมีความสอดคล้องเช่นพระพุทธเจ้าหรือเปล่า (มีสาวกที่มีได้เป็นพระอรหันต์หรือพระอริยะ แต่สั่งสอนให้บุคคลบรรลุได้ แสดงว่าพระธรรมนี้ของดีแท้ ผู้แสดงธรรมอาจจะไม่เป็นอริยบุคคล แต่ผู้ฟังอาจจะสำเร็จก็ได้)

ตอบ

พระพุทธเจ้าทรงประกาศธรรมโดยเอนกปริยายตามความเหมาะสมและจำเป็นแก่บุคคล นั้นๆ ตามเหตุการณ์นั้นๆ แต่ไม่ขัดแย้งกันตามที่คุณกล่าวมาแล้ว ถูกต้องแล้ว คำสอนของพระอรหันต์ก็ไม่ขัดแย้งกันเพราะท่านหมุนตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ส่วนคำสอนของพระสาวกรุ่นหลังที่ยังเป็นปุถุชนอยู่อาจขัดแย้งกันบ้าง เพราะความหยั่งรู้ไม่เท่ากัน แต่ที่บุคคลบางคนเห็นว่าคำสอนของพระพุทธเจ้าขัดแย้งกันก็เพราะไม่เข้าใจหลักคำสอนปริยายต่างๆ เช่น บางแห่งตรัสว่า “ตนเป็นที่พึ่งของตน” บางแห่งตรัสว่า “ตัวตนไม่มี ทุกสิ่งเป็นอนัตตา” เมื่อเป็นเช่นนั้นเขาสงสัยว่า จะเอาตนที่ไหนมาเป็นที่พึ่ง เพราะไม่มีตัวตน

โดยนัยดังกล่าวมานี้ ขอให้หลักไว้ว่า คำสอนทางพุทธศาสนานั้นแบ่งเป็น ๓ ส่วนคือ

๑. ส่วนที่เป็นศีลธรรมจริยธรรม

๒. ส่วนที่เป็นสังฆธรรม

๓. ส่วนที่เป็นวรรณกรรมหรือวรรณคดี

เมื่อแบ่งเป็น ๓ ส่วนอย่างนี้แล้ว เราก็มองเข้าไปคำตรัสของพระพุทธเจ้าหรือของคัมภีร์ทางศาสนาว่า ส่วนใดเป็นศีลธรรมจริยธรรม และส่วนใดเป็นสังขาร ส่วนใดเป็นวรรณคดี ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นว่า “ตนเป็นที่พึ่งของตน” เป็นส่วนจริยธรรม ที่ว่า “ตัวตนไม่มี” เป็นส่วนสังขาร เป็นต้น ส่วนที่เป็นวรรณคดีนั้น เช่น เรื่องเล่าในชาดกต่างๆ ซึ่งบางคนเห็นว่าเป็นจริงไม่ได้ เช่น นกกาพูดได้ ช้างพูดได้ ช้อนั้นท่านเล่าไว้เพื่อเป็นคติที่เราได้คติอะไรจากเรื่องนี้

คำถามที่ ๑,๐๑๖

สวัสดีครับอาจารย์ มีอยู่ช่วงหนึ่งที่พระพุทธเจ้าทรงหยิบใบไม้ขึ้นมากำมือหนึ่ง แล้วท่านตรัสกับสาวกว่า ธรรมที่เราสอนพวกเธอ มันแค่ใบไม้กำมือเดียว ถ้าเทียบกับที่เราตรัสรู้คือใบไม้หมดทั้งป่า อาจารย์ครับ ใบไม้กำมือเดียวที่พระพุทธเจ้าตรัสมา คือท่านทรงสอนเราเท่าที่เราต้องรู้เพื่อพ้นทุกข์ใช่ไหมครับ ช่วยชี้แนะด้วยครับ

ตอบ

ถูกต้องแล้วครับ ท่านทรงสอนเท่าที่จำเป็นต้องรู้เพื่อความสิ้นทุกข์และเพื่อการอยู่เป็นสุขในปัจจุบัน ที่ท่านทรงรู้และไม่ได้นำมาสอนมีอีกมากมายเพราะเห็นว่าไม่จำเป็น

คำถามที่ ๑,๐๑๗

อาจารย์ครับ พระพุทธเจ้าท่านทรงสอนโลกุตตรธรรม หรือสุญญตาธรรม ให้แก่ฆราวาส แสดงว่าท่านทรงสอนสิ่งที่ไม่เกินวิสัยของฆราวาสใช่ไหมครับ ที่ท่านสอนมีอะไรบ้างครับ

ตอบ

ถูกต้องแล้ว ทรงสอนสุญญตาธรรมทั้งแก่บรรพชิตและแก่ฆราวาส เพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องรู้เพื่อบรรลุลोकุตตรธรรม ทรงสอนศีลธรรมและจริยธรรมเพื่อความสุขของสังคมในปัจจุบัน

คำถามที่ ๑,๐๑๘

สวัสดีครับอาจารย์ ได้ยินมานานกับคำว่า สักแต่ว่าได้ยินบ้าง สักแต่ได้เห็นบ้าง คำว่าสักแต่ว่านี้มีความหมายว่า ไม่ยึดถือเป็นตัวตนไม่ทำไปด้วยต้นหาอุปาทาน ใช่ไหมครับ หรือมีนัยอื่นที่เป็นแก่นอีก อาจารย์ช่วยอธิบายด้วยครับ

ตอบ

คุณเข้าใจถูกต้องแล้ว

คำถามที่ ๑,๐๑๙

อาจารย์ครับ พระเจ้าปเสนทิโกศลนี้ได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้ามากมาย แต่ไม่บรรลุดรรม เป็นเพราะเหตุใดครับ

ตอบ

ไม่ทราบครับ

คำถามที่ ๑,๐๒๐

สวัสดีครับอาจารย์ ผมได้อ่านหนังสือมาเล่มหนึ่ง ท่านอุปมาว่ามีบุคคลที่ผุดขึ้นมาจากน้ำแล้วทรงตัว เปรียบเป็นกัลยาณบุคคล, ส่วนผู้ที่ทรงตัวได้แล้วแลมองหาฝั่ง เปรียบเป็นพระโสดาบัน, ส่วนผู้ที่มองหาฝั่งแล้วกำลังว่ายน้ำเข้าไปหาฝั่ง เปรียบเป็นพระสกิทาคามี, ส่วนผู้ที่ว่ายน้ำใกล้จะถึงฝั่งแล้ว เปรียบเป็นพระอนาคามี, ส่วนผู้ที่ถึงฝั่งเนื้อตัวแห้งยืนแต่งชุดพราหมณ์มองดูผู้อื่นว่ายน้ำเปรียบ ได้กับพระอรหันต์ อาจารย์ครับ อุปมานี้มาจากตำราไหนครับ ท่านเปรียบไว้ดีมาก

ตอบ

มาจากพระสูตรตันตปิฎก เท้าที่นึกได้เวลานี้ เป็นอีกปริยายหนึ่งคือ ทรงแสดงบุคคล ๔ จำพวก

๑. ผู้ไปตามกระแส (อนุโสดาคามี) หมายถึง ผู้ที่ยังปริโยคกามยังทำบาป

๒. ผู้ทวนกระแส (ปฏิโสดาคามี) หมายถึง ผู้ที่ไม่ปริโยคกามไม่ทำบาป

๓. ผู้ยืนอย่างมั่นคง (ฐิตตโต) หมายถึง พระอนาคามี

๔. ผู้ข้ามฝั่งได้แล้ว (ติณฺณ ปารคโต) หมายถึง พระอรหันต์

(จาก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต พระไตรปิฎก เล่ม ๒๑ หน้า ๖)

คำถามที่ ๑,๐๒๑

อาจารย์ครับ วิปัสสนาคือ "การดูจนเห็นแจ้ง" การเห็นแจ้งในที่นี้คือการเห็นไตรลักษณ์ เมื่อเห็นแล้ว ก็ต้องเบื่อหน่าย เมื่อหน่ายก็ต้องคลายจากสิ่งที่เคยยึดมั่น ที่มันผูกเราเอาไว้กับอารมณ์ แล้ววิปัสสนาสามารถถอยหลังกลับไปได้อีกหรือเปล่าครับ หรือเมื่อเห็นจนหน่ายสิ่งใดแล้วจะไม่มีวันย้อนถอยหลังได้อีกครับ

ตอบ

สิ่งเหล่านี้เมื่อยังเป็นปุถุชนอยู่ก็เสื่อมได้ กลับไปกลับมา ผู้ที่ได้โลกียะภิกขุญาณ ๕ ยังเสื่อมได้ จะกล่าวไปถึงเพียงแค่วิปัสสนาญาณซึ่งเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว

คำถามที่ ๑,๐๒๒

นอกจาก ท่านพระสารีบุตรแล้ว มีพุทธสาวกผู้ใดได้กล่าวประกาศความเลื่อมใสในพระพุทธองค์ได้อย่างประเสริฐ และยิ่งใหญ่เทียบเคียงได้กับท่านพระสารีบุตรอีกหรือไม่คะ

ตอบ

ยังไม่เคยพบที่มา หรือถ้าเคยพบแล้วยังนึกไม่ออกตอนนี้ เมื่อไม่แน่ใจก็ไม่กล้าพูดถึง

คำถามที่ ๑,๐๒๓

ขอท่านอาจารย์โปรดยกตัวอย่างอุบาสกอุบาสิกาในสมัยพุทธกาลที่ประสบปัญหาชีวิตรุนแรง แต่สามารถใช้ธรรมเป็นเครื่องเตือนสติ ทำให้กำจัดความทุกข์และประสบความสุขได้ด้วยน่ะคะ กราบขอบพระคุณอย่างสูงค่ะ

ตอบ

เท่าที่นึกได้เวลานี้ ที่เป็นผู้ชายก็มีอุบาสกชีวกที่ไปเป็นลูกเขยของพรานเนื้อแล้วได้รับความลำบาก จึงย้อนกลับมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ได้ฟังธรรมแล้วบรรลุอนุคามิผล มีผู้ที่น่าสงสารอีกท่านหนึ่ง เป็นผู้ลำบากยากจนเพราะเวรกรรมแต่ปางก่อน แต่พระสารีบุตรได้นำมาบวช ชื่อ พระโกลสกะ แม้บวชแล้วก็ไม่เคยได้อาหารอิ่มท้อง จนวันที่จะนิพพาน พระสารีบุตรต้องยื่นถีอบาตรให้ฉัน จึงได้ฉันจนอิ่มท้องแล้วนิพพาน ฯลฯ ฝ่ายผู้หญิง เท่าที่นึกได้ เช่น พระกุนทลเกสีเถรี พระปฏาจารย์เถรี พระกัสาโคตมีเถรี ล้วนแต่ลำบากมากสมัยเมื่อเป็นคฤหัสถ์ แต่เมื่อบวชแล้วก็สำเร็จอรหัตตผล

คำถามที่ ๑,๐๒๔

ครูบาอาจารย์บางท่านกล่าวว่า ความจริงเป็นสิ่งที่อยู่ต่อหน้าต่อตาเรา แต่เหตุใด ความจริงจึงเป็นสิ่งที่รู้ยากนักคะ

ตอบ

ที่เป็นสิ่งรู้ยากเพราะเราไม่เห็นเราไม่รู้ แม้จะอยู่ต่อหน้าเราก็ตามเหมือนคนตาบอดแม้จะมีรูปปรากฏอยู่เฉพาะหน้ามีแสงสว่างเพียงพอแต่ก็มองไม่เห็น

คำถามที่ ๑,๐๒๕

จิตปรุงกิเลส หรือกิเลสปรุงจิตคะ

ตอบ

กิเลสปรุงจิตน่าจะถูกกว่า ตราบเท่าที่ยังมีกิเลสอยู่ จิตก็ถูกกิเลสปรุงอยู่เรื่อยไป กิเลสเป็นสังขาร-สิ่งปรุงจิตให้จิตโลภบ้าง โกรธบ้าง หลงบ้าง เมื่อไม่มีกิเลสปรุงแล้ว ท่านเรียกว่า จิตถึงวิสังขาร ถึงความสิ้นตัณหา

คำถามที่ ๑,๐๒๖

สวัสดีครับอาจารย์ พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ว่า เราเห็นแล้ว นรกและสวรรค์นี้อยู่ที่อายตนะ นิพพานก็มีอยู่ในอายตนะ ที่ท่านตรัสไว้นี้ หมายความว่าอย่างไรครับ ช่วยอธิบายด้วยครับ

ตอบ

ท่านใช้คำว่า อายตนิกสวรรค์ อายตนิกนรก คือ สวรรค์นรกที่เกี่ยวกับอายตนะ ๑๒ คือ ได้เห็นรูป ได้ฟังเสียง เป็นต้น ที่พอใจก็เป็นสวรรค์ ไม่พอใจก็เป็นนรก อันนี้ตรัสไว้บรรยายหนึ่ง สวรรค์นรกหลังจากตายแล้วก็เป็นอีกบรรยายหนึ่ง ส่วนนิพพานไม่ได้อยู่ที่อายตนะ แต่ตรัสว่า การสำรวมอายตนะเป็นสัปปายะแก่นิพพาน หรือเป็นปัจจัยแก่นิพพาน ขอให้กำหนดให้ดี

คำถามที่ ๑,๐๒๗

ตทั้งคนิพพาน เป็นนิพพานอย่างไรครับ โปรดชี้แนะด้วยครับ

ตอบ

นิพพานชั่วคราว เรียกว่า ตทั้งวิมุตติบ้าง เรียกว่า ตทั้งคนิโรธบ้าง ๒ คำนี้เป็นไวยากรณ์ของนิพพาน หมายความว่าดับกิเลสได้ชั่วคราวด้วยองค์ธรรมนั้นๆ เช่น ดับกิเลสคือความโกรธได้ด้วยธรรมคือเมตตาแต่ไม่เด็ดขาด เป็นไปเพียงชั่วคราวชั่วคราว ถ้าเด็ดขาดก็เรียกว่า สมุจเฉทวิมุตติ หรือ สมุจเฉทนิโรธ

คำถามที่ ๑,๐๒๘

ผู้บริโศกคาม หมายถึงอย่างไรคะ (จากคำตอบ ที่ ๑,๐๒๐)

ตอบ

ผู้ยังบริโศกคาม หมายความว่า ยังพอใจเกี่ยวข้องกับดัวกามคุณ ๕ กล่าวคือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ

คำถามที่ ๑,๐๒๙

เคยได้ทราบมาว่า เหตุแห่งการบรรลุดุธรรมมีหลายประการ เช่น พังธรรม แสดงธรรม สารายธรรม สมถวิปัสสนา เป็นต้น เหตุใด บุคคลผู้ประกอบเหตุเหล่านั้นอย่างมากแล้ว ก็ยังไม่อาจบรรลุดุธรรมได้ อะไรเป็นปัจจัยให้เป็นเช่นนั้นคะ

ตอบ

น่าจะเป็นที่वासนาบารมีที่เคยสั่งสมมามากน้อยไม่เท่ากัน และเหตุอื่นๆ เช่น ได้สัปปายะไม่เพียงพอ สัปปายะ หมายถึง ความเหมาะสม เช่น บุคคลสัปปายะ ได้บุคคลเป็นผู้แนะแนวทางที่เหมาะสม ธรรมสัปปายะ ได้ธรรมที่เหมาะสม เป็นต้น อ่านประวัติพระสาวก พอมองเห็นได้ว่า ท่านได้บำเพ็ญบารมีมาในทางนั้นๆ เมื่อได้รับ ธรรมสัปปายะจึงได้สำเร็จเร็ว ประกอบด้วยบุคคลผู้แสดงธรรม รอบรู้ อธิษาศัยของผู้ฟังด้วย

คำถามที่ ๑,๐๓๐

หากกิเลสเป็นเหตุของกรรมชั่ว อะไรเป็นเหตุของกรรมดีคะ

ตอบ

ธรรมะเป็นเหตุของกรรมดี

คำถามที่ ๑,๐๓๑

หนังสือธรรมะจัดเป็นพระธรรมเจดีย์ได้ไหมคะ

ตอบ

ได้ แต่ต้องเป็นหนังสือธรรมะที่ถูกต้อง

คำถามที่ ๑,๐๓๒

การเจริญสติ กับ การเจริญปัญญา มีวิธีการที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

อาศัยกัน เป็นเหตุเป็นผลของกันและกัน การเจริญสติทำให้ได้ปัญญา การเจริญปัญญาทำให้ได้สติ วิธีการไม่ต่างกัน

คำถามที่ ๑,๐๓๓

สวัสดีครับ ผมมีข้อสงสัยพุทธพจน์นี้ครับ ภิกษุทั้งหลาย พรหมจรรย์มีวิมุตติเป็นแก่นสาร.....ธรรมทั้งปวงนั้น สวากของเรา “ก็ถูกต้องได้แล้ว” ด้วยความหลุดพ้น อาจารย์ครับ “ก็ถูกต้องได้แล้ว” ในที่นี้มีความหมายว่า รู้แจ้ง รู้รส ปรากฏรับรู้ธรรมที่ตนบรรลุแล้ว ผมเข้าใจถูกหรือเปล่าครับ อาจารย์โปรดชี้แนะด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

คุณไม่ได้บอกที่มาไว้ให้ด้วย ลำบากมากในการค้นหา จึงไม่แน่ใจว่าถูกหรือผิดอย่างไร

คำถามที่ ๑,๐๓๔

สวัสดีครับอาจารย์ ผมมีข้อสงสัยว่าเราจะพอทราบได้อย่างไรว่า ข้อความใดเป็นพุทธวจนะ หรือพุทธพจน์ครับ อย่างข้อความที่เริ่มด้วย ภิกษุทั้งหลาย เป็นต้นนี้ใช่หรือเปล่าครับ

ตอบ

ถ้าตรัสกับภิกษุก็จะมีคำว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย” เป็นส่วนมาก ที่ไม่มีคำว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย” ก็มี ถ้าตรัสกับบุคคลต่างๆ ก็จะไม่เอ่ยชื่อเขาบ้าง ไม่เอ่ยชื่อบ้าง วิธีที่จะรู้ว่าเป็นพระพุทธรูปจริงก็ต้องตามไปดูในพระไตรปิฎกว่าตรัสแก่ใคร ที่ไหน ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

คำถามที่ ๑,๐๓๕

อาจารย์ครับการที่พระสารีบุตรตอบว่าไม่เชื่อคำที่พระพุทธรูปบอกนั้นแต่เชื่อสิ่งที่ตนเองเห็นนั้นเป็นคุณธรรมของพระอริยเจ้า แล้วระดับโสดาบัน ก็เชื่อธรรมของศาสดาโดยไม่ต้องเชื่อบุคคลผู้เป็นศาสดา คล้ายๆ กันหรือเปล่าครับ ระดับการบรรลุต่างกัน การเข้าถึงย่อมต่างกันใช่ไหมครับ

ตอบ

มีคุณสมบัติข้อหนึ่งของพระโสดาบันว่า ไม่ต้องเชื่อผู้อื่น หรือไม่ต้องมีผู้อื่นเป็นปัจจัยในคำสอนของพระศาสดา(อปรปจฺยโย สตฺถุ สาสเน) เพราะได้เห็นธรรม ได้รู้ธรรม ได้เข้าถึงธรรมด้วยตนเองแล้ว ส่วนเรื่องที่ยังถึงกันบ่อยๆ เรื่องพระสารีบุตรนั้น มีว่า วันหนึ่งมีภิกษุหลายรูปด้วยกันมาเฝ้าพระพุทธรูป พระสารีบุตรอยู่ในที่นั้นด้วย พระพุทธรูปเจ้าตรัสว่า “อินทรี ๕ คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมภาณี ปัญญา ที่บุคคลอบรมดีแล้ว ย่อมหยั่งลงสู่อมตะ มีอมตะเป็นที่สุด ข้อนี้สารีบุตรเชื่อหรือไม่” พระสารีบุตรทูลตอบว่า “ในเรื่องนี้ ข้าพระองค์ไม่ต้องเชื่อพระผู้มีพระภาค” ภิกษุทั้งหลายสงสัยเชิงติเตียนว่าเหตุไร พระสารีบุตรจึงไม่เชื่อพระผู้มีพระภาค พระพุทธรูปจึงตรัสว่า “พระสารีบุตรพุดถูกแล้ว เพราะพระสารีบุตรได้เห็นด้วยตนเองแล้ว”

พระโสดาบันกับพระอรหันต์เข้าถึงธรรมได้ไม่เท่ากัน อย่างที่คุณ
เข้าใจ ถูกแล้ว แต่พระโสดาบันบางท่านเป็นพหูสูต รู้ธรรมมาก เข้าใจ
ธรรมมาก จำธรรมได้มาก เช่น พระอานนท์พุทธอนุชา อันนี้เป็นข้อยกเว้น
คงจะตอบคุณได้เท่านี้

ขอบคุณทุกคนที่ถามมา ขอให้มีความเจริญในธรรมยิ่งขึ้นไป

คำถามที่ ๑,๐๓๖

(ข้อมูล จากคำถามที่ ๑,๐๓๓) ผมเคยอ่านมาพอดี มาจาก
เรื่องเครื่องประดับของพรหมจรรย์ บาลีพระพุทธภาษิต จตุกกนิบาต
อังคุตตรนิกาย ๒๑/๓๒๙/๒๔๕ น่าจะมาจาก รสแห่งธรรมที่ตน
บรรลุแล้ว (อันนี้ความเห็นผมเองนะ)

ตอบ

ผมได้เปิดดูพระไตรปิฎกตามข้อ
และหน้าที่คุณอ้างมาแล้ว ทั้งภาษา
บาลีและภาษาไทย คิดว่าคุณ
เข้าใจถูกต้องแล้ว

คำถามที่ ๑,๐๓๗

กราบเรียนอาจารย์ ขอบริกาอาจารย์ ณ ที่นี้ค่ะ ตอนนี้มีปัญหาที่ทำงานเก่าว่า ไม่ก้าวหน้าในการทำงาน และมีปัญหากับเพื่อนในที่ทำงาน เปื่อค่ะ แต่ใกล้บ้าน ขณะนี้มีเพื่อนที่เคยเรียนด้วยกัน ชวนไปทำงานด้วย เป็นการตอบe-mail ภาษาอังกฤษ ล้วนๆ ก็ดีค่ะ เหมือนเขาจะช่วยให้คำปรึกษาอยู่ แต่กลัวเรื่องการเปลี่ยนงานดีค่ะ แต่ไกล และกลัวทำไม่ได้ ถ้าทำไม่ได้อะไรอย่างนี้เราจะเสียเพื่อนที่เรียนด้วยกัน คนนี้ไปใหม่ จะช่วยตัวเองได้อย่างไร กลัวก็กลัว อยากทำก็อยากทำ แต่ไกลค่ะ จะใช้ธรรมะข้อใหม่ดี จัดมาใช้ไม่ถูกค่ะ รบกวนช่วยตอบด้วยค่ะ กราบขอบพระคุณมาเป็นอย่างสูงค่ะ

ตอบ

คิดว่าควรจะเลือกทำงานที่คุณชอบและมีความสุขที่จะทำ สำหรับปัญหาอื่นๆ เป็นเรื่องปลีกย่อย ค่อยๆ ปรับเอาได้ การได้ทำงานที่ชอบและเป็นสุขย่อมเป็นรางวัลของชีวิตอยู่แล้ว

คำถามที่ ๑,๐๓๘

สวัสดี ครับอาจารย์ ตามที่พระท่านสวดว่า “สีเลนะ นิพพุตัง ยันติ” ความหมายของคำสวดหมายถึงศีลเป็นพื้นฐานให้ถึงนิพพานใช่หรือเปล่าครับ (มือใหม่หัดแปลครับ)

ตอบ

ถูกต้องแล้วครับ

คำถามที่ ๑,๐๓๙

อาจารย์ครับ ผมพอจะได้อ่านพระสูตรมาบ้าง ผมพบว่า พระพุทธเจ้าท่านได้ตรัสสอนเชิงขนาบและชี้โทษต่อสาวกที่ย่อหย่อน หรือปฏิบัติออกนอกกลุ่ม แม้แต่สาวกที่เป็นอริยบุคคลระดับโสดาบัน, สกิทาคามี, อนาคามี ท่านก็ว่าไม่ให้ประมาณ ประมาณว่าเดียวได้ตาย คาประตุนิพพาน ส่วนสาวกที่ไม่ได้เป็นพระอริยะ พอท่านตรัสชี้โทษแล้ว บางหมู่ถึงกับอาเจียนเป็นโลหิต บางหมู่บอกลาสิกขา บางหมู่ได้เป็นพระอริยบุคคลประเภทต่างๆ ดังที่ท่านกล่าวว่า “...จักขนาบแล้ว ขนาบอีก ไม่มีหยุด ...เราจักชี้โทษแล้ว ชี้โทษอีก ไม่มีหยุด...ผู้ใดมีมรรคผลเป็นแก่นสาร ผู้นั้นจักทนอยู่ได้” พระธรรมของพระองค์เป็น ปาฏิหาริย์แท้แก่ผู้ต้องการพ้นทุกข์จริงๆ ครับ

ตอบ

ดีแล้วครับ

คำถามที่ ๑,๐๔๐

สวัสดีครับอาจารย์ ชาวเหตุการณ์ที่พบศพเด็กในวัดแห่งหนึ่ง เป็นจำนวนมากนี้ ทางพุทธศาสนพิธีมีการทำอย่างไรบ้างครับ แล้วเราจะนำเหตุการณ์นี้มาเป็นเหตุอะไรให้เหล่าพุทธบริษัทได้พิจารณาบ้างครับ

ตอบ

ก็ทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย แล้วก็สอนเด็กให้ระวังเรื่องกามารมณ์ อย่าชิงสุกก่อนห่าม อย่างสุนทรภู่ว่า “เมื่อสุกงอมหอมหวลจึงควรหล่น” เรื่องทำนองนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น เป็นเรื่องน่าเศร้าสลดมาก ควรเป็นอนุสติ ให้สังคมไทยระมัดระวังมากขึ้น ใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท

คำถามที่ ๑,๐๔๑

สวัสดีครับอาจารย์ ผมได้อ่านหนังสือของอาจารย์ ได้เขียนไว้ว่าอุปกิเลสของวิปัสสนา(วิปัสสนูปกิเลส) ทำให้ผมได้ทราบว่ามีแต่ปิติ สุข ญาณ ปัสสัทธิ อุเบกขา ฯ ที่ผู้คนเขายึดเขาดองการกันนั้นก็ยังทำให้จิตของเราเศร้าหมองอยู่ดี มีแต่ต้องเร่งความเพียรไม่ยี่ดมั่น มองมันสักแต่ว่า เกิดขึ้น ตั้งอยู่ดับไปเพื่อความก้าวหน้า ทำให้นึกถึงสภาวะและอารมณ์ของพระอริยเจ้า ผมคิดว่ามันคงเป็นอะไรที่ว่าง และสงบจริงๆ ครับ เมื่อเห็นดังนี้แล้วทำให้เกิดกุศลในใจมีความเพียรแล้วเดินตามทางที่พระพุทธเจ้าท่านทรงชี้ไว้ ตั้งใจให้แน่วแน่ ถ้าเราอยากได้นิพพาน นิพพานไม่มา แต่ถ้าเราไม่อยาก ไม่หมาย มา ลึกล้ำแท้ๆ ครับ แต่มันก็เป็นเช่นนั้นเอง ไซ้ใหม่ครับอาจารย์

ตอบ

คุณพูดมาถูกต้องดีแล้ว อนุโมทนาด้วย

คำถามที่ ๑,๐๔๒

มีพระท่านกล่าวไว้ว่า “ไม่มีใครเกิด ไม่มีใครตาย” ในตอนแรกผมคิดว่าเป็นมิจจาทิฎฐิ แต่พอได้เรียนรู้ธรรม ระดับปรมาตมบ้าง ก็พอเข้าใจว่า ความเกิด ความตาย เป็นกระแสแห่งเหตุปัจจัยไหลไปเรื่อย เปลี่ยนแปลง และปรุงไปเรื่อย แต่ถ้าใครยึดถือสิ่งๆ นั้น มันก็จะเกิดตัวผู้ที่จะเกิดและตาย คล้ายกับที่ อาจารย์เคยตอบไว้ว่าการกระทำมี แต่ตัวผู้กระทำไม่มี อันนี้ก็ ความตายมี แต่ตัวผู้ตายไม่มี มีแต่ธรรมที่มันไหลไป ผิดถูกประการใด อาจารย์โปรดชี้แนะด้วยครับ (วันนี้ออกของแข็งหน่อยครับ ทานของอ่อนมาเยอะแล้ว)

ตอบ

ของอ่อนโยนง่ายดีนะคุณ ของแข็งเคี้ยวก็ยาก ย่อยก็ยาก ธรรมะมีหลายปริยาย ต้องตกลงกันก่อนว่าเราจะพูดกันในปริยายไหน เบื้องต่ำหรือเบื้องสูง สมมติสัจจะ หรือ ปรมัตถสัจจะ เมื่อทำความเข้าใจกันได้แบบนี้แล้ว ก็จะไม่เถียงกัน ไม่ทะเลาะกัน ไม่เข้าใจผิดต่อกัน สมมติว่าคนหนึ่งพูดว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” อีกคนหนึ่งพูดว่า “ตัวตนไม่มี จะพึ่งได้อย่างไร” อย่างนี้ก็เถียงกันแต่ถ้าเราทำความเข้าใจกันก่อนว่า พูดโดยสมมติสัจจะหรือปรมัตถสัจจะ ก็จะถูกด้วยกันทั้งสองคน มีพระพุทธภาษิตอยู่บทหนึ่งว่า “คนเขลามัวเดือดร้อนอยู่ว่า บุตรของเรามี ทรัพย์ของเรามี ตนของตนยังไม่มี บุตรและทรัพย์จะมีแต่ที่ไหน” ท่านตรัสโดยปริยายเบื้องสูงเพื่อความไม่ยึดมั่นถือมั่น แต่อีกด้านหนึ่งท่านสอนให้รู้จักหาทรัพย์ รู้จักรักษาทรัพย์ รู้จักสงเคราะห์บุตร ภรรยาซึ่งถือว่าเป็นมงคลอันสูงสุด อย่างนี้เป็นต้น

คำถามที่ ๑,๐๔๓

เคยได้ยินคำกล่าว (ท่านอง) ว่า หากจะต้องร่วงโรยและเหี่ยวเฉา ขอให้เป็นกิเลสและอวิชชาเถิด คำกล่าวนี้เป็นพุทธพจน์หรือไม่คะ หากใช่ กล่าวเป็นภาษาบาลีได้ว่าอย่างไรคะ

ตอบ

เคยได้ยินคำว่า การเกิดขึ้นของวิชาเป็นสิ่งประเสริฐ การตกไปของวิชาเป็นสิ่งประเสริฐ (วิชา อูปตตํ เสฏฐํ อวิชา นิปตตํ วรํ) คิดว่าใกล้เคียงกันกับที่ถามมา เป็นพระพุทธรพจน์ด้วย ตรัสตอบปัญหาของเทวดา

คำถามที่ ๑,๐๔๔

หากเรารักษาคใจอย่างเดียว จะชื่อว่าเจริญมรรคมีองค์ ๘ ได้ไหมคะ และต้องรักษาคใจอย่างไรคะ

ตอบ

ได้ เอาจมรรคมีองค์ ๘ นั้นแหละเป็นเครื่องรักษาคใจ

คำถามที่ ๑,๐๔๕

อาสาวิจาจาของท่านพระสารีบุตร กล่าวถึงพุทธคุณข้อใดบ้าง เหตุใดพระพุทธองค์จึงตรัสว่า ประเสริฐและยิ่งใหญ่ยิ่งนักคะ เพราะในสมัยพุทธกาลก็มีผู้ประกาศความเลื่อมใสในพระพุทธองค์อยู่มากมายมิใช่หรือคะ

ตอบ

กล่าวถึงพระพุทธานุภาพทั้งหมด ซึ่งรวมลงเป็น ๓ คือ พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ พระมหากรุณาคุณ ที่ว่ายิ่งใหญ่ก็เพราะว่า ผู้กล่าวเป็นผู้ยิ่งใหญ่ด้วยปัญญา

คำถามที่ ๑,๐๔๖

ขอกราบขอบพระคุณพี่ขวัญผ่านห้องสนทนาธรรมกับท่านอาจารย์วศิน ที่ได้จัดทำหนังสือดีๆ และมีคุณค่ามากของท่านอาจารย์มาโดยตลอด โดยเฉพาะล่าสุด หนังสือธรรมะชั้นเดียฯ ที่ดงามทั้งสาระและรูปแบบ ขออาราธนาคุณพระรัตนตรัยคุ้มครองพี่ขวัญให้มีสุขภาพดี ประสบสันติสุข รุ่งเรืองในธรรมปริยัติและปฏิบัติยิ่งๆ ขึ้นตลอดไปนะค่ะ ด้วยความเคารพ จากนั้น้องห้องเรียนธรรมะชั้นเดียฯ กะกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์วศินอย่างสูงยิ่งด้วยนะค่ะที่ทำให้ลูกศิษย์มีวันนี้ วันที่พระธรรมเป็นทางเดินและหลักชัยของชีวิต

ตอบ

ขออนุโมทนาด้วยอย่างยิ่ง

คำถามที่ ๑,๐๔๗

หลวงปู่เทสก์ท่านพูดถึงจิตแยกเป็น ๒ ส่วนคือ จิตที่นึกคิด แส่ส่ายไปตามอารมณ์ และ ใจ ที่มีความเป็นกลาง อยู่นิ่งเฉย แต่รู้ตัวอยู่ว่านี่ ดิฉันถูกสอนมาว่าเพราะเราหลงไปตามจิตที่คิดนึกแส่ส่าย และยึดว่ามันเป็นเรา เราจึงต้องมาเวียนว่ายตายเกิด การภาวนาก็เพียงแค่ให้ดูจิตที่คิดนึกนี้ โดยไม่ต้องเข้าไปเฝ้าออกกับมัน ดิฉันสงสัยว่า แล้วตัวที่ดูจิตที่มันคิดนึกอยู่นั้น มันคือตัวไหนคะ เป็นตัวใจที่นิ่งเฉยอยู่ ใช่หรือไม่คะ ขอบพระคุณมากค่ะ

ตอบ

สำนวนพระกรรมฐานท่านว่า จิตดูจิต หรืออีกสำนวนหนึ่งว่า ตามพิจารณาจิตในจิต (สติปัฏฐาน) ก็มีเท่านั้นแหละคุณ

คำถามที่ ๑,๐๔๘

ผู้มีพระคุณขอยืมเงิน ๔-๕ วัน แสนกว่าบาท กรณีที่ ๑.บอกมีธุระจำเป็น ไม่ยอมบอกว่าเอาไปทำอะไร ถ้าเขาเอาไปทำบาป เราจะต้องรับบาปร่วมด้วยหรือไม่คะ กรณีที่ ๒. เขาพูดเท็จว่า เอาไป.....แต่จริงๆ เอาไปทำบาป เราจะต้องรับบาปร่วมด้วยหรือไม่คะ กรณีที่ ๓. ยืนยันว่า ไม่ให้ยืม เพราะสงสัยว่า เอาไปทำบาป ตอนหลัง เขาไปฆ่าตัวตาย เพราะว่าไม่ให้ยืมเงิน เราบาปไหมคะ ขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

ตามที่คุณเล่ามานี้เราไม่บาปทุกกรณี เพราะเราไม่มีเจตนาเลยที่จะให้เขาเป็นเช่นนั้น สบายใจได้เลย

คำถามที่ ๑,๐๔๙

ต้องขอภัยด้วยครับ ผมต้องการ post เกี่ยวกับสวนธรรม เรือนธรรม เห็นมีช่องทางนี้ที่จะส่งข้อความได้ เพิ่งกลับจากสวนธรรม เรือนธรรมครับ ไปปฏิบัติธรรมที่สวนธรรม เรือนธรรมช่วง ๖-๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้อยู่กับตัวเองตามที่หวังไว้ ก่อนไปตั้งความหวังในทางธรรมไว้เยอะแยะ และเมื่อไปถึงพบกับความสับสนมากมาย ความหวังในทางธรรมยิ่งเพิ่มสูงมากขึ้นไปอีก นึกถึงประโยคที่เคยได้ยินมานานมาแล้ว(จำไม่ได้ว่าได้ยินจากใคร) “กินข้าวชาวบ้านแล้วต้องปฏิบัติธรรมให้สมกับที่ชาวบ้านเขาเสียสละให้ทาน” ประโยคอาจจะไม่ตรงนัก แต่ความหมายก็จะประมาณนี้ แต่ที่ผมได้รับที่สวนธรรม เรือนธรรมนั้นมากกว่าแค่กินข้าวชาวบ้าน จึงทำให้ตัวเองตั้งใจเกิน ผลที่ออกมาคือเครียดและต้องล้มกระดานนับหนึ่งใหม่ตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้าย วันละหลายๆครั้ง ที่

สวณธรรม เรือนธรรมใช้การสวดมนต์แปล ซึ่งผมไม่คุ้นเคยจึงเปลี่ยนตัวเองจากผู้สวดมนต์ เป็นผู้ฟังการสาธยายพุทธมนต์ ต้องขอบคุณคุณจี ผู้นำสวดด้วยสำเนียงเสนาะ หลังการสวดมนต์ได้ดูเวทนา และแทบจะไม่เห็นความตึงมั่นเป็นกลางต่อเวทนาของใจตัวเองเลยซึ่งประจักษ์กับใจตัวเองว่าเรายังห่างไกลกับคำว่าพร้อมที่จะตาย คงต้องเร่งสปีดเพิ่มความพร้อมตายให้ตัวเองให้มากขึ้น ที่สวณธรรม เรือนธรรมคุณจะได้พบกับน้องหมา สีส้ม ที่กำลังฝึกคคะนอง ไม่ต้องกลัวนะครับ เพราะพวกเขาเป็นมิตรจากสวณธรรม เรือนธรรมกลับสู่กรุงเทพ ลงแท็กซี่ หิ้วกระเป๋าดีนเข้าบ้าน มองเห็นกายเดินชัดเจนมาก รู้ถึงความปิติที่เกิดขึ้น หลังจากเก็บกระเป๋าดีนเสร็จ เดินไปที่ตู้เย็น มองเห็นกายของตัวเองเดินชัดเจนมาก ระหว่างนั่งดูทีวี มองเห็นตัวเองนั่งดูทีวี สลับกับตัวเราหายไปมีแต่เรื่องราวในทีวี ...

ขอบคุณกฎปฏิบัติแบบปิดวาจา..ขอบคุณและ
อนุโมทนาคุณจีที่ดูแลพวกเราเป็นอย่างดี..

ขอบคุณและอนุโมทนาพี่ที่ซักรถรับ-ส่ง
พวกเรา..ขอบคุณและอนุโมทนาคุณ
ขวัญ เพียงหยั้ เจ้าของสวณธรรม เรือน
ธรรม..ขอบคุณและอนุโมทนาแม่ครัว
สำหรับอาหารรสอร่อย..ขอบคุณและ
อนุโมทนา เพื่อนๆ ร่วมทริปสู่อริยภูมิทุก
ท่าน...ขอบคุณครับ

ตอบ

ผมก็ขออนุโมทนากับคุณด้วย ขอ
อนุโมทนากับคุณขวัญ คุณจีด้วย มา ณ ที่นี้

คำถามที่ ๑,๐๕๐

ธรรมใดเป็นธรรมที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เป็นผู้ชนะตนเองคะ

ตอบ

ต้องรู้ก่อนว่าชนะตนเองเรื่องอะไร จึงจะค้นหาธรรมะมาแก้ถูก เช่น ต้องการชนะตนเองเรื่องเป็นคนขี้โกรธ ก็ให้เอาธรรมะข้อเมตตา มาใช้บ่อยๆ หมั่นเจริญเมตตาและการให้อภัย เป็นต้น

คำถามที่ ๑,๐๕๑

ความคิดที่พุ่งไป ประดังแต่ไปเอง ถือว่าเป็นมโนกรรมไหมคะ มีผลมากน้อยแตกต่างจากการจงใจคิดประทุษร้ายหรือคิดในทางอกุศล ต่างๆ ใดๆ ไรคะ

ตอบ

ความคิดเป็นมโนกรรมทั้งหมดไม่ว่าคิดเรื่องอะไร คิดไม่ดีก็เป็นมโนกรรมฝ่ายอกุศล คิดดีก็เป็นมโนกรรมฝ่ายกุศล ถ้าคิดประทุษร้ายผู้อื่นก็เป็นโทษหรือพยาบาท ก็เป็นอกุศลกรรมบถ ถ้าคิดบ่อยๆก็มีโทษแก่จิตใจบ่อยๆ ทำให้จิตใจตกต่ำ ต้องหมั่นเจริญเมตตา ให้อภัย

คำถามที่ ๑,๐๕๒

ดิฉันได้ยืมพระวิปัสสนาจารย์ชาวต่างประเทศกล่าวถึงครูบาอาจารย์และบุคคลที่พร้อม ด้วยศีล สมภาวิ ปัญญา โดยใช้คำว่า “lovable” (น่ารัก) (รวมทั้งคุณสมบัติที่ดีอื่นๆเช่น pure, gentle, cultured) ในพระบาลี มีคำใดที่แปลว่า น่ารักคะ พระพุทธองค์ตรัสว่า ธรรมข้อใดทำให้บุคคลเป็นคนน่ารักคะ

ตอบ

ในบาลีมีคำว่า “น่ารัก” ก็ตรงกับคำว่า “ปิยะ” เมื่อลงวิภคิแล้วเป็น “ปิโย” “ปิยา” บ้าง “ปิย” บ้าง แล้วแต่ตัวประธานเป็นอะไร เช่น ปิโย บุริโส ชายที่น่ารัก, ปิยา นารี หญิงที่น่ารัก, ปิย กุล ตระกูลที่น่ารัก เป็นต้น ธรรมที่ทำให้บุคคลเป็นผู้น่ารักมีเยอะเลย เช่น พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ สาราณียธรรม ๖ เป็นต้น

คำถามที่ ๑,๐๕๓

สวัสดีค่ะ ขอขอบคุณสำหรับคำตอบของอาจารย์ทุกคำตอบ ได้ความรู้และข้อคิดเตือนใจมากมายค่ะ ขอเรียนถาม คำเต็มๆที่พระสวด สีเลนะสุชะตัง สีเลนะ นิพพุตัง ยันตุ แล้วก็อะไรต่ออีก ที่เขียนมา รู้สึกขาดอะไรไป หรือเขียนไม่ถูก ช่วยรบกวนต่อและเขียนให้ถูกด้วยค่ะ ขอคำแปลด้วยค่ะ กราบขอบพระคุณค่ะ ขอให้อาจารย์มีความสุขและสุขภาพแข็งแรงตลอดไปค่ะ

ตอบ

เมื่อจบการให้ศีลแล้ว พระจะบอกอานิสงส์ของศีลว่า สีเลน สุคตัส ยนติ บุคคลจะไปสุคติก็เพราะศีล

สีเลน โภคสมปทา บุคคลจะพรังพร้อมด้วยทรัพย์สมบัติก็
เพราะศีล

สีเลน นิพพุตติ ยนฺติ บุคคลจะถึงนิพพานก็เพราะศีล
ตสฺมา สीलํ วิโสธเย เพราะฉะนั้นพึงรักษาศีลให้บริสุทธิ์

คำถามที่ ๑,๐๕๔

การที่พระพุทธองค์ตรัสตอบพระสารีบุตรว่า เหตุประการหนึ่ง
ที่ทำให้พรหมจรรย์ดำรงอยู่ได้ไม่นานในสมัยของพระพุทธเจ้า พระองค์
อื่นอาทิ พระเวสสฏฺ์ ได้แก่พระพุทธเจ้าพระองค์นั้นไม่ทรงผ่อนคลาย
ที่จะกำหนดจิตสวากแล้วทรงสั่งสอน คำว่า “ไม่ทรงผ่อนคลายที่จะ
กำหนดจิตสวากแล้วทรงสั่งสอน” หมายความว่าอย่างไรคะ

ตอบ

ผู้ถามช่วยบอกที่มาให้หน่อย จะได้ตามไปพิจารณาดูว่าเป็น
คำแปลที่ถูกต้องหรือเปล่า หรือบริบทเป็นอย่างไร

คำถามที่ ๑,๐๕๕

อัปยาคถตฺตรม กับ อกฺเณหอสฺสุกฺกมม เหมือนหรือแตกต่างกัน
อย่างไรคะ

ตอบ

อัปยาคถตฺตรม หมายถึง ธรรมที่เป็นกลางๆ ไม่เป็นกุศลไม่
เป็นอกุศล คือสิ่งที่บอกไม่ได้ว่าดีหรือชั่ว ปราภฏฺวในรูปธรรมต่างๆ เช่น

ดิน น้ำ ไฟ ลม เป็นต้น ถ้าเป็นความคิดซึ่งจัดเป็นสังขารในชั้น ๕ คิดเป็นกุศล เรียกว่า กุศลสังขาร คิดเป็นอกุศลเรียกว่าอกุศลสังขาร คิดกลางๆเป็นอัพยาทสังขาร เช่น คิดว่าจะเดินไปเพื่อหยิบสิ่งของ เป็นต้น ส่วน **อกุณหอสูกกมม** หมายถึง กรรมไม่ดำไม่ขาว เป็นไปเพื่อความสิ้นกรรม ทำนยกตัวอย่างถึงการเจริญมรรคมีองค์ ๘ เพื่อความสิ้นกิเลส เมื่อสิ้นกิเลสก็สิ้นกรรม ต่างกันอย่างไร ในการกระทำต่างๆ มีเจตนาเพื่อจะละทั้งกรรมดำและกรรมขาว (ดู จตุกกนิบาต อังคุตตรนิกาย พระไตรปิฎก เล่ม ๒๑ หน้า ๓๑๓ ข้อ ๒๓๒ ... ฉบับภาษาบาลี)

คำถามที่ ๑,๐๕๖

กราบเรียนอาจารย์ ขอปรึกษาอาจารย์ เรื่อง กรรมที่ลูกทำงานแล้วให้เงินคุณแม่ แต่คุณแม่ไม่ยอมรับเงิน เนื่องจากสงสารลูก เงินเดือนลูกน้อย ประกอบกับคุณแม่เป็นคนรวย ลูกจะให้เหตุผลอย่างไรดีให้ท่านไม่สามารถปฏิเสธเงินอันน้อยนิดของลูกได้คะ

ตอบ

อธิบายให้ท่านเข้าใจว่า นี่เป็นส่วนที่ลูกบูชาคุณแม่ ขอให้รับไว้เกิดเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ลูกเป็นความสบายใจของลูก สำหรับผู้ที่เป็นแม่ควรจะรับไว้เพื่อเป็นการสงเคราะห์ลูกให้ลูกได้ทำบุญเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของลูก ขอให้เรียนให้คุณแม่ทราบ ว่า อาจารย์ขอร้องให้คุณแม่รับไว้ จะเล็กน้อยเพียงไรก็ตาม

คำถามที่ ๑,๐๕๗

ดิฉันเผชิญได้ยินเสียงพระเทศนาทางทีวี มีความตอนหนึ่งว่า เราไม่ต้องทำอะไรมากแค่ถือศีลห้าหรือ ๓ กายกรรม (ไม่ฆ่าสัตว์ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม) ๔ วชิกรรม (ไม่พูดโกหก ไม่ส่อเสียด คำหยาบ อีกอย่างดิฉันจำไม่ได้ค่ะ) และ ๓ มโนกรรม (ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น ไม่พยาบาท อีกอย่างก็จำไม่ได้ค่ะ) อยากทราบรบกวน อาจารย์ช่วยบอก วชิกรรม และมโนกรรม ที่ดิฉันจำไม่ได้ให้ด้วยค่ะ และอยากทราบว่าธรรมะนี้เรียกชื่ออย่างไร เพราะเหมือนกับ ศีล ๕ แต่มีมโนกรรมเพิ่มเข้ามาด้วย ดิฉันชอบมาก เพราะชัดเจนดี และมีแค่ ๑๐ ข้อ น่าจะส่งเสริมให้คนพากันนำไปใช้กันมากๆ ขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

วชิกรรมข้อ ๔ ก็คือ เว้นพูดเพ้อเจ้อ มโนกรรมข้อ ๓ คือ เว้นจาก มิจฉาทิฐิ ทั้งหมดนี้เรียกว่ากุศลกรรมบถ ๑๐ แปลว่า ทางแห่งการทำ กุศล

คำถามที่ ๑,๐๕๘

กราบเรียนท่านอาจารย์วศินค่ะ ที่มาของคำถามข้อ ๑,๐๕๔ คือ พระวินัยปิฎกมหาวีกังค์ เล่ม ๑ ภาค ๑ - หน้าที่ ๑๓ ที่ท่านพระสารีบุตรทูลถามพระพุทธองค์ว่า อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นปัจจัย ให้ พระศาสนาของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระนามวิปัสสี พระนามสิขี และ พระนามเวสสภู ไม่ดำรงอยู่นานค่ะ ดิฉันสงสัยว่า พระพุทธองค์ทรง สรรเสริญการ “กำหนดจิตสวากแล้วทรงสั่งสอน” ใช่หรือไม่ และ การ “กำหนดจิตสวากแล้วทรงสั่งสอน” หมายความว่า ทรงอ่านจิตสวาก แต่ละคนแล้วสั่งสอนใช่หรือไม่ค่ะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

ใช่ คุณเข้าใจถูกแล้ว ส่วนคำถามเดิมที่คุณสงสัยนั้น ได้ตามไปดูบาปแล้ว ท่านใช้คำว่า “กิลาสุนิ” แปลว่า “เปื้อนหนายที่จะแสดงธรรมแก่สาวกโดยพิศดาร” ส่วนพระพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบันนี้ เมื่อจะทรงสั่งสอนผู้ใดก็ทรงกำหนดจิตผู้นั้นก่อน แล้วจึงทรงสั่งสอนให้เหมาะกับอุปนิสัยของเขาจึงประสบความสำเร็จสูง คำถามของคุณข้อนี้ยากมาก ผมอาจจะพลาดก็ได้ จึงต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

คำถามที่ ๑,๐๕๙

ทำไมท่านพาหิยะจึงถูกโคชวิดคะชาติที่แล้วไปทำอะไรมาหรือคะ รบจนเล่าให้ฟังนิดหนึ่งคะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

ที่ท่านพาหิยะถูกแม่โคชวิดจนเสียชีวิตนั้น ตำราเล่าไว้ว่า ชาติก่อนท่านเคยคบคิดกับเพื่อนอีก ๓ คน ชมเหิงย่ำยีหญิงโสเภณีคนหนึ่ง แล้วแย่งเอาเครื่องประดับของเธอไป ฆ่าเธอถึงตายด้วย หญิงโสเภณีคนนั้นจองเวร (เจ้ากรรมนายเวร)ว่า ในชาติต่อไปขอให้ได้มีโอกาสฆ่าทั้ง ๔ คนนี้ ในชาติที่ผู้นั้นมาเกิดเป็นท่านพาหิยะ หญิงโสเภณีนั้นมาเกิดเป็นยักษ์ฉณี แปลงตัวเป็นแม่โคมาขวิดท่านพาหิยะจนเสียชีวิต ส่วนเพื่อนของท่านพาหิยะอีก ๓ คนนั้นคนหนึ่งมาเกิดเป็นพระราชา พระนามว่าปุกกุสาติ คนหนึ่งมาเกิดเป็นสุปปพุทธภุมม (สุปปพุทธผู้เป็นโรคเรื้อน) คนหนึ่งมาเป็นโจรโคราแดง ทั้ง ๓ คนนี้ถูกแม่โคชวิดตายด้วยกันทั้งหมด แม่โคตัวนั้นคือยักษ์ฉณีคนเดียวกับที่ทำร้ายท่านพาหิยะนั่นเอง เวรกรรมเป็นของน่ากลัวจริงๆ

คำถามที่ ๑,๐๖๐

อาจารย์ครับ เมื่อปฏิบัติธรรมแล้วเห็นหลวงพ่อกหลายองค์ ท่านว่า มีความสุข ทำไมผมยิ่งปฏิบัติยิ่งเฉยๆ เป็นอภัยกาถธรรม รู้ว่ากายใหญ่หัวใจใหญ่ แล้วเฉยๆ ต่างจากกอนนินนิตเดียวคือ รู้ว่ากายเป็นอย่างใดใจเป็นอย่างใดเท่านั้นเอง แล้วก็เฉยเพราะพอตัวรู้แล้วทำให้หมดเหตุหมดปัจจัยที่จะปรุงแต่งต่อจบกัน หยุดหมด แล้วก็รู้เฉยๆ เดี่ยวเหตุใหม่ก็เข้ามาเหมือนเดิมอย่างนี้ แล้วสุขอยู่ตรงไหนก็ไม่รู้ ยิ่งพอรู้ว่า กายใจเริ่มสุข แล้วมันก็เฉยต่อ ก็เลยไม่รู้ว่่าที่บอกว่า นิพพานเป็นสุขอย่างย่่งก็เลยไม่รู้จริงหรือเปล่า แต่ถ้่าบอกว่าเฉยอย่างย่่งเห็นด้วยครับ

ตอบ

เฉยก็ดีแล้วครับ การวางเฉยในอารมณ์ทั้ง ๖ (จพังคฺเบกขา) เป็นองค์หนึ่งของธรรมอันเป็นเครื่องอยู่ของพระอริยะ (อริยวาสนธรรม) ดูในอริยวาสนสูตร ทสกนิบาต อังคุตตรนิกาย

คำถามที่ ๑,๐๖๑

ดิฉันประทับใจคำสอนของท่านอาจารย์ ในเรื่องลาภของชีวิตมาก อยากทราบว่าเป็นพระพุทฺทพจน์หรือเป็นหัวข้อธรรมที่ท่านอาจารย์สรุปรวมไว้เองคะ และขอความกรุณาท่านอาจารย์ยกตัวอย่างเอตทัคคะหรือพระอริยบุคคลที่พระพุทฺธองค์ทรงสรรเสริญ ว่าควรเป็นตัวอย่างในการดำรงคุณธรรมอันเป็นลาภของชีวิตดังกล่าว (อาทิ ความอ่อนน้อมอดทน ความเพียร ความสงบ ความเสียสละ การมีทรัพย์ และ ปัญญา) พอเป็นแนวทางให้ศึกษาต่อไปด้วยจะได้ไหมคะ กราบขอบพระคุณมากคะ

ตอบ

เป็นหัวข้อธรรมที่ผมคิดขึ้นเอง ความเป็นมาก็คือว่า เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๒๒ ผมได้รับเชิญให้ไปบรรยายธรรมที่โรงพยาบาลศิริราช เรื่อง “พระพุทธศาสนากับเหตุผล” ผมทำเป็นโน้ตย่อแล้วพิมพ์ไปแจกผู้ฟัง บังเอิญมีกระดาษเหลืออยู่ประมาณครึ่งหน้า ผมก็นั่งคิดว่าจะทำอย่างไรกับกระดาษครึ่งหน้าที่เหลือ จึงได้เขียน “ลากของชีวิต ๘ ประการ” เติมลงไป ตามความคิดของผมในขณะนั้น ต่อมาได้ขยายออกโดยการบรรยายทางวิทยุ เมื่อประมาณ พ.ศ.๒๕๔๐ สนทนากับ คุณศยามล สีนิลแท้ เรื่องพระสาวกที่ได้รับการยกย่องในคุณธรรม ๘ ประการนี้ เป็นเรื่องค่อนข้างยาว เอาไว้ตอบคราวหน้าจะดีไหม

คำถามที่ ๑,๐๖๒

พระพุทธองค์ตรัสสอนให้สาวกทำอะไรเมื่อมีผู้กล่าวติเตียนหรือสรรเสริญพระรัตนตรัยคะ

ตอบ

ตามนัยแห่งพรหมชาลสูตร ที่มณิกาย สีลขันธวรรค พระองค์ตรัสสอนว่า ถ้าเขาติเตียนพระรัตนตรัยก็อย่าเพิ่งโทมนัสขัดใจ อย่าเพิ่งโกรธ เพราะถ้าโกรธเสียก่อนแล้ว จะรู้ได้อย่างไรว่าเขาผิดหรือถูก ถ้าเขาสรรเสริญก็อย่าเพิ่งรีบรับ ถ้ารีบรับ จะรู้ได้อย่างไรว่าเขาสรรเสริญผิดหรือถูก ให้ตรองให้ดีเสียก่อน ถ้าเขาสรรเสริญในคุณที่เราไม่มี ก็ให้ชี้แจงไปตามความเป็นจริงว่า คุณสมบัติเช่นนั้นเราไม่มี เขาสรรเสริญผิด ถ้าเขาสรรเสริญถูกต้องตามเป็นจริงก็ให้รับไว้

คำถามที่ ๑,๐๖๓

วันนี้ไม่มีคำถามค่ะ แต่ขอกราบอวยพรอาจารย์ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก ได้โปรดอภิบาลรักษาให้อาจารย์มีสุขภาพร่างกาย แข็งแรง มีพลังกำลังในการสั่งสอนศิษย์ ทำงานได้ตามที่อาจารย์ปรารถนา สมดังใจหวังทุกประการค่ะ

ตอบ

ขอบคุณมากที่อวยพรมา ขอให้คุณได้รับพรเช่นเดียวกัน ขอให้มีความสุขและมีสุขภาพดีตลอดปี ๒๕๕๔

คำถามที่ ๑,๐๖๔

กราบสวัสดีปีใหม่อาจารย์ค่ะ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย อำนวยพรให้อาจารย์มีสุขภาพที่ดีนะคะ หนูอยากทราบว่า ถ้าจะคัดลอกคำถาม-คำตอบ บางส่วนเพื่อเผยแพร่ธรรมทางemail อาจารย์จะอนุญาตหรือป่าวคะ

ตอบ

ขอบคุณมากที่อวยพรปีใหม่มา ขอให้คุณได้รับพรเช่นเดียวกัน คือ สิ่งใดที่ต้องการแล้วปรารถนาโดยชอบธรรม ขอให้ได้รับสิ่งนั้นตามความประสงค์จงทุกประการ ข้อที่ถามว่า จะนำปัญหาและคำตอบไปเผยแพร่ นั้น ยินดีอนุญาตครับ และเห็นว่าได้ช่วยกันเผยแพร่คำสอนทางพุทธศาสนาให้กว้างขวางออกไป เป็นบุญอีกต่อหนึ่ง

คำถามที่ ๑,๐๖๕

ท่านอาจารย์กรุณาขยายความเรื่องเอตทัคคะในข้อ 1061 ด้วยนะคะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

๑. อ่อนน้อมถ่อมตนก็มีหลายท่าน เช่น พระอัสสชิ พระสารีบุตร พระอานนท์ ฯ

๒. อดทนต่อการล่วงเกินของผู้อื่น เช่น พระปุนณมนันตานีบุตร ที่มีคติว่า เขาดำดึกกว่าเขาดำด้วยฝ่ามือ...เขาแทงด้วยศัสตราดึกกว่าเขาฆ่าให้ตาย เขาฆ่าให้ตายดึกกว่าฆ่าตัวเอง ฯ

๓. มีความเพียรมากพอ เช่น พระโสณโกปิวิสะ ได้รับการยกย่องในทางเป็นผู้มีความเพียร เติบจนกรมจนทำแตกไปหมด เจ็บทำหนักเข้าก็ลงคุกเข้า เดินด้วยเข่าจนเลือดเปื้อนที่จิ้งกรม พระพุทธเจ้าเสด็จมาโปรดว่า ให้ทำความเพียรแต่พอดี จึงได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์

๔. มีคุณงามความดีพอที่ใครๆจะเคารพนับถือได้ พระพุทธเจ้าทรงยกตัวอย่างพระมหากัสสปบ่อยๆเกี่ยวกับเรื่องนี้

๕. มีความสงบใจพอที่จะหาความสุขด้วยตนเอง ข้อนี้น่าจะเป็นพระมหากัสสปเช่นเดียวกันที่จริงพระอรหันต์ทุกรูปมีความสงบใจพอทั้งนั้น

๖. มีปัญญาพอที่จะเป็นที่พึ่งของผู้ที่ทุกข์เข้ามาปรึกษาได้ ข้อนี้น่าจะเป็นพระสารีบุตร เพราะได้รับการยกย่องเป็นเอตทัคคะทางปัญญา

๗. มีใจกรบด้วยความสะดวก พอที่จะสละความสุขส่วนตนเพื่อความสุขของผู้อื่นได้ ข้อนี้พระพุทธเจ้าทรงยกย่องท่านอนาถปิณฑิกะ เศรษฐีและนางวิสาขามหาอุบาสิกา

๘. มีทรัพย์พอที่จะสงเคราะห์เอื้อเฟื้อญาติมิตรหรือผู้ตกทุกข์ได้ พระพุทธเจ้าทรงยกย่องเจ้าชายพระองค์หนึ่งแห่งเมืองอาฬวี ชื่อ หัตถกะ อาฬวกะ เป็นเลิศในทางสงเคราะห์บริวารด้วยสังคหวัตถุ ๔

ยกมาพอเป็นตัวอย่างเล็กน้อย ยังมีท่านอื่นๆอีกมากที่มีคุณสมบัติเหล่านี้

คำถามที่ ๑,๐๖๖

พระพุทธองค์ทรงสอนให้ผู้มีอภิญาเช่น จตุปปาตญาณ ทิพจักขุ เจโตปริยญาณ เป็นต้น ใ้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและเกื้อกูลผู้อื่นอย่างไรบ้างคะ ในปัจจุบันนี้ดูเหมือนว่าจะมีการใช้ช่วยเหลือผู้คนในสังคมมาก ทำอย่างไรจึงจะทำได้ถูกต้องตามพุทธบัญญัติคะ

ตอบ

การใช้อภิญ्यानั้น พระพุทธเจ้าท่านทรงอนุญาตให้ใช้เมื่อจำเป็นจริงๆ ถ้าไม่จำเป็นก็ไม่พึงใช้พร่ำเพรื่อ แม้พระพุทธองค์เองก็ทรงใช้เมื่อจำเป็นเท่านั้น คือ ปกติก็ทรงใช้ชีวิตอย่างธรรมดา พระสาวกก็เช่นเดียวกัน

คำถามที่ ๑,๐๖๗

ขอความกรุณาท่านอาจารย์อธิบายความหมายและขยายความของภาสิตว่า จากมนุषฺวฺเหยย ด้วยนะคะ อ่านคำแปลภาษาไทย (พึงเพิ่มพูนความสละออกให้มากไว้) แล้วไม่เข้าใจแจ่มแจ้งนักคะ

ตอบ

แปลอีกสำนวนหนึ่งว่า ฟังเพิ่มพูนความเสียสละ มี ๒ นัย คือ เสียสละทรัพย์สินเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น อีกนัยหนึ่ง คือ เสียสละกิเลสเสียสละกิเลสนั้นเป็นอุปริมปริยาย แปลว่า ความหมายเบื้องสูง สุภาสิตชุดนี้มี ๔ ข้อด้วยกัน คือ

๑. ไม่ฟังประมาทปัญญา (ปญญํ นป/มชฺชเวยย)

๒. ฟังรักษาสัจจะ (สจฺจมนฺรทฺตเวยย)

๓. ฟังเพิ่มพูนจาคะ (จาคมนฺรทฺตเวยย)

๔. ฟังศึกษาสันติ (สนฺติเมว โส สิกฺขเวยย)

ทั้งหมดนี้ โดยปริยายเบื้องสูง ท่านหมายถึง “นิพพาน” ทั้งนั้น (ดู ธาตุวิภังคสูตร มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ พระไตรปิฎกเล่ม ๑๔ ไข ๖๘๓ หน้า ๔๓๔)

คำถามที่ ๑,๐๖๘

ท่านอาจารย์มีความเห็นว่า คุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของคน ที่ควรได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิตคืออะไรบ้างคะ

ตอบ

มีหลายปริยาย พระพุทธเจ้าตรัสให้หลายปริยาย แปลว่า มีคุณสมบัติหลายประการที่ทำให้บุคคลเป็นบัณฑิตหรือได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิต เช่น เป็นผู้เกษม คือ ปลอดภัย ไม่มีเวรไม่มีภัย เขมื่อเวเร อภโย ปณฺทิตโตติ ปวฺจจติ ฯลฯ เพราะยึดประโยชน์ทั้งสองไว้ได้ คือ ประโยชน์ในโลกนี้และประโยชน์ในโลกหน้า ท่านเรียกว่าเป็นบัณฑิต

บัณฑิต แปลว่า ผู้ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา ผู้มีชีวิตด้วยปัญญา ท่านเรียกว่า เป็นผู้ประเสริฐที่สุด

พร้อมนี้ขอโอกาสอวยพรปีใหม่ให้ท่านผู้ถามและมิได้ถาม แต่ได้อ่านข้อความต่างๆในห้วงสนทนารธรรมนี้ จงปราศจากทุกข์โศกโรคภัย ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ

คำถามที่ ๑,๐๖๙

อาจารย์คะ ถ้าเราประกอบอาชีพเกี่ยวกับอาหารแล้วต้องนำเนื้อสัตว์ต่างๆ มาปรุงอาหาร เราจะบาปไหม เนื้อสัตว์ไม่ได้ฆ่าเอง

ตอบ

ไม่บาป

คำถามที่ ๑,๐๗๐

นิสสยสัมปันโน ความหมายว่าอะไร

ตอบ

แปลว่า ผู้พึงพร้อมด้วยอุปนิสัยอันดี กล่าวคือ ประกอบด้วยอภิสันธธรรม ๔ ได้แก่

๑. พิจารณาก่อนแล้วจึงเสพ เช่น เสพปัจจัย ๔

๒. พิจารณาก่อนแล้วจึงอดกลั้น

๓. พิจารณาก่อนแล้วจึงเว้นสิ่งที่ควรเว้น

๔. พิจารณาก่อนแล้วจึงบรรเทา เช่น บรรเทาการมติดก เป็นต้น นอกจากนี้ยังตั้งอยู่ในธรรม ๕ ประการ คือ ศรัทธา หิริ โอตตัปปะ

วิริยะ ปัญญา ผู้เช่นนี้แหละเรียกว่า นิสสยสัมปันโน (ที่มกิกาย

ปาฏิหาริย์ เล่ม ๑๑ ข้อ ๒๓๖ หน้า ๓๒๖ อังคุตตรนิกาย นวกนิบาต เล่ม ๒๓ ข้อ ๒๐๖ หน้า ๓๖๖ อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต เล่ม ๒๔ ข้อ ๒๐ หน้า ๓๒ : อ้างใน พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม ของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

คำ “นิสสัยสัมปันโน” นี้ เคยพบในอรรถกถาธรรมบท ตอนที่ว่า ด้วยเรื่องพระวราหะ อ้าง อสินิจิตตชาดก ว่า “ภิกษุผู้มีความเพียรดีแล้ว สมบูรณ์ด้วยอุปนิสัยเช่นนี้ เจริญธรรมที่เป็นกุศลอยู่ เพื่อบรรลุธรรมอัน เกษมจากโยคะ (นิพพาน)”

คำถามที่ ๑,๐๗๑

ในพุทธพจน์ที่ว่า ผู้ให้สิ่งที่เลิศ ย่อมได้สิ่งที่เลิศ คำว่า “สิ่งที่เลิศ” พระพุทธองค์ทรงหมายถึงสิ่งใดคะ

ตอบ

อะไรก็ได้ที่ผู้หนึ่งถือเป็นสิ่งที่เลิศ เพราะว่าความเห็นของคนเราไม่เหมือนกัน อย่างให้อาหารที่เลิศ เสื้อผ้าที่เลิศ อาจเลิศสำหรับ ความรู้สึกของคนหนึ่ง แต่ไม่มีความหมาย สำหรับอีกคนหนึ่งก็ได้

คำถามที่ ๑,๐๗๒

ท่านอาจารย์มีความเห็นว่า พุทธพจน์หรือธรรมบทใดครอบคลุมคำสอนของพระพุทธองค์ทั้งหมดไว้ในบทเดียวคะ

ตอบ

ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ พระองค์ตรัสถึงความไม่ประมาทว่าเป็นธรรมเลิศในบรรดากุศลธรรมทั้งหลาย เหมือนรอยเท้าสัตว์บกทั้งหลายรวมลงในรอยเท้าช้าง เพราะรอยเท้าช้างเป็นรอยเท้าใหญ่ กุศลธรรมทั้งมวลรวมลงในความไม่ประมาท ตรัสไว้หลายแห่ง คราวหนึ่งพระเจ้าปเสนทิโกศลทูลถามว่า ขอให้ทรงแนะนำธรรมสักอย่างหนึ่งซึ่งเมื่อปฏิบัติแล้วเป็นประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและในภายหน้า ตรัสตอบว่า ความไม่ประมาท บางแห่งทรงขยายความไม่ประมาทว่า ไม่ประมาทในการละทุจริตทางกาย วาจา ใจ เจริญสุจริตทางกาย วาจา ใจ และตรัสถึงความไม่ประมาทใน ๔ สถานะ คือ ระวางจิตไม่ให้กำหนด ไม่ให้ขัดเคือง ไม่ให้ลุ่มหลง ไม่ให้มัวเมา ในอารมณ์อันเป็นเหตุให้กำหนดเป็นต้น

คำถามที่ ๑,๐๗๓

จาก คำถามข้อ ๑,๐๖๑ ลมแห่งชีวิตข้อ ๔ ที่ว่ามีคุณงามความดีพอที่ใครๆ จะเคารพนับถือได้ เหตุใดพระพุทธองค์ทรงยกตัวอย่างพระมหากัสสปบ่อยๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้คะ เพราะพระอรหันต์สาวกทุกคนก็ล้วนแต่มีคุณงามความดีพอที่ใครๆ จะเคารพนับถือได้

ตอบ

ใช่แล้ว พระอรหันต์ทุกคนก็มีคุณงามความดีพอที่ใครๆ จะเคารพนับถือได้ แต่พระมหากัสสปมีคุณสมบัติพิเศษหลายอย่าง มีรุดงควัตร

เป็นต้น จนถึงกับพระศาสดาทรงยกย่องด้วยการเปลี่ยนสังฆาฏิกันใช้ แม้ในการทำสังคายนาครั้งที่ ๑ เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ๓ เดือน พระมหากัสสปก็ได้รับการยกย่องจากพระอรหันต์ทั้งหลายให้เป็นประธานสงฆ์ในการทำสังคายนา

คำถามที่ ๑,๐๗๔

อนุมิทนา แปลว่าอะไร แล้วถ้าเรากล่าว เมื่อคนอื่นมาบอกว่าไปทำบุญมา เราจะได้บุญด้วยใช่หรือไม่

ตอบ

อนุมิทนา แปลว่า ยินดีด้วย เมื่อคนอื่นไปทำบุญแล้วมาบอกเราพูดว่า “อนุมิทนา” เราก็ได้บุญด้วย ท่านเรียกว่า ปัตตานุมิทนามัย แปลว่า บุญที่ได้จากการอนุมิทนามิชนาบุญ

คำถามที่ ๑,๐๗๕

ทำไม เวลาทำสมาธิ แล้วตอนนั่งสมาธิ จิตก็สงบดีครับ แต่พอเลิกทำสมาธิ ทำไมตัวกระผมจึงใจร้อนมาก ไม่สามารถที่จะควบคุมตัวเองได้ ภูวาม ใจร้อนมากๆ ไม่มีเหตุผล จนไม่อยากนั่งสมาธิเลยครับ ช่วยตอบกระผมด้วยด้วยเถอะครับ กระผมร้อนใจเหลือเกินครับ

ตอบ

ใจร้อน ขี้โกรธต้องละด้วยปัญญา ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า “โกธํ ปญญา ย อูจฺฉินฺเท” แปลว่า “ตัดความโกรธด้วยปัญญา” อีกอย่างหนึ่งต้องเจริญเมตตากรุณาให้มาก ทำให้จิตเย็นเหมือนฟองน้ำที่ชุ่มอยู่ด้วยน้ำ

คำถามที่ ๑,๐๗๖

อยากทราบว่า การล่องละเมียดเสยิยวัตรมีปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเล่มใดบ้าง

ตอบ

ดูหนังสือนวโกวาทก็ได้รับส่วนที่เป็นวินัย โดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เสยิยวัตร แปลว่า วัตรที่ควรศึกษา แปลอีกทีว่า สมบัติผู้ดี มี ๗๕ ข้อด้วยกัน

คำถามที่ ๑,๐๗๗

เสยิยวัตรเป็นสิกขาบทในพระปาฏิโมกข์หรือเปล่าครับ และมี ความสำคัญอย่างไร ก็ประการ

ตอบ

เสยิยวัตรไม่ได้เป็นสิกขาบทที่มาในปาฏิโมกข์ แต่เป็นสิกขาบทที่ท่านโบราณจารย์เพิ่มขึ้นในภายหลัง แต่เห็นว่าคุณท่านจึงนำมาสวดในการทำปาฏิโมกข์ด้วย

คำถามที่ ๑,๐๗๘

เครื่องกรองน้ำสมัยพระพุทธเจ้าเป็นอย่างไร

ตอบ

ทำรูปใดรูปหนึ่งก็ได้ให้พอกรองน้ำได้ บางที่ท่านเอาชายจีวรกรองก็มีที่เคยเห็นในปัจจุบันใช้หม้อทองเหลืองเป็นทรงกลมรี มีรูสำหรับเปิดปิด (เหมือนที่ปากขวด) มีผ้าหุ้มปาก (เหมือนที่ก้นขวด) เวลาจุ่มลงไปใต้น้ำก็เปิดน้ำออก เวลาจะดึงน้ำขึ้นก็เอานิ้วปิดรู แล้วเอาน้ำใส่ภาชนะใดภาชนะหนึ่งผ่านผ่านนั้น เป็นการป้องกันตัวสัตว์เช่นลูกน้ำไม่ให้ติดขึ้นมาในน้ำที่จะดื่ม เดียวนี้เข้าใจว่าวัดในเมืองไม่ได้ใช้แล้ว เพราะใช้น้ำประปากันทั้งนั้น แต่เวลาคนจะบวชเป็นพระต้องมีหม้อกรองน้ำนี้ด้วย เพราะอยู่ในบริวาร ๘ บริวาร ๘ คือ สบง จีวร สังฆาฏิ บาตร มีดโกน เข็ม พร้อมด้วยกล่อ่งเข็ม ประคดเอว(ผ้าคาดเอว) หม้อกรองน้ำ

คำถามที่ ๑,๐๗๙

ในหนังสือ “เพื่อความสบายใจ” ของท่านอาจารย์ มีกล่าวไว้ว่า ท่านพระสารีบุตรกล่าวว่า ในการเลือกคบคน ควรเลือกแต่ส่วนที่ดีของเขา ส่วนที่ไม่ดีควรตัดทิ้งไป ขอความกรุณาท่านอาจารย์บอกที่มาและเหตุการณ์ที่ทำให้ท่านพระสารีบุตรกล่าว เช่นนั้นได้ไหมคะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

ตอนนี้จำได้แต่เนื้อความตามที่คุณกล่าวมาแล้ว นึกเหตุการณ์และที่มาไม่ได้

คำถามที่ ๑,๐๘๐

คำว่า “ทรา” ต่างจาก “กิเลส” อย่างไรคะ เคยได้ทราบว่าท่านพุทธทาสกล่าวไว้ว่า จะเข้าใจนิพพานจะต้องเข้าใจทราท่อนะคะ

ตอบ

ถ้าคุณเขียนมาไม่ผิด และผมเข้าใจไม่ผิด ทรา แปลว่า ความเดือดร้อน ความกระวนกระวาย ความทุกข์ หมายความว่า คนจะเข้าถึงนิพพานต้องรู้จักความเดือดร้อนความกระวนกระวายและความทุกข์ที่เกิดจากกิเลส ซึ่งเป็นตัวสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์ แล้วจึงเดินตามมรรค และรู้แจ้งนิโรธคือความดับทุกข์เป็นนิพพาน ผมเคยได้ยินท่านพูดถึง “ตถา” หรือ “ตถตา” บ่อยๆ แปลว่า เช่นนั้น หรือ ความเป็นเช่นนั้นเอง แล้วก็จะหลุดพ้นเข้าถึงนิพพาน

คำถามที่ ๑,๐๘๑

จะอธิบายความเกี่ยวโยงของตัณหา กับอุปาทาน อย่างไรจึงจะกระชับและแจ่มแจ้งที่สุดคะ

ตอบ

ตัณหาความทะยานอยากอันเกี่ยวกับอารมณ์ต่างๆ มีรูปตัณหา เป็นต้น อุปาทานความยึดติดในรูปารมณ์ เป็นต้นนั้น เปรียบเหมือนที่เราเอาเชือกไปคล้องเสาไว้หลวมๆเป็นตัณหา พอกระตุกเชือกให้รัดเสาวี้อย่างแน่นก็เป็นอุปาทาน (ดู ตัณหา ๓ และ อุปาทาน ๔)

คำถามที่ ๑,๐๘๒

ขอความกรุณาท่านอาจารย์ยกตัวอย่างเรื่องราวในสมัยพุทธกาลที่กล่าวถึงการกระทำทางใจที่ให้ผลมาก คือเพียงคิด (และยังไม่ได้กระทำ) ก็ทำให้ผู้คิดได้รับผลอย่างแรง ทั้งที่เป็นผลดีและชั่วด้วยนะคะ กราบขอบพระคุณอย่างสูงค่ะ

ตอบ

มีพระพุทธภาษิตบทหนึ่งที่ตรงกับพระจุนทะน้องชายของพระสารีบุตรว่า “ดูก่อนจุนทะ เพียงแต่คิดจะทำความดีก็ดีมากแล้ว ไม่ต้องกล่าวถึงว่าจะทำด้วยกายหรือด้วยวาจา ในอรรถกถาธรรมบทเล่าถึงชายคนหนึ่งชื่อ มัญญกุณฑล เป็นลูกชายเศรษฐี แต่พ่อขี้เหนียวมาก ลูกป่วยหนักไม่ยอมรักษาด้วยหมอ แต่เที่ยวถามชาวบ้านว่า คนป่วยอย่างนี้ควรจะทำอย่างไร เมื่อลูกป่วยหนักมากก็ยกมาไว้ที่นอกชาน พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรด ฉายพระรัศมีให้เห็น เขาเห็นพระรัศมีแล้วเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า ตายไปเกิดเป็นเทพบุตร นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งที่เพียงคิดด้วยใจก็ได้บุญมากแล้ว

ในอรรถกถาธรรมบทเช่นเดียวกัน เล่าไว้ว่า ลูกชายเศรษฐีคนหนึ่งชื่อ โสโรยะ นั่งยานน้อยไปอาบน้ำที่ท่าน้ำ ได้เห็นพระมหากัจจายนะผิวพรรณงาม คิดว่า ถ้าภรรยาของเราสวยเช่นนี้ก็จะดี เพียงคิดเท่านั้นเพศของเขาเปลี่ยนเป็นหญิง เขารู้สึกละอายจึงเดินทางไปอยู่เมืองอื่น ได้แต่งงานที่เมืองนั้นอีกครั้งหนึ่ง มีลูก ๒ คน เดิมทีเดียวเมื่อเป็นชายก็มีลูกอยู่ ๒ คนแล้ว ต่อมาพระมหากัจจายนะได้ไปที่เมืองนั้น เขาได้มาขอขมาคือขอโทษ เมื่อพระเถระให้อภัยแล้ว เพศของเขาได้กลับเป็นชายอีก เขารู้สึกสลดใจ จึงขอพรกับพระเถระ ต่อมาได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์

เรื่องที่ชายกลับเพศเป็นหญิง และหญิงกลับเพศเป็นชายนี้ เคยได้ยินได้ฟังและเคยอ่านในหนังสือบางเล่มว่ามีอยู่หลายรายในยุโรป ในพวกสัตว์เช่นไก่เป็นต้น ก็มีเหมือนกัน เสียตายที่มีได้บันทึกไว้ หากได้จด

บันทึกไว้และนำมาผนวกรวมไว้กับเรื่องนี้ น่าจะเป็นทางพิจารณาอันดีสำหรับท่านผู้อ่านที่สนใจ

คำถามที่ ๑,๐๘๓

อุทเทส และวิกังค์ คืออะไรคะ เป็นพระสูตรหรืออรรถกถา มีใจความสำคัญว่าอย่างไรคะ

ตอบ

อุทเทส คือ บทตั้ง, วิกังค์ คือ บทขยาย จำแนกให้ละเอียดออกไป เช่น “ภิกษุทั้งหลาย สติปัฏฐานมี ๔ ประการ” อันนี้เป็นอุทเทส หลังจากนั้นเป็นคำอธิบายเป็นวิกังค์ คือส่วนจำแนกแจกแจงให้ละเอียดออกไป ในคัมภีร์วิกังค์มีการจำแนกธรรมจำนวนมาก เช่น สัจจะวิกังค์ ธาตุวิกังค์ เป็นต้น เป็นพระไตรปิฎก

คำถามที่ ๑,๐๘๔

ขออนุญาตกราบเรียนถามด้วยความเคารพอย่างสูงเพื่อจะได้จดจำไว้เป็นแบบอย่างว่า ท่านอาจารย์วศินมีปกติเจริญภาวนาอย่างไรคะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

เจริญสมถภาวนาบ้าง วิปัสสนาภาวนาบ้าง ตามควรแก่เหตุและโอกาสนั้นๆ

คำถามที่ ๑,๐๘๕

พระสงฆ์ควรบอกหรือประกาศแก่ใครหรือไม่คะ ว่าตัวเองนี้
บรรลุนิพพานแล้ว? ตัดกิเลสสิ้นแล้ว

ตอบ

บอกแก่พระด้วยกันได้ แต่บอกแก่คฤหัสถ์หรือฆราวาสไม่ได้
แม้แก่สามเณรก็ได้ แต่ถ้าฆราวาสเป็นผู้บรรลุบอกแก่ใครก็ได้ไม่เป็น
อาบัติ เพราะไม่มีอาบัติสำหรับฆราวาส

คำถามที่ ๑,๐๘๖

กราบเรียนถามข้อสงสัยจากอาจารย์ว่า...ต้องอธิษฐานจิต
ขอในกุศลที่ตนสร้างทุกครั้ง รีบแล้วคะ ถ้าผลเกิดจากเหตุแล้วเราไม่
อธิษฐานขอในสิ่งที่หวัง เราก็จะได้ผลนั้นอยู่แล้วใช่ไหมคะ

ตอบ

ได้ตามเหตุอยู่แล้วเช่นเราปลูกข้าวก็ได้ข้าว ปลูกมะม่วงก็ได้
มะม่วง แต่ถ้าอธิษฐานให้ได้เป็นอย่างอื่นก็ทำได้ โดยวิธีเอามะม่วงหรือ
ข้าวไปขายแล้วซื้อสิ่งที่ต้องการ เช่น ซื้อบ้าน ซื้อรถ เป็นต้น

คำถามที่ ๑,๐๘๗

ขอความกรุณาท่านอาจารย์บอก
คาถาให้จิตใจไม่หวั่นไหวต่อโลกธรรม
ทั้ง ๘ ด้วยนะคะ

ตอบ

จะเอาภาษาไทยหรือภาษาบาลี ถ้าภาษาไทยก็ง่ายกว่า เช่นว่า
ลาม ยศ สรรเสริญ สุข เสื่อมลาม เสื่อมยศ นินทา ทุกข์ ล้วนเป็นของไม่
เที่ยง มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา

ลาโม อลาโม อยโส ยโส จ

นินทา ปัสสา จ สุขํ จ ทุกข์

เอเต อนิจจา มนุเชสุ ฆมา

คำถามที่ ๑,๐๘๘

มีพระพุทธรูปจนใดกล่าวถึงโทษของการทำงานหนัก หรือมี
ภาระงานมากเกินไปบ้างไหมคะ และท่านอาจารย์มีวิธีทำใจอย่างไรให้
สามารถอยู่กับงานประจำวันที่ชอบบ้าง ไม่ชอบบ้าง ได้อย่างเป็นสุขคะ

ตอบ

มีข้อความใน วรรณียเมตตสูตร ตรัสถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะถึง
สันตบพ(ทางของผู้สงบ) ไว้หลายประการ ในหลายประการนั้น มีอยู่
๒ ประการที่ว่า อดป/กิใจ เป็นผู้มีกีน้อย มีธุระน้อย สลุลทุกุตุติ เป็น
ผู้ประพฤติตนเบากายเบาจิต คือไม่มีเรื่องหนักกายหนักใจ พระพุทธ
ดำรัสตรัสสอนนี้ กับบอกอยู่แล้วว่าไม่ให้ทำงานหนักเกินไป อันเป็นเหตุ
ให้ทุกข์กายไม่สบายใจ คนสมัยนี้ทำงานหนักเกินไป ทำให้เสียสุขภาพ
กายสุขภาพจิต เกี่ยวกับระบบงานด้วย องค์การต้องการให้ได้ผลงาน
มาก โดยไม่นึกถึงความเดือดร้อนของผู้ทำงาน เหมือนใช้วัวลากเกวียน
ที่หนักเกินไป ฯลฯ สำหรับงานที่ชอบบ้างไม่ชอบบ้างก็ทำใจว่ามันเป็น
หน้าที่ที่จะต้องทำ ให้เลือกทำงานที่ไม่ชอบเสียก่อนแล้วค่อยทำงานที่
ชอบภายหลัง

๑๐๐ ถ.ประโคนชัย ต.ปากน้ำ

อ.เมือง จ.สมุทรปราการ ๑๐๒๗๐

โทร. ๐๒-๗๐๒๗๓๕๓, ๐๒-๗๐๒๗๖๒๔

โทรสาร ๐๒-๗๐๒๗๓๕๓, ๐๒-๒๒๖๓๘๐๗

www.kanlayanatam.com

สัพพทานัง ธัมมทานัง ชินาติ

การให้ธรรมะเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง

